

Jesenice, 21. januarja 1972

ŽELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ŽELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Železara«, združeno podjetje SLOVENSKE ŽELEZARNE Ljubljana — Železarna Jesenice, Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ŽELEZAR

2. redna seja konference ZKS ZP Slovenske železarne

Komunisti slovenskih železarn se bodo borili za čvrstejšo integracijo

V soboto, 15. januarja je bila v Martuljku druga seja konference ZKS združenega podjetja Slovenske železarne. Obravnavali so aktualne politične naloge ZK pri uveljavljanju ustavnih dopolnil in obravnavali osnutek pravilnika za delo konference ZKS ZPSŽ in njenih organov. Izvolitev sekretariata in sekretarja konference bodo izvedli na naslednji seji, ko bodo dokončno sprejeli pravilnik. Kot gostje so se seje udeležili Peter Toš, član CK ZKS, Mitja Švab in Srečko Mlinarič kot predstavnika ZSS, generalni direktor ZPSŽ Gregor Klančnik, glavni direktor železarne Jesenice mag. inž. Peter Kunc, predsednik DS ZPSŽ dipl. politolog Tomaž Ertel in predsedniki delavskih svetov, sindikalnih in mladinskih organizacij vseh treh železarn. Javno pa je bila grajana odsotnost direktorjev ravenske in štorske železarne. Uvodni referat v razpravo, ki ga v celoti objavljamo v nadaljevanju, je imel sekretar ZKS ZPSŽ inž. Tone Varl, ki mu je sledila razprava iz katere povzemamo najpomembnejše misli z zaključki sprejetimi na konferenci.

Čeprav so razprave o ustavnih dopolnilih oziroma nadaljni krepitvi materialne integracije slovenskih železarn, v prvem koraku z ustanovitvijo skupnega poslovnega sklada, v nekaterih primerih izzvenele nekoliko zaskrbljujoče glede ravnanja, poslovanja, koristenja in medsebojne odgovornosti ob združenih sredstvih, je bilo v vsej razpravi močno čutiti politično zavzetost za nadaljno krepitev integracije slovenskih železarn. Nekateri so v razpravah le preveč mislili že na oblikovanje dokončnega dokumenta o skupnem poslovnem skladu, ki pa je stvar

samoupravnih organov, da z dovolj preciznim dokumentom zavrnejo vse eventualne pomisleke in nezaupanje v združevanje sredstev. Močno je bilo poudarjeno, da bo nadaljnjo krepitev integracije in materiala povezanost med železarnami jačala tudi medsebojno zaupanje, solidarnost in pomenila resnično moč slovenskih železarjev. Nove ustavne spremembe morajo pomeniti revolucionarni mejnik v razvoju samoupravnih odnosov in mejnik v odстранjevanju raznih razrednotenjenj vlog delavskega razreda. To pa pomeni boljše notranjo samoupravno organizi-

ranost in čvrstost ter povezanost. Pri uresničevanju vsega tega pa bo potrebno imeti natančen samoupravni in politični posluš. Veliko delovnih organizacij v Sloveniji ima oprte oči v slovenske železarje, kako se bodo lotili

(Nadalj. na 9. strani)

Protestiramo

Zaradi uveljavljanja dvojezičnosti pred avstrijskim sodiščem

Občinski odbor ZZB NOV Jesenice, je poslal sekretariatu za zunanje zadeve SFR Jugoslavije pismo, v katerem zahteva, da posreduje pri pristojnih avstrijskih oblasteh, da prekinejo sojenje študentu Marjanu ŠTURMU, pripadniku slovenske narodnostne manjšine v Avstriji. Enaka pisma pripravljata tudi občinska konferenca ZMS Jesenice in dijaki jeseniške gimnazije.

Nova »politična tovarna« ali nepoznavanje tržnih potreb za oplaščene elektrode

V razvojnem programu rudarsko metalurškega kombinata Zenica, je izgradnja nove tovarne oplaščenih elektrod v Bje-lini, utemeljevana med drugim s politiko usmerjanja kovinsko predelovalne dejavnosti v kombinatu in SR BiH, oziroma z razširjanjem v smeri finalizacije osnovnih proizvodov. Odločitev za tovarno oplaščenih elektrod, se opira po oceni RKM Zenica na tržne potrebe, oziroma na deficitarnost oplaščenih elektrod na domačem tržišču.

Sama politika, usmerjanja in razvijanja kovinsko predelovalne dejavnosti, je opravičljiva s stališča zaposlovanja delovne sile v nerazvitih področjih. Odločitev za oplaščene elektrode pa nedvomno predstavlja slabo rešitev celo za nekaj naslednjih let. Ta ugotovitev izhaja iz obstoječih, dobro obdelanih tržnih analiz za dodatni material za varjenje jekla, kamor sodijo tudi oplaščene elektrode.

Osnovno gradivo, izdelano leta 1964, je bilo neprekinjeno preverjano v praksi vse do leta 1971. Pri tem je prišlo do določenih zakonitosti, ki so uporabljene za utrditev gibanja in smeri potrošnje oplaščenih elektrod do leta 1975. Po rezultatih teh analiz, bo leta 1975 potrošnja skupnega dodatnega materiala za varjenje (oplaščene elektrode, žice in praški) znašala okrog 31.000 ton. Taka poraba na domačem tržišču je utemeljena tudi z razvojnim gibanjem proizvodne grupacije predelovalne industrije, ki je nosilka potrošnje dodatnega materiala za varjenje. Prikaz takega globalnega gibanja pa ne bi bilo popolno, če ne bi bile prikazane tudi strukturalne spremembe, ki se pojavljajo na področju tehnike varjenja v svetu in pri nas. V razvitih deželah, kakor npr.: Japonski, SSSR, ZDA, Angliji itd. se poleg splošnega povečanja gibanja porabe dodatnega materiala, opaža zelo opozorljiva sprememba v asortimentu. To opozarja na zmanjšanje udeležbe oplaščenih elektrod, oziroma povečanje uporabe žice za polavtomatsko in avtomatsko varjenje jekla.

V letu 1975 predvidevajo v SSSR udeležbo oplaščenih elektrod samo še 48 %, v

ZDA pa le še 40 %. V SFRJ je leta 1970 znašala udeležba oplaščenih elektrod v skupnem dodatnem materialu okrog 78 %, medtem, ko naj bi se udeležba do leta 1975 zmanjšala izpod 70 %, kar je še vedno znatno nad udeležbo oplaščenih elektrod v razvitih državah.

(Nadalj. na 2. strani)

Načrt poslovanja Železarne za leto 1972

Zadnji meseci preteklega leta so v oddelku za ekonomske analize in planiranje potekali v izdelavi letnega količinskega in vrednostnega plana podjetja. Rezultat tega dela, količinski plan proizvodnje, je bil sprejet na seji delavskega sveta 11. decembra 1971, vrednostni pa na novoletni seji 30. decembra.

Zaradi različnih vzrokov je bila izdelana vrsta variant plana. Ti vzroki so predvsem različne predpostavke poslovanja v letu 1972, predvidevanje zunanjih sprememb in čakanje na podatke zadnjih mesecev. Med predpostavkami velja omeniti predvsem vzporedno gibanje prodajnih in nabavnih cen, malenkost-

no povečano število zaposlenih in nekaj boljše delo letih kot v preteklem letu, uspešno delovanje investicij in boljše oskrbovanje s surovinami, materialom in rezervnim deli. Kakršnakoli sprememba teh predpostavk, ki so se izoblikovale v teku izdelave plana, bo imela za po-

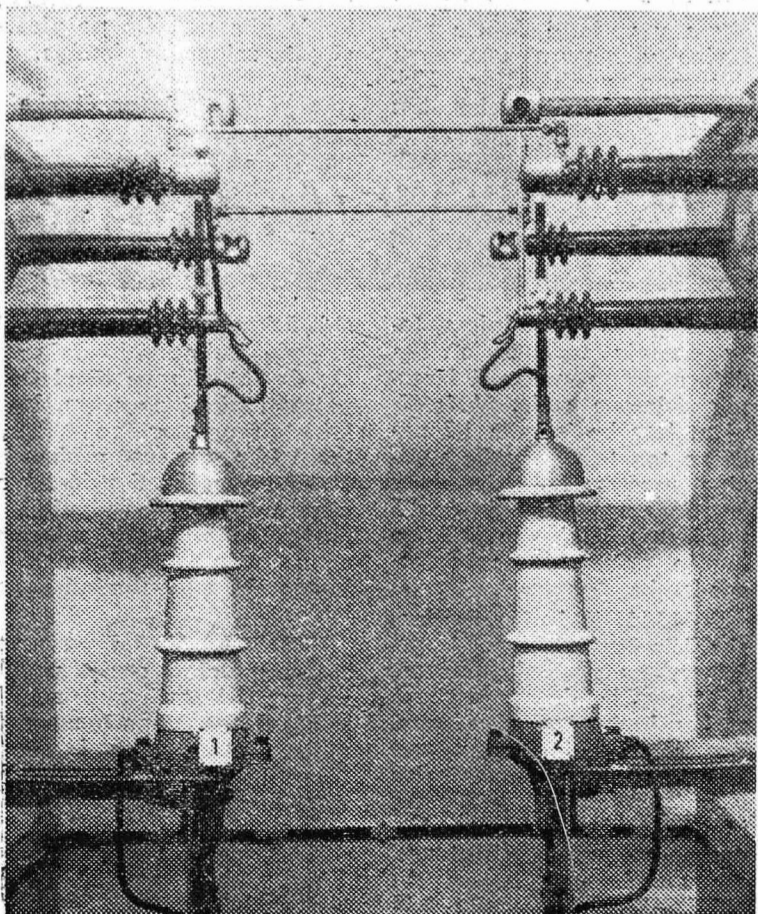
(Nadaljevanje na 6. str.)

Zastoji zaradi zmrzovanja mazuta

Zaradi zmrzovanja mazuta je zadnje dni prišlo do zastojev na normalizirani peči valjarne 2400 in normalizirani peči adjustaže Javornik II, težave pa imajo tudi pri plamenskem čiščenju površin in avtogenskem rezanju na Beli. Iste težave bi imeli tudi na novem sekatorju v valjarni 2400, če se ne bi v zelo kratkem času preusmerili iz butana na acetilen, kar pa je le rešitev za silo. Zaradi teh zastojev, bo na normalizirani peči 2400, kjer mesečna proizvodnja znaša okrog 5000 ton,

dosežena le polovična proizvodnja.

V valjarnah pravijo, da je do zmrzovanja butana prišlo, ker je verjetno prodrla med pošiljko v butan voda. Le ta zmrzuje in med butanom plavajo koščki ledu, povzročajo težave v vodu oziroma zamašitve voda. Grupa Vikija Smoleja je skoraj noč in dan v izrednem mrazu na terenu, da bi odtajali zamašena mesta, kar pa je izredno težko. V zadnjem času so se ji pridružili še vodovodni inštalaterji in skupaj skušajo rešiti neprijeten problem.

Visokonapetostni prostor za Lurgi čistilce

ZM vrniti njen ugled in idejno politično moč

Poročilo o delu ZMS v Železarni mi je dalo vrsto pobud pa tudi osnov za razmišljanje o delu mladih v podjetju. Če bom ob vsem tem nekoliko kritičen, potem bom zato, ker želim s tem zapisom prispevati nekaj mnenj in stališč k bolj kritičnem in samokritičnem odnosu do mladinskih vprašanj oziroma do dela mladinske organizacije. Poročilo o delu TK ZMS Železarne pomeni predvsem oceno dela tovarniškega vodstva ZMS in njenih organov, medtem, ko so ocene o delu mladine Železarne dokaj medle oziroma nikjer ni omenjeno delo aktivov in sploh delo mladih v obratih. Nepoznavalec razmer bi si lahko razlagal, da le-teh sploh ni ali da so povsem pasivni in da o njih ni kaj poročati. Pa vendar mladi v tovarni in v vseh obratih so, z množico problemov, teženj, iniciativ in vprašanj. Mnogi od njih predstavljajo tudi močna jedra v športnih in kulturnih aktivnostih. Mnogi so tudi pridni in zavzeti proizvajalci in vzdrževalci. Po tem je še precej močno zastopstvo mladih tehnikov, ekonomistov in drugega administrativnega osebja. Pa vendar poročilo zelo jasno izpričuje, da se je delo ZM v Železarni odvijalo vse preveč na nivoju tovarniške konference in njenih organov in da se je preveč zanemarjalo delo z mladimi v obratih. Nesporna je precejšnja aktivnost tovarniškega vodstva, saj je razvil vrsto dejavnosti in stikov z nekaterimi delovnimi organizacijami ter zelo okrepil sodelovanje z osnovno organizacijo sindikata in tovarniškim komitejem ZKS. Pa vendar pri vsem tem ne moremo govoriti o nekem širokem gibanju mladih, ker so bile vse te aktivnosti v glavnem osredotočene na manjše število zavzetih mladinskih aktivistov. V tem je najbrž vzrok tudi za neustrezne stike s tako imenovano bazo in premajhno poznavanje njenih problemov.

Tako stanje pa nedvomno nosi v sebi vrsto drugih negativnih posledic, kot je neuresničevanje sklepov, dogovorov, površnost pri delu, omejevanje na papirnato načrtovanje, nekritičnost in podobno. Razumljivo, da ob stalnih kadrovskih težavah, kakršne je imelo tovarniško vodstvo ZM, so taki pojavi neizogibni. Žal pa vse to ustvarja med mladimi tudi neresen odnos do svoje organizacije, nezaupanje do nje in končno tudi pasivizira vodstvo, ki kljub prizadevanjem in trošenju precej prostega časa, ne dosega željenih rezultatov. Tako se vrtimo v začaranem krogu in stvari bolj gasimo in besedno mašimo vrzeli, medtem ko organizacija naprej izgublja svoj pomen in ugled. Preveč smo v organizaciji stvari tudi izumetničili, preveč govorili in napovedovali, kljub temu, da smo hkrati zaskrbljujoče govorili o vodstvenih kadrih in da ni bilo izglede, da napovedane zamisli ali program tudi uresničimo.

Ob vsem tem pa moramo kritično in samokritično priznati, da je bila Zveza mladine vse preveč prepuščena sama sebi. Tu velja največja kritika tovarniški organizaciji Zveze komunistov, ki je sicer v zadnjem času okrepila stike z Zvezo mladine, vendar spet le na vodstvenem nivoju, medtem ko v oddelkih ZK tem vprašanjem ne posvečajo potrebne pozornosti. Tako stanje je tudi posledica nezadostnega pomlajevanja ZK in sploh premajhnega idejno-političnega delovanja ZK, ki ima ravno med mladino najbolj hvaležno področje aktivnega delovanja.

To je le nekaj ugotovitev, ki bi jih morala jutrišnja seja konference ZMS dovolj kritično in samokritično obravnavati in sprejeti ustrezne zaključke in stališča. Poglavitno vprašanje pa bi moralo biti: kako ZMS ponovno dvigniti ugled in udarnost. Najbrž bo izzvenelo nekoliko starokopitno, če ob tem poudarim, da je bila mladinska organizacija v preteklosti ravno zaradi svojega ugleda in idejno-politične čvrstote sposobna tako velikih delovnih in političnih akcij. Njene odlike so bile tudi dosledno uresničevanje sklepov in dogovorov ter tekoči nadzor nad tem; aktivna udeležba članov mladinskih vodstev v interesnih organizacijah in društvih, kjer se je zbirala (in se še zbira) največ mladih. V preudarnem, dovolj demokratičnem sprejemanju programov, sklepov in zaključkov v okviru svojih kadrovskih zmognosti in sposobnosti. V večjem kolektivnem delu in medsebojni povezanosti ter pripravljenosti na žrtvovanje prostega časa. V večji idejno-politični zrelosti, ki so jo dosegali s kolektivnim in individualnim izpopolnjevanju z zavestjo, da so prostovoljno prevzeli odgovorne dolžnosti v ZM, ki jim nalaga tudi navedene obveznosti.

To je le nekaj misli, ugotovitev in pobud, ki bi zaslužile nekoliko več pozornosti tako v Zvezi mladine kot v Zvezi komunistov z namenom, da se ZM vrne njen ugled in idejno-politična moč.

Nova »politična tovarna« ali ...

(Nadalj. s 1. str.)

V SFR Jugoslaviji imamo dve razviti tovarni za proizvodno dodajnega materiala za varjenje jekla in to »Elektroda« Zagreb in železarna Jesenice. Ti dve tovarni imata sodobne naprave in sta sposobni, da krijeta ne samo letošnje potrebe jugoslovanskega tržišča po oplaščenih elektrodah, temveč za nekoliko prihodnjih let. V teh tovarnah imajo še danes skoraj 20 odst. potencialnih rezerv za proizvodnjo oplaščenih elektrod.

Naše domače prodajne cene dodajnega materiala za varjenje jekla, so pod nivojem domicilnih cen velikih evropskih proizvajalcev kot npr.: »Oerlikon«, »Boehler« itd. in to v primerjavi s službeno pariteto januar 1970 (dolar = 15 N din). Težko bi našli v ostali domači kovinski predelovalni industriji primer takega odnosa naših cen nasproti domicilnim cenam zahodnoevropskih držav.

Zaradi takega odnosa proizvodnje in porabe, kaor tudi nivoja cen, je uvoz dodajnega materiala za varjenje jekla osredotočen na kvalitete — asortiment, ki se zaradi svoje specifičnosti, kakovosti, količine in podobno, ne more rentabilno proizvajati v domačih tovarnah. Ob tem je potrebno poudariti to, da se uvoz izvaja v obliki raznih transakcij (pogodb, sporazumov), blagovnih list, pogojen pa je tudi od kupcev naše opreme, da se za njihove objekte obvezno uporabljajo elektrode njihovih tovarn. Ne glede na vse navedene variante, ki jih službena lista ne prikazuje, je uvoz tega materiala nepomemben.

V letu 1971 je bila na primer dosežena najvišja stopnja rasti družbene proizvodnje in družbenega proizvoda. Med drugim je to imelo za posledico tudi rekordno porabo jeklenih proizvodov v višini okrog 2.850.000 ton. Ta količina osnovnega materiala (v tehniki varjenja), je izzvala v tem letu maksimalno porabo dodajnega materiala za varjenje jekla v višini okrog 23.000 ton. Ta poraba na domačem tržišču, je pokrita iz uvoza samo v višini 560 ton, s poprečno CIF ceno (v prodajno ceno všteti prevoz, zavarovalnina in tovarnina) čez 11.80 din za kilogram. Pri tem zasluži pozornost tudi to da cena domače masovne elektrode znaša od 5.00 do 5.40 dinarja, franko proizvajalec (dostava proizvajalca do dogovrjenega mesta). Primerjanje navedene domače cene oplaščenih elektrod, s poprečno uvozno ceno, potrjuje to, da so cene domačih proizvajalcev konkurenčne, oziroma da je uvoz omejen na specialne kvalitete, ki se v domačih tovarnah proizvajajo v manjših ali nezadostnih količinah zaradi kriterijev rentabilnosti. Med drugim, tudi razvite države v tem pogledu niso samostojne oziroma neodvisne.

Kljub intenzivni proizvodnji predelovalne industrije, kakor tudi potrošnje jeklenih izdelkov, obstoječe zmogljivosti proizvajalcev elektrod niso bile izkoriščene. Jeseniška železarna je na primer morala izvoziti 2.000 ton oplaščenih elektrod v SSSR.

V proizvodnji oplaščenih elektrod ni udeležena samo jeklena žica, temveč tudi druge surovine, ki se pretežno uvažajo (fero-legure, železo v prahu, rutil tid.) in to izključno iz konvertibilnega področja. Nasprotno taki usmeritvi neobhodno potrebnega uvoza reprodukcijskega materiala pa lahko oplaščene elektrode pod zelo ugodnimi pogoji izvažamo samo na vzhodna tržišča. Le-ta se, kakor smo že poudarili, sistematično hitro prilagajajo splošnemu gibanju tehnike varjenja, to je od oplaščenih elektrod k žici za avtomatsko in polavtomatsko varjenje.

Na zahodu imajo zelo natančno izdelane razne mehanizme zaščite proizvajalcev. Na teh tržiščih je mogoče prodajati elektrode po zelo nizkih cenah, ki ne pokrivajo niti lastne cene. Razen tega je proizvodnja oplaščenih elektrod na zahodnih tržiščih koncentrirana in specializirana v nekoliko večjih tovarnah. Ta proces se hitro nadaljuje. Odtod tudi začudenje nekaterih inozemskih strokovnjakov nad idejami, da se v SFRJ, poleg obstoječih proizvajalcev v Zagrebu in na Jesenicah, razvijata še dve novi tovarni in to v SR BiH in Makedoniji.

Pri izgradnji novih zmogljivi-

vosti, oziroma rekonstrukciji obstoječih v zagrebški »Elektrodi« in v Železarni na Jesenicah, kjer same naprave do- ločajo proizvodne možnosti, bo leta 1975 skupna proizvodnja teh dveh proizvajalcev znašala okrog 27.000 ton oplaščenih elektrod, nasproti takratnim tržnim potrebam, ki bodo znašale okrog 23.800 ton ali 88 % izgrajenih zmogljivosti.

Nova proizvodnja v okviru RMK Zenica, z zmogljivostjo okrog 9.000 ton, očitno nima tržnega opravičila. To vodi k hiper produkciji in posledice tega že sedaj lahko vidimo, če imamo pri tem v vidu izkušnje »političnih tovarn«.

Če povzamemo vse te ugotovitve, pridemo do objektivnega zaključka, da nova tovarna pomeni zelo ponesrečeno izbrano varianto. Ta ne doprinaša k enemu od osnovnih zamišljenih ciljev, namreč zaposlovanju delovne sile iz nerazvitih področjih in rentabilni finalizaciji osnovnih proizvodov RMK Zenica.

To dejstvo upada ravno v času, ko smo na vseh nivojih sprejeli jasna stališča, po katerih ne bomo nadaljevali prakso »političnih tovarn«. Še prav posebno pa ne takrat, kadar s takimi tovarnami rušimo obstoječe normalne odnose na tržišču. Jasno je, da je prav tu izostal družbeni dogovor in da so politične akcije spet pretehtale ekonomsko logiko in realnost. S takim načinom pa se lahko samo ustvarijo nova žarišča nepotrebnih sporov in nerazumevanja.

Tautović

Pojasnilo k članku »V letu 1971 dosegli 95,2 % skupne in 96,1 % blagovne proizvodnje

V članku je eden od vzrokov za nedoseganje planskih obvez v valjarni debele pločevine v mesecu decembru dvoumno predstavljen. Krivec ni prodajni oddelek, kot

je to možno razumeti, temveč neugodna tržna situacija, ko je bila potreba po pločevinah iz zaloge minimalna.

Avtor članka

ALZIRIJA. V zadnjem času postaja tudi ta afriška država vedno močnejši izvoznik železove rude. V letošnjem letu bo izvozila 1,2 milijona ton te železarske surovine, medtem ko računajo v letu 1975 na povečanje do 1,5 milij. ton. Največje količine kupijo države evropske gospodarske skupnosti.

ITALIJA. Največja italijanska železarna Taranto, je pri švicarskem podjetju Concast AG naročila drugo napravo za kontinuirno vlivanje bram. Raztaljeno jeklo bodo vliвали iz 350 tonskih konventorjev v brame debele 150—200 mm in široke 900—2000 mm. Naprava bo pričela obratovati v letu 1973.

JAPONSKA. V aprilu 1971 je pričel obratovati v japon-

ski železarni Fukuyama, ki pripada najmočnejši železarski družbi Nippon Steel Co., največji plavž na svetu. Ima koristno prostornino 4000 m³ ter lahko dnevno proizvede 10.000 t grodlja. S pričetkom obratovanja tega plavža je postala ta železarna največja na svetu in lahko letno proizvede 13,2 milij. ton surovega jekla.

KANADA. V tej severno ameriški državi cenijo znane rezerve železovih rud na 33 milijard ton in možne na 85 milijard ton. Skupaj okoli 120 milijard ton zaloga kvalitetne železove rude. Leta 1970 so nakopali v tej državi 45 milij. ton te rude, za leto 1976 predvidevajo 70 milij. ton, za leto 1980 pa 90 milij. ton železove rude.

Elektro vzdrževalcem 1.700 N din odškodnin

Predsednik komisije za racionalizacije in novatorstvo pri svetu delovne enote vzdrževanja Ivko Volarič je sklical v letošnjem letu prvo sejo komisije, ki je bila v ponedeljek, 17. januarja.

Predsednik komisije je že predhodno s šefom DE in posameznimi obratovodji in asistenti proučil in analiziral tehnične izboljšave, ki so bile predložene članom komisije v dokončno oceno in nagraditev. Člani komisije so na tej prvi seji obravnavali tri v zadnjem času izvedene izboljševalne predloge. Izvedli so jih in predložili v oceno elektro in strojni vzdrževalci Gabrijel Košnik in Janez Košnik, Janez Stenovec, Vili Kelih in Rudi Horvat ter Ivan Bucek.

Tehnična izboljšava štev. 2017 »Opozorilna varnostna naprava pri elektromotorju zračnega vetrila v novi aglomeraciji«, ki so jo izvedli delovodja VEN v novi aglomeraciji Janez STENOVEC in skupinovodja Vili KELIH z elektro specialistom Rudijem HORVATOM je bila na osnovi ocen in priporočil pozitivno ocenjena in nagrajena z enkratno odškodnino v višini 900,00 N din. Opozorilna naprava, ki so jo brezhibno izvedli avtorji izboljševalnega predloga omogoča popolnoma varno obratovanje elektro motorja vetrila v novi aglomeraciji. Z izvedbo so pristojni in odgovorni strokovnjaki popolnoma zadovoljni. Ugodno oceno je dala tudi služba za varnost pri delu in avtorje priporočila za spodbudno nagraditev.

Gabrijel KOŠNIK in Janez KOŠNIK, elektro vzdrževalca v valjarni Bela, sta s svojim izboljševalnim predlogom št. 2022 »signalizacija izpadov usmernika za napajanje nereguliranih pogonov bluming valjčne proge«, občutno zmanjšala in preprečila izpad proizvodnje na bluming valjni progi in nedopustno ohlajitev valjanca. Te koristi in prihranke, ki izvirajo iz te izboljšave so potrdili pristojni strokovnjaki in vodje dela. Za prikazane in potrjene prihranke in koristi, so člani komisije tehnično izboljšavo pozitivno ocenili in avtorjema priznali enkratno skupno odškodnino v višini 800,00 N din.

Tretji izboljševalni predlog, ki je bil obravnavan na prvi seji v letošnjem letu, je izvedel Ivan BUCEK, referent priprave dela iz strojnih delavnic. Tehnično izboljšavo št. 2023 »nova kontaktna glava za električno peč ASEA« člani komisije niso mogli dokončno oceniti in nagraditi, ker koristi in prihranki presegajo pristojnosti komisije pri svetu delovne enote. S priporočilom in prikazom prihrankov je bil predlog predložen v dokončno oceno in primerno nagraditev odboru za izume in racionalizacije pri DS Železarne.

Vsem na tej seji nagrajenim avtorjem izboljševalnih predlogov se v imenu uprave Železarne, organov samoupravljanja in tehnično proizvodnega sektorja iskreno zahvaljujemo za njihovo uspešno prizadevnost.

Pred zaključkom seje sta šef delovne enote dipl. inž. Miro Noč in predsednik komisije Ivo Volarič, pozvala vse navzoče člane komisije in ostale, da vložijo v letošnjem letu še več naporov za pomnožitev nujno potrebnih izboljševalnih predlogov. Izrazila sta željo, da bi v aktiv-

no inovacijsko delo vključili še več elektro in strojnih vzdrževalcev.

Na prihodnji seji komisije, ki bo sklicana v najkrajšem času, bodo člani komisije skupaj s strojnimi in elektro asistenti ter obratovodji analizirali delo komisije. Pripravili bodo potrebno problematiko za bližnje zasedanje DS Železarne, na katerem bodo razpravljali o inovacijski aktivnosti na vseh ravneh v Železarni.

Delo komisije za racionalizacije in novatorstvo pri svetu DE vzdrževanja je eno najboljših, ki tekoče rešuje vse predloge ker uspešno pri delu sodelujejo vsi člani komisije.

Ob poskusnem obratovanju nove oblikovalne linije

S postavitvijo nove oblikovalne linije in prestavitvijo obstoječih naprav v obnovljene prostore valjarne tanke pločevine, pričanja novo obdobje v izdelavi hladno oblikovanih profilov v železarni Jesenice.

Zato je prav, da se podrobneje seznanimo s karakteristikami nove linije:

Profili, ki jih bomo izdelovali bodo odslej lahko dosti večji kajti največja možna širina traku je 500 mm. Zaradi dvanajstih preoblikovalnih stopenj in razmeroma robustne izvedbe, je tudi debelina traku lahko do 8 mm. Novost je tudi šest parov vertikalnih (pomožnih) valjev. Za doseganje boljše površine in zmanjšanje obrabe dragih oblikovalnih valjev, je vgrajen sistem mazanja profila z emulzijo. Ravnanje profilov se izvede s pomočjo ravnalne (turške) glave. Tu je v posebnem vodilu možno kontinuirno odstranjevati nepravilnosti kot npr. zavrtost v eno ali drugo stran, spirálnost itd.

Ravnanje pri vstavljanju traku (predvsem pri večjih dimenzijah in trših kvalitetah) je olajšano s pomočjo mehansirane dodatne drče in vozička, prek katerega se svitek namesti na odvijalni boben. Glava traku se pomakne do vlečnih valjev s pomočjo hidravlično gnanega odpiralca svitkov. Za vlečnimi valji je ravnalni stroj s sedmimi ravnalnimi valji. Tako je trak poravnán še predno je konec odrezan na hidravličnih škarjah. Predhodni rep in glavo novega traku zvarimo na varilnem stroju in na naslednji napravi var poskobljamo tako, da površina traku ostane gladka. Da bi prihranili na času, ki izpade zaradi varjenja in skobljanja, je za skobelnikom jašek za pentljo, ki omogoča kratko obratovanje brez ustavitve, kljub temu da ne dodajamo novega traku.

Nova oblikovalna linija ima vgrajen tudi perforator. To je 250 tonska preša, ki se prek pnevmatskih regulatorjev vključuje v delovanje linije

tako, da brez naknadnega vrтанja lahko izdelujemo tudi profile, ki morajo biti perforirani po določenem ponavljanju se razporedu lukenj. To pride v poštev predvsem pri profilih za vijake lahke konstrukcije, za regalne police, cestne varnostne ograje itd.

Tudi za perforatorjem je kompenzacijska pentlja, ki pri neprekinjenem obratovanju omogoča ustavljanje traku med primeži perforatorja.

Po končanem oblikovanju se profil razreže na mero z letečo žago. Željena dolžina max. 16 m — min. 3 m, se nastavlja z omejlci, ki sprožijo avtomatski cikel razreza, to je:

- Fiksiranje profila v čeljusti;
- Pričetek pomikanja žagine mize;
- Pomikanje žaginega lista proti profilu in razrez;
- Umik žaginega lista;
- Odpiranje čeljusti;
- Vračanje mize;

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

Dežurna služba

	telefon	
	v pisarni	doma
SOBOTA, 22. januarja:		
inž. Boris BREGANT, TSN	801	81628
NEDELJA, 23. januarja:		
inž. Franc VICAR, predel. obrati	743	81572
PONEDELJEK, 24. januarja:		
inž. Karl RAVNIK, elektroeklarana	433	81411
TOREK, 25. januarja:		
inž. Stanislav COP, talilnice	328	76538
SREDA, 26. januarja:		
inž. Božidar BARTELJ, valj. 2400	638	81453
ČETRTEK, 27. januarja:		
Jože KOSIR, transport	451	84022
PETEK, 28. januarja:		
Franc GLOBOČNIK, plavž	340	740

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

g) Izmetavanje profila iz merilne mize v korito.

Ves postopek izdelave profilov je od skobelnika naprej lahko ročen ali avtomatski. Nastavljanje novega traku pa je seveda vedno ročno, le pomagala so izvedena tako, da tudi pri najtežjih trakovih ni potrebno težje fizično delo.

Hitrost stroja (ročno ali avtomatsko) je nastavljiva v dveh stopnjah in zavisi predvsem od vrste in velikosti izdelovalnega profila.

V prvi stopnji je možno doseči max. 15 m/min, medtem ko je v drugi stopnji največja hitrost 36 m/min.

Pri srednji dimenziji traku in sedanji hitrosti to pomeni, da je s to linijo možno letno

izdelati 12.000 do 14.000 ton profilov.

Pri stroju bo zaposlenih 5 do 7 delavcev na dnino, odvisno od velikosti izdelovalnega profila. Vodilni oblikovalci so se že seznanili z napravo in lahko trdim, da že obvladajo predvsem dodatni in oblikovalni del, medtem ko bo za dobro obvladanje avtomatskega rokovanja in razreza potrebno še nekajdnevno uvajanje s pomočjo navodil in praktičnega preizkušanja. Glede na zainteresiranost vodstva obrata in upravljalcev naprav sem prepričan, da bomo v kratkem času prebrdili začetne težave.

inž. Bregant

Na osnovi čl. 28 pravilnika o delovnih razmerjih ZJ, dajemo naslednjo

OBJAVO

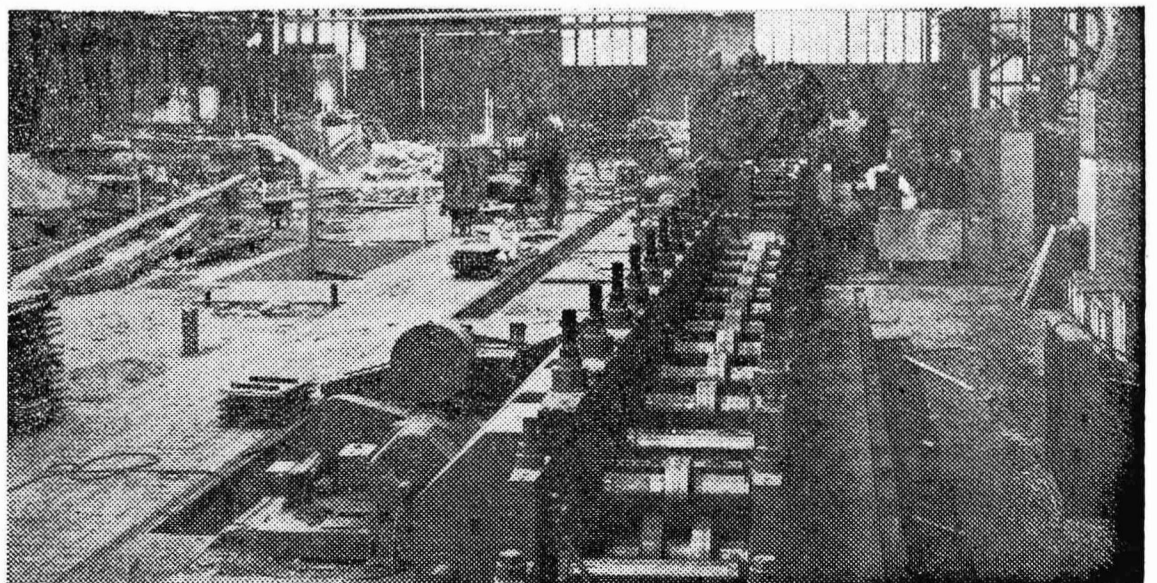
za prosto delovno mesto

V TEHNIČNIH SLUŽBAH VZDRŽEVANJA
6029, U-3, referent za rezervne dele, 1 prosto mesto

POGOJI:

Za zasedbo navedenega delovnega mesta se zahteva STS — strojne ali elektro smeri in najmanj 5 let prakse v stroki.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti je v roku 8 dni poslati na kadroviski sektor ZJ.

Med montažo nove oblikovalne proge na Javorniku

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Mladi, ste že kdaj pomislili, da imamo poleg pravic tudi dolžnosti?

Če je fotografiranje vaš konjiček in če ne veste, kaj bi fotografirali v decembru in sploh pozimi, prosite za nasvet mlade fotoamaterje z jeseniške gimnazije. Prav gotovo vam bodo veliko povedali in vam dali nekaj dobrih nasvetov.

Ko sem šel mimo gimnazije, sem vstopil v vežo in takoj na pragu zagledal na panoju nekaj fotografij, ki so vzbudile mojo pozornost. Sklad nad skladom, Prvi sneg, Mladina v gore!, so fotografije mladega fotoamaterja Andreja Zmitka iz 1.a letnika in že na prvi pogled dajejo vtis, da mladi avtor že kar zelo spretno rokuje s svojim fotoaparatom. Tudi izdelava je na zavidljivi višini. Zlasti pa me je presenetilo to, da mladi avtor ne prikazuje samo lepoto gora (kar bi bila navadna razglednica), temveč so na vseh njegovih fotografijah prisotni ljudje, kar fotografijo zelo popestri in daje občutek človekove, kakor tudi avtorjeve navezanosti na planine. Te fotografije in pa kratek sestavek Kaj fotografiramo v decembru, ki je bil pripet poleg fotografij, me je prepričal, da mladi foto-

amaterji z jeseniške gimnazije res vedo, da tudi pozimi lahko zabeležimo dobre motive.

Ta dan sem zelo vesel šel domov. Nenadoma pa sem na nekem zidu opazil napis: »HOČEMO PLES! HOČEMO ZABAVE!...« Ne vem zakaj, toda naenkrat se mi je pred očmi prikazala množica mladih ljudi, ki venomer negodujejo, češ da je premalo plesov in zabave. Nato sem se spomnil, da mi je prijatelj pripovedoval, kako burne razgovore so imeli na nekem mladinskem sestanku o organiziranju plesa in kar naenkrat mi je vse skupaj izvenelo kot nekaj »plesni problem«. Tudi sam sem še mlad, toda večkrat ne razumem svojih vrstnikov. Od mladinske organizacije samo nekaj zahtevajo, v tem primeru ples, sami pa niso pripravljeni niti toliko sodelovati, da se ne bi ples izrodil v pretep.

Res zelo čudni smo. Za zabavo smatramo samo ples, vidimo samo tiste, ki nekaj zahtevajo, tistih, ki pa mirno in brez hrupa nekaj ustvarjajo in se prizadevajo, pa ne opazimo in jim ne damo niti moralne podpore.

Želim si, da kdor bo prebral ta članek, ne bo samo skomignil z rameni in tako bo vse pozabljeno. Želim si, da bi se ob tem članku vsaj malo zamislil.

Sestanek komunistov sekretariata Železarne

Minulj petek so se na sestanku zbrali komunisti sekretariata Železarne — prej splošni sektor. V uvodni besedi je sekretar tovarne tovariš Stare Dušan prisotne seznanil z izpolnjevanjem akcijskega programa v letu 1971. Njegovo poročilo se je nanašalo na vse oddelke sekretariata, v razpravi pa so se zadržali pri nekaterih problemih, ki neposredno zadevajo posamezne oddelke.

V nadaljevanju so se dogovorili, da bodo v prihodnje posvečali večjo pozornost gradivu, ki je bilo obravnavano na 21. seji CK ZKJ ter problematiki, ki so jo obravnavali na nedavni seji ZK ZPSŽ. Izvolili so dva delegata, ki se bosta udeležila tovarniške konference ZK, ki bo še ta mesec. Dogovorili so se, da se bodo v prihodnje bolj pogosto sestajali, na naslednjem sestanku pa bodo obravnavali še nekatera kadrovska vprašanja in razpravljali o predlogu za spremembo v ZK.

Četrta številka Železarskega zbornika

Pred nekaj dnevi so v vseh treh slovenskih železarnah in na Metalurškem inštitutu v Ljubljani razdelili četrto številko Železarskega zbornika, ki je obenem tudi zadnja številka petega letnika. Za četrto številko je uredniški odbor pripravil šest sestavkov, ki so jih napisali avtorji — strokovnjaki iz železarne Ravne in Metalurškega inštituta. Tudi četrto številko so prejeli naročniki v številnih večjih podjetjih v državi in tudi v inozemstvu. Uredniški odbor pa je v teh dneh pripravil za tisk gradivo za prvo številko šestega letnika, ki bo izšla v drugi polovici marca.

Koordinacijski odbori sindikata v delovnih enotah

Kakor nam je povedal tovariš Niko Sok, predsednik komisije za delo s sindikalnimi odbori pri TO OO sindikata Železarne, je omenjena

komisija imela doslej tri seje. Najprej so bili seznanjeni s programom dela in načinom kako naj bi vzpostavili tesnejše stike z vsemi sindi-

kalnimi odbori v obratih Železarne, nato pa so se lotili bolj obsežne akcije, to je ustanavljanja koordinacijskih odborov v delovnih enotah.

Predsednik komisije tovariš Sok je za četrtek, 20. januarja povabil na razgovor predsednike sindikalnih odborov z namenom, da jih podrobneje informira o nalogah koordinacijskih odborov, ki jih bodo ustanovili v osmih delovnih enotah. O nalogah, ki jih bodo morali opraviti koordinacijski odbori smo v Železarni že pisali, tokrat pa naj poudarimo, da bodo morali predvsem skrbeti za tesnejše sodelovanje s sindikalnimi odbori v obratih. Tako naj bi pripomogli k bolj načrtnemu delu sindikalnih odborov, ki se bodo v večji meri uveljavili v samoupravnih organih, zlasti pa na sestankih delovnih skupin. Predsednik komisije za delo s sindikalnimi odbori je povedal, da so na sejah nekaterih sindikalnih odborov najpogosteje na dnevnem redu vprašanja, ki se nanašajo na nagrajevanje, športno in rekreacijsko dejavnost, letovanje, ter na razdeljevanje denarne pomoči članom sindikata. Še najbolj zadovoljni pa smo lahko z delom sindikalnih odborov v talilnicah in valjarnah, kjer imajo na dnevnih redih tudi vprašanja, v katerih obravnavajo samoupravljanje in gospodarjenje v tovarni.

Z uveljavljanjem koordinacijskih odborov v delovnih enotah bo dana možnost, da bodo člani sindikata v obratih podrobneje seznanjeni s sprejetimi sklepi na tretjem kongresu sindikata industrije in rudarstva v Kranju, s sklepi in resolucijo kongresa samoupravljalcev, ki je bil v Sarajevu. Člani sindikata bodo lahko bolj natančno informirani tudi o izrednem pomenu, ki ga ima XXI. dopol-

nilo zvezne ustave, ki daje neposrednemu proizvajalcu več moči pri njegovem delu v samoupravnih organih. Novo ustanovljeni koordinacijski odbori bodo imeli tudi prednost, da bo TO OO sindikata Železarne in njegovo predsedstvo lažje in hitreje sklepe približalo članom sindikata — neposrednim proizvajalcem. Tako bo sindikalni organizaciji dana možnost, da bo v še večji meri kot doslej s svojimi predlogi in akcijami prisotna povsod tam, kjer je to potrebno. V marsikaterem obratu bo delo sindikalnega odbora še bolj zaživelo, saj bodo na dnevnem redu večkrat tudi kadrovska vprašanja, beseda bo tekla o zaščitnih sredstvih in varnem delu, o sodelovanju s samoupravnimi organi, pogovarjali pa se bodo bolj pogosto tudi o predlogih, ki jih bo moral sindikalni odbor uveljaviti na sestankih delovnih skupin.

V prihodnji številki Železarja bomo v rubriki, ki bralce seznanja z delom sindikalne organizacije v tovarni, lahko predstavili tudi sodelavce, ki bodo s svojim aktivnim delom prispevali k pestremu delu novoustanovljenih koordinacijskih odborov in istočasno tudi bolj živahnemu delu sindikalnih odborov v obratih.

Seje sindikalnih odborov

VARNOSTNA SLUŽBA

Sindikalni odbor varnostne službe je imel v četrtek, 30. 12. 1972, četrto redno sejo. Predsednik sindikalnega odbora Alfonz Dornik je najprej poročal o reorganizaciji, ki je bila izvedena v preteklem obdobju. Člani sindikata — gasilci so bili že pred letom dni priključeni kadrov-

skemu sektorju, odslej pa bodo tudi po sindikalni liniji spadali k sindikalnemu odboru upravnih služb. Zaradi te reorganizacije so morali na seji sindikalnega odbora urediti tudi nekatera kadrovska vprašanja. Ob koncu seje so petim članom sindikata dodelili denarno pomoč.

Nekaj misli o bodočih nalogah v letu 1972

Po mojem mišljenju so bile razprave o preteklem delu in bodočih nalogah za leto 1972 v naši organizaciji ZK — odd. FRS — premalo usmerjene v organizacijo dela, kadrovska vprašanja in razne druge probleme. Mislim namreč, da smo predhodno premalo seznanjeni o raznih problemih podjetja ali posameznih sektorjih.

Smatram tudi, da smo sami vse premalo aktivni oziroma nezainteresirani za spoznavanje problematike, katere je na vseh področjih dovolj. Najsibito to na področju dela v sektorjih ali v idejno politični problematiki organizacije. Na naših sestankih predhodno malokdaj razpravljamo o predvidenih reorganizacijah dela, kadrovskih vprašanjih, izboljšanju dela, o raznih namestitvah v našem sektorju, o ideološkem izobraževanju in podobno. Zdi se mi potrebno organizirati tudi občasne delovne sestanke z ostalimi delavci. Tu je namreč mesto, da ima vsak delavec možnost dati svoje predloge ali opažanja za boljše in uspešno delo na posameznem področju.

Imam pa občutek, da nadrejeni nimajo dovolj razumevanja ali časa, da bi upoštevali zamisli ali konkretne predloge, ali tudi spodbudne razprave. Na ta način, bi se verjetno marsikaj dalo rešiti prej in v zadovoljstvo vseh, ki želijo sodelovati.

Menim tudi, da je potrebna za aktivnejše delo v ZK in za

poživitvev akcijskega programa konkretna zadolžitev posameznih članov. Aktivno in pripravljeno poseganje v razprave v vseh organizacijah, posebno še v samoupravnih organih, je prav tako ena izmed aktivnosti. Vsak član je tudi dolžan da sklepe prenese na ostale člane delovne skupine ter iste spremlja, če se tudi izvajajo.

Znano pa mi je, kakor tudi ostalim sodelavcem, da predlogi naše osnovne organizacije, ki so bili iznešeni na sestankih in vpisani v zapisnikih, niso bili poslani na pristojno mesto, niso bili izvedeni in vejetno tudi ne dani v razpravo izvedencem. Zato se verjetno ni čuditi mlačnosti in neudeležbi na sestankih, če vemo, da naši predlogi niso upoštevani niti sprovedeni v življenje.

Vemo pa, da ZK zahteva od svojih članov in ostalih — predvsem na vodilnih mestih, da znotraj delovnih enot izvedejo takšno organizacijo dela, ki bo spodbudna za nadaljno delo in zagotavljala izvedbo predvidenih nalog v letu 1972.

Po svoji vesti sem tudi prepričan, da bi doslednost v izvajanju predlogov in dobro pripravljeno gradivo za razpravljanje na sestankih, delo v naših osnovnih organizacijah poživelo in tudi udeležba bi bila zadovoljiva. Vsak član se bo zavedal pomena osebne odgovornosti ter z zavestjo sodeloval pri nadaljnjih nalogah.

Samoupravni organi v preteklem tednu

6. seja odbora za življenjske pogoje in rekreacijo

Predsednik odbora za življenjske pogoje in rekreacijo Janez Kavčič je sklical 6. sejo odbora v petek 14. januarja 1972 in za dnevni red, poleg običajnih točk pregleda sklepov in reševanja tekoče problematike, predlagal še razpravo o predlogu sprememb pogodbenih obveznosti z gostinskim podjetjem ŽELEZAR in potrditev novega načina regresiranja avtobusnih prevozov.

Predlog sprememb pogodbenih odnosov z gostinskim podjetjem ŽELEZAR so sprejeli v celoti in naročili direktorju kadrovskega sektorja, da na podlagi tega pripravi ustrezno informacijo za sestanke delovnih skupin, na katerih bi prav tako obravnavali predlagane spremembe in do tega zavzeli svoja stališča. Predlog sprememb bo v javni razpravi delovnih skupin do konca februarja, ko bo predlog posredovan delavskemu svetu Železarne, tokrat s stališči delovnih skupin, v potrditev. Direktorju kadrovskega sektorja so tudi naročili, da vprašanja v zvezi s samskimi domovi in počitniškimi domovi reši do konca februarja, ostala vprašanja predvsem pa obratovanje kantin in topli obrok, ki bodo obravnavana na delovnih skupinah pa v prvem polletju letošnjega leta. Ker bo predlog v javni razpravi, o sklepih, ki jih je v zvezi s tem sprejel odbor tokrat ne bi pisali, želimo pa seznaniti bralce kaj predlog prav za prav vsebuje. Predlog predvideva, da gostinsko podjetje ŽELEZAR ostane še naprej samo-

stojno gostinsko podjetje, Železarna pa prevzame v upravljanje počitniške in samske domove. Prav tako bi železarna v lastni režiji opravljala vrtnarske usluge, dekoracijo in neposredne manjše usluge poslovnim gostom v upravi tovarne. Organizacija in poslovanje kantin pa bo po novem predlogu uredilo gostinsko podjetje na osnovi predlogov, ki jih je izdelal zavod za napredek gospodinstva iz Ljubljane in bodo predvsem predmet javne razprave.

Na predlog kadrovskega sektorja, ki je temeljil na izčrpnih analizah, so sprejeli takšen način regresiranja avtobusnih prevozov:

— za relacije, kjer je cena vozovnice nad 150 din, je delež delavca 50 din,

— za relacije, kjer je cena mesečne vozovnice med 50 in 150 din, je delež delavca tretjino mesečne vozovnice,

22. seja odbora za plan in finance

V ponedeljek, 17. januarja 1972 je bila 22. seja odbora za plan in finance, na kateri so obravnavali poročilo direktorja proizvodnje o proizvodnih rezultatih v decembru, uspehe proizvodnje v I. dekadi januarja in reševali tekoče zadeve.

S poročilom direktorja za proizvodnjo o uspehu proiz-

— za relacije, kjer je cena mesečne vozovnice pod 50 din pa je delež delavca 20 din. Razliko do polne mesečne vozovnice bo krila tovarna.

— Regresiranje na področju Jesenice bo ostalo tako kot doslej in bodo do regresa upravičeni le delavci, ki se vozijo na delo s Plavža na Javornik oziroma Belo.

Na relacijah v smeri proti Podbrezjam, Bledu in Gorjam, kjer je organiziran avtobusni prevoz in so uvedene letne karte, bodo delavci, ki ne bodo uporabljali avtobusov za prevoz na delo pa ne bodo nabavili letnih kart dobili regres zmanjšar: za 20 odstotkov oziroma bo njihov regres znašal 80 odstotkov normalnega regresa. Razlog za takšno odločitev je v tem, ker tovarna na teh progah plačuje kilometrino avtobusov, ne glede na število koristnikov in bi tako tistim delavcem, ki teh uslug ne koristijo prav za prav dvakrat plačevala, enkrat kilometrino drugič pa 100 odstotni regres.

V nadaljevanju se je nato reševali tekoče zadeve in prošnje posameznikov in družtev največ za izredno plačane dopuste ali za denarno pomoč.

bili doseženi dobri rezultati. Skupna proizvodnja je bila dosežena 98,9%, blagovna proizvodnja 98,9%, odprava pa 98,5%. Posebej so poudarili zelo dober uspeh valjarne žice, ki je v tem mesecu izvaljala 9843 ton žice in je to predvsem rezultat znižanja zastojev izpod 40%.

Uspehi proizvodnje v I. dekadi januarja pa so bili slabi v glavnem zaradi telih razlogov:

— majhno število delovnih dni (prazniki),

— novo zapadlega snega in — pomanjkanje starega že-

leza v prvih dneh dekade.

Poleg tega je bilo 56 ur zastojev v valjarni žice zaradi okvare ogrevne peči, valjarna 2400 je imela težave z raznavanjem pločevine nad 20 mm, ker so novi sektor postavili šele v januarju, v elektrod-nem obratu pa so predelovali naprave za proizvodnjo praška.

Direktor za proizvodnjo je člane odbora za plan in finance seznanil s težavami glede nabave cinka v letu 1972, ker domači proizvajalci cinka ne morejo zagotoviti dovoljnih količin na bo zato verjetno treba cink uvoziti.

8. seja odbora za splošne zadeve

Predsednik odbora za splošne zadeve je sklical 8. sejo odbora v ponedeljek, 17. januarja 1972 in za dnevni red predlagal razpravo o predlogu reorganizacije sektorja za ekonomiko, predlog dotacije tehniškemu muzeju Železarne in program investicijskega vzdrževanja muzeja ter reševanje tekočih zadev.

Z reorganizacijo sektorja za ekonomiko so se strinjali, ker pa se z reorganizacijo spreminja naziv sektorja in se dopolnjujejo naloge ter zadolžitve, so naročili direktorju sektorja, da za naslednjo sejo delavskega sveta Železarne pripravi predlog sprememb ustreznih členov statuta. Ker pri tem ne gre za vsebinske spremembe statuta, so sklenili, da se spremembe predložijo brez javne razprave.

Predlog dotacije tehniškemu muzeju so v celoti podprli in sklenili, da bodo na seji delavskega sveta Železarne, ko bodo obravnavali zaključni račun, predlagali sredstva, potrebna za realizacijo tega predloga. Tudi s programom investicijskega vzdrževanja muzejskih objektov so

se strinjali in sklenili, da se program odstopi odboru za osnovna sredstva s priporočilom, da ga glede na razpoložljiva sredstva odobri, lahko pa ga razmeji tudi na dve ali tri leta.

Med reševanjem tekočih zadev so sprejeli poročilo o službenih potovanjih v minulem letu, odobrili nekaj pavšalnih dodatkov za korištenje državnih telefonov v stanovanju za službene namene, odobrili so nekaj službenih potovanj v zamejstvo in sklenili, da se do naslednje seje odbora pripravljajo predlog za delavski svet Železarne, na osnovi katerega naj bi delavski svet Železarne odobril pri zaključnem računu nekaj sredstev za nujne tekoče zadeve iz sklada skupne porabe.

Sestanki delovnih skupin

13. 1. — STROJNO VZDRŽEVANJE BELA — AZMAN — Delovodja je seznanil delovno skupino s podatki o mehanskih zastojih v zadnjih mesecih minulega leta. Še najbolj je bilo v novembru, ko je bilo le 3% zastojev. Tovariš Pogačar je pripomnil, da bi morali upoštevati tudi čas zastojev, ki je porabljen za izklapljanje in vklapljanje naprav pri raznih popravilih. Knjigo o izklapljanju naprav na blumingu naj bi imeli v strojnici bluminga. Glede varnosti pri delu je bilo poudarjeno, da je treba pred vsakim popravilom določene dele ali pa stroj v celoti izklopiti. Tovariš Sitar se je s predlogom v celoti strinjal in poudaril, da šele potem ko je stroj izklopljen lahko omogočimo varno in kvalitetno popravilo. Zato mora vsak dežurni na svojem področju najprej zagotoviti varnost in šele nato odstraniti okvaro. V slabem stanju so tudi žične vrvi za prenašanje težkih bremen. Izdelane so nove verige, ki pa morajo biti še testirane. Sedaj pa je potrebna še večja pozornost, tako da morajo biti delavci v določeni razdalji pri dviganju bremen.

Disciplina je v delovni skupini zadovoljiva in so vsa dela v celoti opravljena. Včasih pride le do manjših spodrseljajev, ki pa jih bodo v prihodnje odstranili. Nekateri delavci ostajajo predolgo na malici. Poudarili so, da naj vzdrževalci pri okvarah ob koncu dne ostanejo na svojih mestih toliko časa, da pride na delovno mesto naslednja izmena.

Delavci v proizvodnji verjetno niso dosti poučeni o posameznih strojnih napravah. Zato jih ne čistijo in se tudi ne zanimajo za stroje na katerih

so zaposleni. Dogaja se, da ob okvari pokličejo dežurnega, s tem pa je za proizvodnjo delo že opravljeno. To pa ne velja za valjarno žice, ki je edini obrat na Beli, kjer imajo popolnoma drug odnos do vzdrževanja. Vzdrževalci in delavci v proizvodnji delajo skupaj pri menjavah, tedenskih remontih in pri odstranjevanju okvar. Delovna skupina želi, da bi tako delali tudi v ostalih obratih valjarne Bela.

Na vsaki dnini je normativ dveh inštalaterjev in enega dežurnega za žerjave. Stanje pa je popolnoma drugačno, tako da je na vsaki dnini po en inštalater in en dežurni za žerjave. Delovna skupina obvešča obratovodstvo, da v slučaju, če kdo zbolí ali je na dopustu, nimajo zamenjave in vprašujejo kdo bo odgovoren za nemoteno vzdrževanje.

28. 12. 1971 — VALJARNA BELA — PODLIPNIK — BLUMING ŠTEKEL — Delovna skupina je z doseženimi rezultati zadovoljna. Želijo, da bi tudi v prihodnje delali dobro. Tudi disciplina je na zadovoljivi ravni in perečih problemov trenutno nimajo.

S predlogom nove kvalitetne vsebine integracije slovenskih železarn so se strinjali in so ob enem prepričani da takšni predlogi vodijo k uspešnemu poslovanju slovenskih železarn.

Obravnavali so proizvodni načrt za leto 1972 in menijo, da je dosegljiv. Pri tem so omenjali še vprašanje nabave valjev in pričakujejo, da bo v letu 1972 tudi ta problem rešen. Želijo odgovor na

vprašanje, zakaj odstopamo od obljube glede cene za nabiranje starega železa.

27. 12. 1971 — UPRVANE SLUŽBE — CENCEK — TEHNIČNE SLUŽBE VZDRŽEVANJA — K predlogu nove kvalitetne vsebine integracije slovenskih železarn so imeli tri pripombe, med drugim pogašajo tudi večjo informiranost o stanju in življenju ter uspehih ostalih dveh tovarn ZPSŽ. Želijo tudi več informacij o delu direkcije ZPSŽ, ki naj bi bile objavljene v Železarju. K proizvodnemu načrtu niso imeli bistvenih pripomb in soglašajo z oceno realnosti postavljenih proizvodnih nalog.

12. 1. — ELEKTRODNI ODDELEK — TERSEGLAV — OPLAŠČEVALNICA — ADJUSTAŽA — Proizvodni načrt je bil v decembru dosežen z 98,6%, kljub težavam zaradi pomanjkanja vodnega stekla. Pogovarjali so se tudi o večji pazljivosti, ki je potrebna pri adjustiranju elektrod, lepljenju etiket in zapiranju PUC vrečk. Poudarili so, da tudi zunanost embalaže vpliva na kvaliteto našega izdelka. Kadrovska zasedba pri izdelavi elektrodnega praška ni ustrezna kar lahko negativno vpliva na kakovost elektrod.

10. 1. — VALJARNA ŽICE — DOLŽAN — V decembru je bila dosežena rekordna proizvodnja, delavci njihove izmene pa so zadovoljni, saj so dokazali, da s skupnim delom lahko premostijo marsikatero težavo in izpolnijo planske obveznosti.

Ob visokem proizvodnem načrtu za leto 1972 se bojijo, da ne bo izvedljiv zaradi okvare peči, ki se lahko kmalu spet ponovi in pa zaradi dotrajanosti službe naj se v še večji meri kot doslej zavzamejo za solidno vzdrževanje ter napravo potrebnih delov in za nemoten potek proizvodnje. Žerjavovodja 20-tonskega žerjava vprašuje »kdo je ugotovil, da njegovo delo ni povezano s proizvodnjo, ker ne dobiva stimulacij«.

Načrt poslovanja Železarne za leto 1972

(Nadalj. s 1. strani)

sledico odstopanje dejanskega stanja od predvidenega. Predvidevanje zunanjih sprememb je devalvacija dinarja, ki smo jo že predvideli in vključili v plan dohodka. Sama devalvacija pospešuje izvoz izdelkov, zavira, oziroma podraži pa uvoz. Glede na to, da je naše podjetje precej večji uvoznik kot izvoznik, nas vsaka devalvacija prizadene, saj se uvozne surovine, materiali in izdelki podražijo, medtem ko je vpliv pri izvozu zaradi razmeroma majhnega izvoza malenkosten.

Letošnji plan je bil izdelan ob sodelovanju cele vrste služb in sodelavcev, na osnovi iskanja optimalnih asorti-

mentov s pomočjo linearnega programiranja in z izračuni na računalniku. Je precej bolj sistematičen in podroben kot dosedanja, ne nazadnje zaradi sprememb, ki so povezane z uvajanjem novega sistema računovodstva. S knjigo o planu, ki obsega večino planiranih dejavnosti, smo omogočili vodilnim ljudem v podjetju pregled planiranih podatkov na enem mestu. Ob uspehi vsakomesečni kontroli izvajanja plana pa bo dobil plan svojo dokončno pravico do izdelave.

S tem, da je izvajanje plana postalo naš akcijski program je plan le še pridobil na pomenu in bo kontrola izvajanja toliko bolj nujna.

Vrednostni plan podjetja

Vrednostni plan poslovanja, ki obsega ustvarjanje in delitev celotnega dohodka, je prikazan v spodnji tabeli:

	(v mio din)
realizacija osnovne dejavnosti	1 284
ostala realizacija	34
rabat in tečajne razlike	21
zunanja realizacija	1 297
notranja realizacija	142
izredni dohodki	30
celotni dohodek	1 469
materialni stroški	1 024
amortizacija	115
izredni stroški	45
dohodek podjetja	285
pogodbene in zakonske obveznosti	70
vkalkulirani osebni dohodki	178
kredit na poslovni sklad	14
ostanek dohodka	23

Realizacija osnovne dejavnosti, ki predstavlja prodajo vrednosti 365.610 ton proizvodnje izdelkov, je planirana v višini 1.284 mio din. Ostala realizacija, ki obsega prodajo žilindrne opeke, argona, kisika, acetilena, dušika, odpadkov in podobno, znaša 34 mio din. Od seštevka obeh realizacij odštejemo rabat in tečajne razlike. Rabati so v navadi pri proizvodnji elektrodnega oddelka in žebeljarne. Tečajne razlike nastanejo pri izvozu izdelkov, saj so dosežene cene pri izvozu nižje kot doma. Da pa ne bi razlike nosil obrat, ki izvažajo, jih odštejemo od celotne realizacije. Tako znaša zunanja realizacija 1.297 mio din. Notranja realizacija obsega proizvodnjo lastnih odpadkov — starega železa, remonte, proizvodnjo za dom in podobno. Ta notranja realizacija predstavlja pozitivno postavko, ki ima svojo negativno postavko v isti vrednosti v planiranih stroških. Če k zunanji in notranji realizaciji prištejemo še izredne dohodke, ki so predvideni v letos dosežani višini, dobimo v celoti dohodek.

Celotni dohodek ustvarjajo zaposleni s pomočjo sredstev ter surovin in materialov. Stroški surovin, materialov, storitev in tako dalje pred-

stavljajo daleč največji del potrošenih sredstev. Amortizacija kot strošek osnovnih sredstev je v primerjavi s preteklimi leti zaradi nižjega vrednotenja nabavne vrednosti osnovnih sredstev precej povečana. Izredni stroški so planirani v letos dosežani višini.

Po plačilu potrošenih sredstev dobimo dohodek podjetja, ki je planiran v višini 285 mio dinarjev. Iz tega odplačamo pogodbene (obresti za kredite, zavarovalne premije itd.) in zakonske obveznosti (prispevek za uporabo mestnega zemljišča, stanovanjski prispevek itd.) ter prispevek na poslovni sklad. Osebnj dohodki so predvideni v mesečni višini poprečno 1800 din na osebo. V tabeli je podan skupni bruto osebni dohodek podjetja. Ostanek dohodka pa gre za obvezen rezervni sklad, sklad skupne porabe (regresi, dotacije itd.) ter delno kot dobiček.

V primerjavi s preteklimi leti so predvidevanja za leto 1972 ugodnejša. Vzrok za večji optimizem lahko sledi ne nazadnje iz doseženih rezultatov v preteklem letu. Na plan dohodka pa ne vpliva najbrž naš največji problem — nelikvidnost. V planu je namreč planirana realizacija, ki je v sedanjih pogojih ne-

likvidnosti višja od plačane. Če pa dotoka tekočih denarnih sredstev ni, oziroma je premajhen, nabava ne more

nabavljati surovin, rezervnih delov itd. Pomanjkanje teh pa lahko bistveno ogrozi izvajanje plana.

Količinski plan proizvodnje

delovna enota	skupna proiz.	blag. proizvod.	prodaja
talilnice	681 600	4 100	4 100
valjarna Bela	676 400	128 300	127 930
valjarna Jvk	152 600	124 500	122 850
predelovalni obrati	132 600	111 100	110 730
Železarna	1 643 200	368 000	365 610

Količinski plan skupne proizvodnje je v vseh delovnih enotah višji od dosežene proizvodnje v letu 1971. Za celotno podjetje je višji za okrog 13%, pri čemer gre zvišanje predvsem na račun talilnic (več grodlja in jekla) valjarn Bela in predelovalnih obratov (nekateri nove ali še ne povsem izkoriščene kapacitete). Poleg v oklepajih omenjenih vzrokov gre povečanje tudi na račun razlik v asortimentu, izboljšav predvidene boljše oskrbe z delovno silo, vložkom in podobno.

Plan blagovne proizvodnje je za 5% višji od letošnje izvršitve. Povečanje gre skoraj v celoti na račun predeloval-

nih obratov, medtem ko so planj ostalih na lanskoletni višini. To pomeni, da se proizvodnja povečuje v vseh obratih, vendar v začetni več predvsem na račun povečanja vložka za obrate hladne predelave. Talilnice s planirano proizvodnjo 500 000 ton jekla predstavljajo skoraj v celoti osnovni polizdelek za predelavo. Le 12 000 ton slabov, 4000 ton trakov za hladno valjarno in 1800 ton profilov za jeklovlek prihaja dodatno v rebalans jekla.

Plan prodaje je skoraj enak planu blagovne proizvodnje, saj se od njega razlikuje le za doma porabljeno proiz-

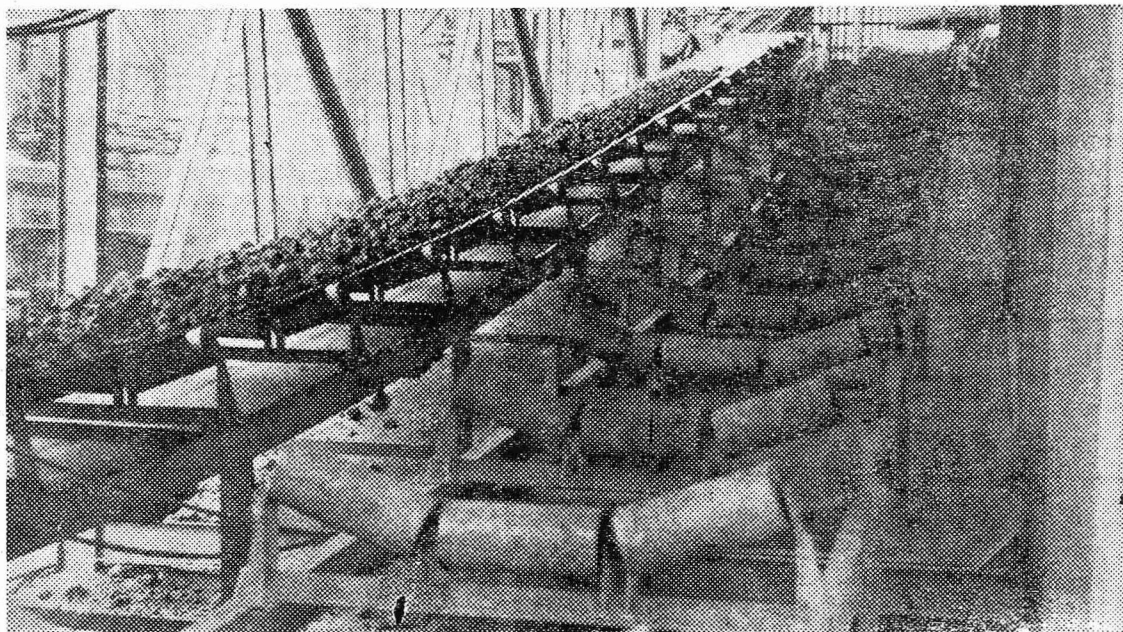
vodnjo. Od celotne prodaje je predvideno 31 000 ton za izvoz, predvsem na konvertibilno področje. Predvidena je tudi metalurška izmenjava z vzhodnimi državami in valjanje naših toplo-valjanih trakov v hladnovaljane trakove ali pločevino v Italijo.

Poleg povečanja proizvodnje je planiran tudi premik v boljši asortiment, tako med obrati kot tudi v posameznih obratih.

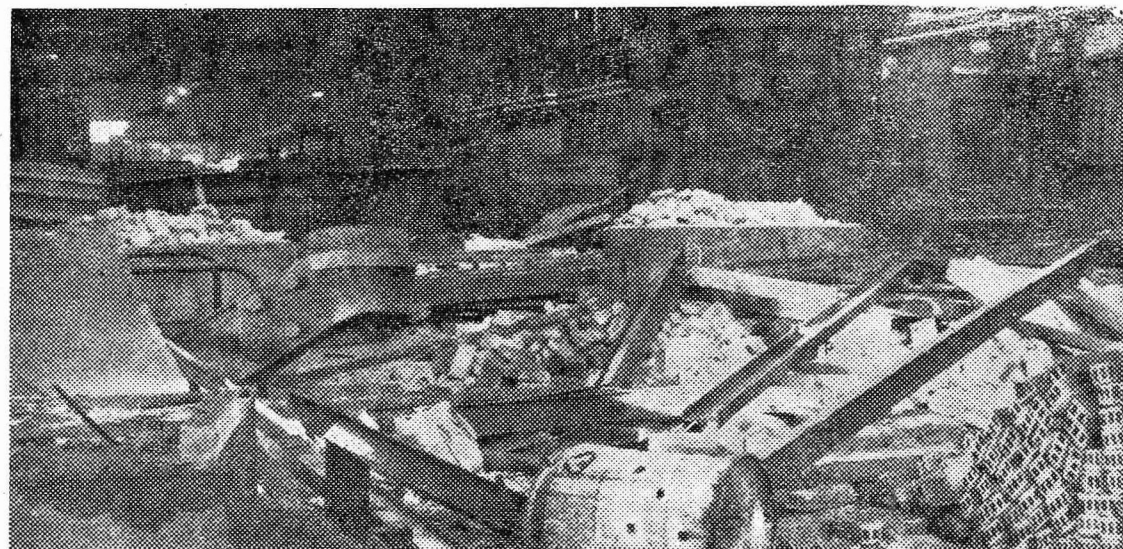
Zaključek

Kot smo že omenili je plan za leto 1972 ugodnejši kot plani v preteklih letih. Seveda so težave pri predvidevanju precejšnje, nepričakovane spremembe, nelikvidnost, odstopanja v predpostavkah in našem izvajanju ter vrsta drugih vzrokov, lahko ogroze doseganje planiranih rezultatov. Zato je naša naloga vplivati na vse notranje spremembe pa tudi na zunanje tako, da bo plan v čim večji meri izpolnjen, izkoristiti pa je treba tudi vse možnosti, ki bi lahko prispevale k izboljšanju rezultatov nad planiranimi.

Sektor za ekonomiko
Oddelek za ekonomske
analize in planiranje

Dva trakova za dovoz surovin na plavž, od katerih eden že obratuje

Zadnji ostanki valjarne 1300 na Javorniku

Od nekvalificiranega delavca do topilca

V naši novi rubriki »trdne korenine naše železarne«, s katero smo pričeli v drugi številki Železarja, je naša želja vsak teden predstaviti sodelavca katerega življenje je trdo vraščeno v našo delovno skupnost. Merilo za to vraščeno pa ni samo delovni staž, ampak predvsem pripadnost kolektivu, ki se odraža v vestnem in zavzetem delu, v čutenju s kolektivom in dobrem odnosu do sodelavcev. Naloga pri izboru ne bo lahka — iz množice dobrih in vestnih sodelavcev izbrati najboljši — saj je mogoče v enem letu zajeti komaj 0,8% vseh članov kolektiva. Prizadevali pa se bomo, da bomo marljive in vestne sodelavce predstavili tudi v drugih oblikah.

Naš današnji sogovornik je EMIL BAUMAN, topelec na Lectromelt električni peči. V Železarni oziroma elektrojeklarni je zaposlen od leta 1964, vendar pa je razmeroma mlad zelo hitro napredoval do delovnega mesta topilca. Za svoje delo se je zanimal, spraševal in vestno ter marljivo opravil zaupane naloge. S sodelavci se dobro razume in zna ustvariti pravo delovno vzdušje in razpoloženje, kar na vedno ob precejšnji fluktuaciji v elektrojeklarni ni lahko.

Sodelavec Bauman je sicer rojen v Zabukovju pri Sev-

nici, na Jesenicah pa je že od leta 1960. Postal je Jeseničan in z ženo v občini gradita tudi svoj dom. V razgovoru nam je dejal, da mu ni žal, da se je odločil za zaposlitev v Železarni. »Čeprav je delovno mesto pri električnih pečeh umazano, težko, veliko je prahu, plinov in ropota pa sem z njim zadovoljen. Tudi če bi imel še enkrat možnost izbire delovnega mesta, ne bi šel drugam. Dela se navadiš pa tudi sodelavcev, čeprav je v tem pogledu pri nas malo težje, ker se delavci hitro menjajo. Medtem, ko so sodelavci na delovnih mestih prvega in drugega pomočnika topilca bolj stalni, se tretji in četrti pomočnik hitro menjajo«, nam je dejal v razgovoru.

V nadaljevanju zelo sproščenega razgovora naju je beseda pripeljala do njegovih razvojnih opažanj v teh letih. Dejtal nam je: »Nesporno so ogromne spremembe v podjetju v teh letih. Najbrž je odveč ponavljati nove obrate na Beli, opuščanje zastarelih, nerentabilnih in težkih obratov, novo aglomeracijo, kisikarno in še mnogo drugih novih naprav in izboljšanj. Žal v tem tempu dela in življenja kar pozabljamo na ogromne spremembe v Železarni. Tudi pri nas v elektrojeklarni se je

ogromno spremenilo. Če se spomnim samo stare livne jame kakšno trpljenje je bilo včasih in danes ko vlivamo na vozove, ko vsega tega kar je bilo še pred leti ni. Z nabavo žerjava so bila tudi odstranjena ozka grla. Pri pečeh se sicer ni dosti spremenilo, so pa še možnosti, da se tudi tu delovni pogoji izboljšajo. V mislih imam nakup boksev za kovinske in nekovinske dodatke, vlagalni stroj in stroj za izvlečenje žilindre ter še en žerjav pred pečmi, da ne bi bilo potrebno čakati. Rabili pa bi tudi premikalni stroj. Zavedamo se, da pri pečeh ni mogoče odstraniti vsega fizičnega dela pa tudi ne povsem nekaterih ostalih pogojev, ki so več ali manj prisotni tudi v modernih elektrojeklarnah. Morda pa smo včasih pri teh zadevah tudi nekoliko preveč

nestrpni, ker je takih in podobnih nerešenih vprašanj v zastareli tovarni, kot je bila še pred leti naša, veliko. V zadnjem času so se precej izboljšali tudi osebni dohodki, vendar pa bi bile potrebne še nekatere korekture, ker menim, da so pomočniki pri pečeh premalo plačani.

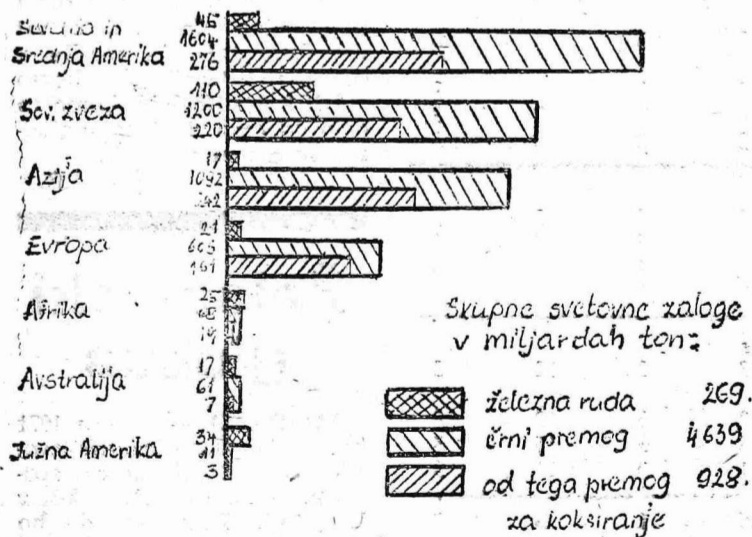
Gre nam pa vsak dan bolje, na električnih pečeh smo mnoge težave že premostili in je delo že bolj utečeno pa tudi vzdrževanje bolj deluje.

Beseda je tekla še naprej in sodelavec Bauman meni, da bi morali za še boljše delo, več vlagati v modernizacijo jeklarne. Le-ta je le osnova za vso ostalo predelavo, ki v končni fazi ustvarja dohodek podjetju in ki zasluži vso pozornost, vendar brez osnovnih obratov in njihovega tehnološkega razvoja tudi ni mogoče uspešno razvijati nadaljno predelavo. Ob tem je sogovornik poudaril vprašanje vložka in potrebnih surovin, pri čemer bi morali kar najbolj skrbeti za kar najboljšo stalnost kvalitete, ker je to najbolj pomemben pogoj za dobro delo elektrojeklarne.

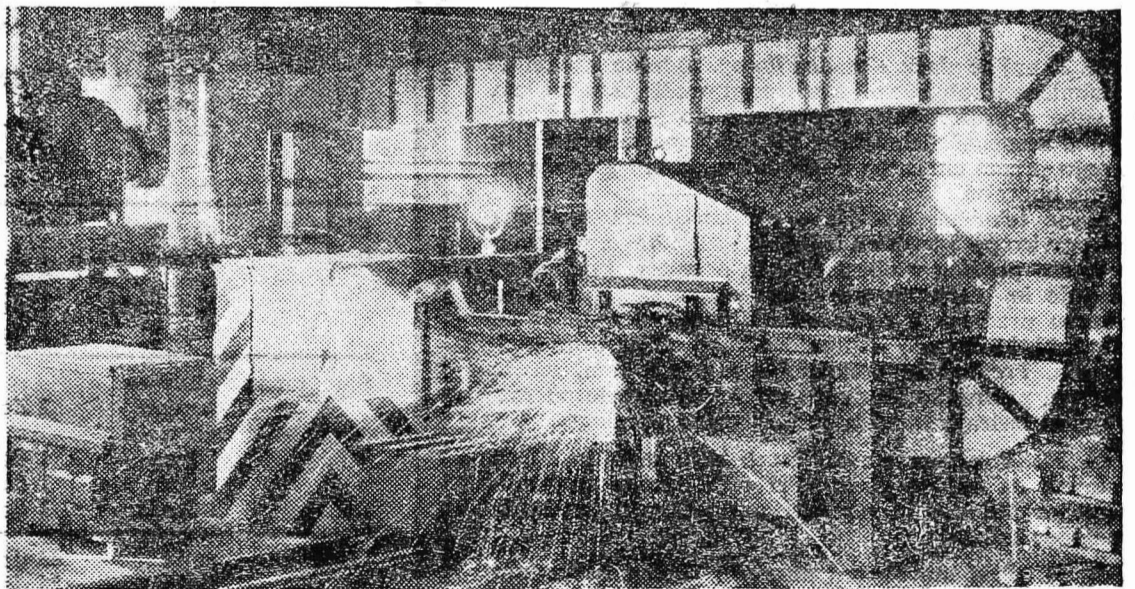
Ko sva se z Emilom Baumantom pogovarjala o fluktuaciji je menil, da v obrat prihajajo ljudje, ki so premalo seznanjeni z obratom, delom in osebnim dohodkom. Vsi pričakujejo višji dohodek glede na delovne pogoje. Največ prehajajo iz podjetja v podjetje samski delavci, ki niso na ničesar

vezani. Razmisliti bi morali kaj so tiste pomembne vezi s katerimi bi zadržali delavce. Poleg urejenih osebnih dohodkov, je po njegovem mnenju pomembna vez tudi ustrezno stanovanje in morda še kaj, kar bi bilo potrebno proučiti. Mnogo ljudi prihaja v Železarno brez ustreznih delovnih navad in nenačrtovani na industrijski sistem, ki se ga je potrebno navaditi in osvojiti. Pri tem pa človek večkrat rabi tudi pomoč, namreč ko ta ritem osvojiš, postane del njega in težko ga je zapustiti. »Kar se tiče dohodov na delo v tujino«, je nadaljeval, »nisem pristaš tega. Vsakdo trdi, da gre na bolje, vendar pa je vprašanje, če je res tako, kajti nihče noče priznati, da se je uštel. Običajno tudi tako imenovani zdomci govorijo le o visokih osebnih dohodkih, ne povedo pa, da morajo neprimerno več delati in se marsičem odovedati oziroma kot pravimo zategovati pas.«

Še bi lahko tekla razgovor z vedrim in dobrodušnim sogovornikom na ga je priganjalo delo, ker je bilo potrebno iz peči vzeti poskusni vzorec. Predno zaključim zapis o sodelavcu Emilu Baumantu naj povem, da je tudi član sindikalnega odbora elektrojeklarne in predsednik nadzornega odbora. V prostem času pa se najraje s svojim avtom zapelje kam v naravo, nekaj prostega časa pa preživi tudi na delu pri svoji hiši.

SVETOVNA ZALOGA ŽELEZOVE RUDE IN PREMOGA ZA KOKSIRANJE — Iz priloženega diagrama so razvidne svetovne zaloge železove rude, črnega premoga in premoga za koksiranje. Diagram kaže, da ima največje zaloge črnega premoga in premoga za koksiranje Severna Amerika, kateri sledijo pri črnem premogu Sovjetska zveza, Azija in Afrika. Zaloge premoga za koksiranje so v Aziji nekoliko večje kot v Sovjetski zvezi, medtem ko je na četrtem mestu Evropa. Zaloge obeh vrst premoga so v Afriki, Avstraliji in Južni Ameriki v primerjavi z drugimi prej navedenimi celinami in Sovjetsko zvezo majhne. — Največje zaloge železove rude imata Sovjetska zveza in Južna Amerika. Na ostalih področjih so zaloge precej manjše in sorazmerno izenačene.

Strojne naprave v valjarnah Bela

Železarski globus

JAPONSKA — Japonske železarske družbe so napravile z državami evropske gospodarske skupnosti sporazum o znižanju izvoza železarskih izdelkov v te dežele. Sporazum velja za dobo treh let in

v letu 1972 bodo izvozile japonske železarske družbe v te države samo 1,25 milijon ton svojih izdelkov. Pri tej količini so upoštevani tudi specialni železarski izdelki.

PERU — Perujska vlada je sklenila z neko japonsko družbo pogodbo o tehnični in finančni pomoči pri odkrivanju novega nahajališča železove rude. To nahajališče, ki se nahaja v južnem delu Peruja vsebuje po dosedanjih

ocenah okoli 6 milijon ton kvalitetne železove rude.

SOVJETSKA ZVEZA — Japonska železarska družba Nippon Steel Co. je dobila iz Sovjetske zveze naročilo za izvoz 10.000 ton električne pločevine. 5700 ton bodo izvozili v prvi polovici leta 1972 in ostanek v drugi polovici. To je do zdaj največje posamezno naročilo, ki so ga dobile japonske železarne za dobavo električne pločevine.

Na osnovi sklepa 13. seje odbora za izume in racionalizacijo, z dne 22. aprila 1971, referat za novatorstvo in racionalizacije daje v javno razpravo

Predlog o spremembi pravilnika o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih

Ker je bil sedanji pravilnik o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih že večkrat predmet razprav, nespornostim in napačnih tolmačenj, je referat za novatorstvo in racionalizacijo skupaj s pravno službo izdelal predloge o spremembi navedenega pravilnika, ki je namenjen za razpravo v kolektivu.

Zaradi obširnosti pravilnika, posredujemo v razpravo glavne točke, iz katerih bo razvidno sedajne stanje in nova predlagana sprememba.

Čl. 1, tč. 3 naj se glasi: »Postopek pri ocenitvi koristnosti in uporabnosti« in ne »Postopek za ocenitev njihove pristojnosti in uporabnosti«.

Tč. 4 naj se glasi: »Postopek za določanje odškodnin« in ne »Postopek za določanje odškodnin in priznanje«.

Čl. 5, tč. 4, tč. 5, tč. 6 naj se ne oštevilčijo kot točke, ampak postanejo 2., 3., in 4. odstavek.

Čl. 5. 2. odstavek naj se glasi: »Za koristne predloge se določi odškodnina po lestvici čl. 30 in korigira s predpisanim faktorjem« in ne »Koristne predloge se nagradjuje po lestvicah...«

Čl. 5, 4. odstavek v celoti črtati.

Čl. 8. stavek »Šef tehnične kontrole in raziskav je član odbora po službenem položaju« — črtati.

Čl. 9 naj se glasi: »Vsak izumitelj oziroma avtor tehnične izboljšave ali koristnega predloga ima pravico pritožbe na DS podjetja.«

Čl. 14. V prvem odstavku črtati besedi »oziroma nagrada«.

Čl. 25 naj se glasi: »Pravica do odškodnine gre avtorju tehnične izboljšave ali koristnega predloga za tri leta uporabe v proizvodnji. V primeru, ko je izračun prihranka nemogoč (izboljšava VD, olajšano delo itd.), se avtorju prizna enkratna odškodnina, ki mu pripada za 3-letno uporabo.

Avtor tehnične izboljšave ali koristnega predloga ima pravico po 5 letih od izplačila odškodnine, ponovno predložiti predlog v obravnavo in ocenitev. Predlog se ocenjuje le, če avtor ali druga oseba dokaže stalno uporabo predloga v razdobju najmanj 5 let in, če so prihranki, ki izvirajo iz predloga večji od prvotno izračunanih. Predlog se ponovno ocenjuje s tem, da se upošteva prihranke ali druge prednosti za celotno razdobje, ki izvirajo samo iz večjih koristi predloga.

Čl. 30. V prvem stavku črtati »ali nagrade«. Peti odstavek pa naj se glasi: »Pri ocenjevanju koristnih predlogov itd...« in ne »Pri nagradjevanju koristnih predlogov itd...«

Čl. 31. Prvi stavek naj se glasi: »Poleg odškodnin lahko komisija ali odbor predlaga preko kadrovskega sektorja, da se posebno uspešnim avtorjem izumov ali koristnih predlogov, nudijo še naslednje ugodnosti:

Čl. 32 naj se glasi: »Avtorji izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov dobijo razen odškodnine še pismeno diplomu, ki jo podpišeta direktor Železarnice in predsednik odbora.

Čl. 33 naj se črta »se z osvojitvijo« in napiše »s sprejetjem«.

V celotnem pravilniku zamenjati besedici »Železarna« ali »podjetje« z besedo »tovarna«.

Predlagane spremembe naj služijo kot osnova za javno razpravo vsem samoupravnim organom. Pripombe sporočite referatu za novatorstvo in racionalizacije, delovne skupine pa naj jih vpišejo v svoje zapisnike.

SEKTOR ZA EKONOMIKO

Koliko časa imamo za razkladanje in nakladanje vagonov na posameznih del. mestih

V zadnji številki Železarnice (štev. 2) smo ob analizi stroškov za stojnine omenili časovni tehnološki proces dela pri zadržanju železniških voz v železarni.

Pri tem moramo najprej vedeti, da imamo z železnico posebno pogodbo, v kateri je določen povprečni čas zadrževanja voz, ki je omejen na 11 ur za vagon JŽ in 8 ur za vsak vagon tuje železniške uprave posebej. Povprečni čas za vagon JŽ je določen zato, ker je v Železarni približno 50 razkladalnih mest, na katerih so pogoji in zmogljivosti razkladanja ter nakladanja voz precej različni. Na razkladalnih tirih Jugoslovanskih železnic, na katere železnica sama dostavlja vagon, razkladalni rok znaša le 6 ur. Za nas pa je 11 ur določenih zato, ker se šteje da je povprečno pet ur potrebnih, da naše osebje vagon pripelje z železniške postaje Jesenice na tere železarnice, jih stehta, dostavi na razkladalno mesto in po razkladanju ponovno vrne na enega od tirov železniške postaje Jesenice. Tako ostane Železarni čist čas za razkla-

danje povprečno le šest ur na vagon. Pri tujih vagonih pa je ta čas še krajši, saj znaša skupno za vsak voz posebej le osem ur. Po zgornji definiciji časa nam torej ostanejo za razkladanje povprečno največ tri ure, ker mora po navedeni oceni ostati povprečno pet ur za dovoz, dostavo, odvzem in ponovno predajo železnici.

K temu moramo pojasniti, da ne bi mogli izpolniti pogojev pogodbe, če bi to vzeli dobesedno, namreč, da imamo res na vseh razkladalnih mestih in za vse surovine enake čase (6 ur) za razkladanje. To seveda zavisi od pogojev. Na primer vagon starega železa, grodlja in podobno, lahko razložimo v četrt ure, za vagon mokre gline pa potrebuje delavec tudi 16 ur zelo napornega in intenzivnega dela. To pomeni, da smo morali povprečno 11 ur za vse vagon, ki se razkladajo in nakladajo, razdeliti po posameznih surovinah in delovnih mestih in pri tem upoštevati pogoje dela in zmogljivosti. Ti časi so za posamezne surovine navedeni v peti pokončni rubriki priložene tabele:

PREGLED ČASOV ZA ZADRŽEVANJE VAGONOV

Dobiva obrat	Blago	željena dnevna količina voz	Roki zadrževanja voz (v h)		
			Prevzem in dostava	Razkladanje	Odvzem in vračanje
Martinarna	st. železo	38 do 50	2	3	2
	grodl apno	5 do 20	2	3	2
		3 do 5	2	4	2
	sintemagnesit	1 do 2	3	8	3
	uvozna ruda	4 do 20	2	4	3
	kokile jedavec	2 do 4	2	2	3
		1 do 2	2	8	3
Električne peči	sinterdolomit	1 do 2	3	5	3
	ferolegure	2 do 3	5	8	5
	elektrode	1 do 2	4	5	4
	kamen	1 do 2	2	8	3
Šamotarna	gline — surove	2 do 3	3	12	3
	gline — žgane	1 do 2	3	12	3
	boksit	1 do 5	3	15	3
	kvarcit	1 do 1	3	12	3
Plavž	ruda	40 do 75	1	3	2
	koks	26 do 35	1	3	2
	kovarina	2 do 4	2	3	2
Energetski obrati	mazut	12 do 15	4	7	4
	butan	1 do 2	5	7	5
	premog — zdrob.	1 do 1	3	8	3
	karbid	1 do 1	5	4	5
HVŽ	tračno	2 do 5	5	4	5
Elektrodni	rotil	1 do 12	4	12	4
Strojno vzdrževanje	oglje	1 do 1	3	6	3
Bluming	valji	1 do 1	4	4	4
Transport	premog	1 do 3	3	10	3

Poleg časov za razkladanje, imamo v prednji tabeli v četrtem in šestem pokončnem stolpcu tudi določene čase za dostavo. Te čase naj bi pri dostavi in odvzemu upoštevali delavci našega železniškega prometa v Železarni.

V tretji koloni sta napisani dve številki števila železniških voz. Te so v orientacijo naši nabavni službi in uvozu. Z njimi je namreč prikazana željena dnevna enakomernost, ki je prilagojena našim obstoječim razkladalnim zmogljivostim. Ob tem moramo povedati, da te številke sodelavci pri nabavnem in uvoznem oddelku upoštevajo kar najbolje morejo.

K priloženi tabeli bi razumljivo imeli vsi, ki skrbijo za razkladanje in dostavo vrsto pripomb. Vsi v glavnem zato, ker bodo menili, da so časi kratki. Vsekakor so, saj so narejeni po omejitvah, ki jih določa pogodba, to je 11 ur. Z drugimi besedami to pomeni, če bi se vsi držali v tabeli predvidenih rokov, stroškov za vozovno zamudnino (stoinino) ne bi bilo več. To pa je naš namen in cilj!

Drugo vprašanje pri tem pa je, če so res omejeni časi eden do drugega povsem natančno usklajeni. Narejeni so bili namreč po izkušnjah. Vendar pa vsi skupaj s skupnim številom voz dajo povprečno 11 ur pri domačih in 8 ur pri tujih vozovih. To pa pomeni, če bi komu kje čas (ure) dodali, bi ga morali drugemu za toliko odvzeti.

Vsekakor pa bi vsi stroški za stoinino odpadli, če bi vsi navedene roke in merila v celoti upoštevali. Da bomo videli kako jih kdo, bomo to delo od časa do časa analizirali in o tem poročali.

B.

Železarski globus

JAPONSKA — V letu 1971 bodo japonske železarne izvozile okoli 5 milij. ton več svojih železarskih izdelkov kot v letu 1970. Računajo, da bo izvoz v letu 1971 dosegel okoli 24 milij. ton.

FRANCIJA — USINOR, ki je po Wendel-Sidelor druga največja francoska železarska družba, ne bo sodelovala pri gradnji nove velike železarne Fos ob Sredozemski obali. Vzroka za to sta dva: prvič mora USINOR nadaljevati z izgradnjo svoje železarne v Dunkerque ob Atlantski obali, ki bo v letu 1973 dosegla letno proizvodnjo surovega jekla 8 milij. ton, drugi vzrok pa je sedanja neugodna situacija na mednarodnem tržišču.

Organizacijski predpis za postopek obravnave novatorskih in racionalizatorskih predlogov

1. Idejo, zamisel ali predlog lahko poda vsak član kolektiva, ne glede na delovno mesto, ki ga zaseda in obrat ali službo, kjer je zaposlen. Idejo ali zamisel poda avtor ustno ali pisмено prvemu nadrejenemu v obratu: delovodju, asistentu, obratovodju, drugemu vodstvenemu kadru, službi za racionalizacijo, komisiji za racionalizacije v delovni enoti ali odboru za izume pri delavskem svetu Železarne. Predlog racionalizacije, pravilno v pismeni obliki, avtor naslovi na službo za racionalizacijo na predpisanem obrazcu.

2. Osebe, službe ali organi, ki jim avtor poda idejo ali zamisel v ustni ali pismeni obliki, so dolžne isto napisati v obliki predloga na predpisanem obrazcu in posredovati službi za racionalizacijo.

3. Služba za racionalizacijo je dolžna vsako idejo, zamisel ali predlog evidentirati, proučiti in ugotoviti, na katero dejavnost se ideja, zamisel ali predlog nanaša. Na osnovi te ugotovitve služba posreduje idejo, zamisel ali predlog vodstvu obrata ali službe, na čigar dejavnost se nanaša.

4. Vodstvo obrata ali služba, je dolžna na zahtevo službe za racionalizacijo posredovano idejo, zamisel ali predlog, strokovno proučiti, ugotoviti smotrnost, koristnost in možnost uporabe. Kolikor vodstvo obrata ali službe upošteva, da predložena ideja, zamisel ali predlog ni smotrni ali da ni koristen ali pa da ni objektivnih možnosti za realizacijo, posreduje to ugotovitev v pismeni obliki službi za racionalizacijo, ki o tem obvesti avtorja. Vodstvo obrata ali službe v primeru potrebe lahko povabi k preučevanju tudi avtorja.

5. V primeru, da vodstvo obrata ali službe ugotovi, da je ideja, zamisel ali predlog smotrni in koristen, je dolžno poskrbeti, da se ideja, zamisel ali predlog strokovno obdela, pripravi potrebna tehnična dokumentacija, izdela kalkulacija stroškov izvedbe, kakor tudi izračun pričakovanih prihrankov. Vodstvo mora programirati izvedbo predloga, poskrbeti za odobritev v potrebnih sredstvih in izstaviti naročilo za izvedbo. Služba za racionalizacijo spremlja obdelavo predlogov v obratih in službah ter urgira ažurno reševanje.

6. Vodstvo obrata ali službe pošlje obdelan predlog s pripadajočo dokumentacijo, službi za racionalizacijo in sicer:

- a) prijavo predloga na predpisanem obrazcu,
- b) potrebno tehnično dokumentacijo,
- c) izračun stroškov izvedbe predloga
- d) pričakovani ekonomski efekt — prihranek,

Služba za racionalizacijo je dolžna dostavljene predloge in pripadajočo dokumentacijo pregledati, v primeru potrebe zahtevati od vodstva obratov ali služb dodatna pojasnila ali dokumentacijo. Kolikor služba za racionalizacijo ugotovi, da je potrebno predlog še dodatno strokovno preučiti, lahko angažira prek vodstva sektorja za ekonomiko strokovne delavce Železarne ali zunanje strokovne izvedence.

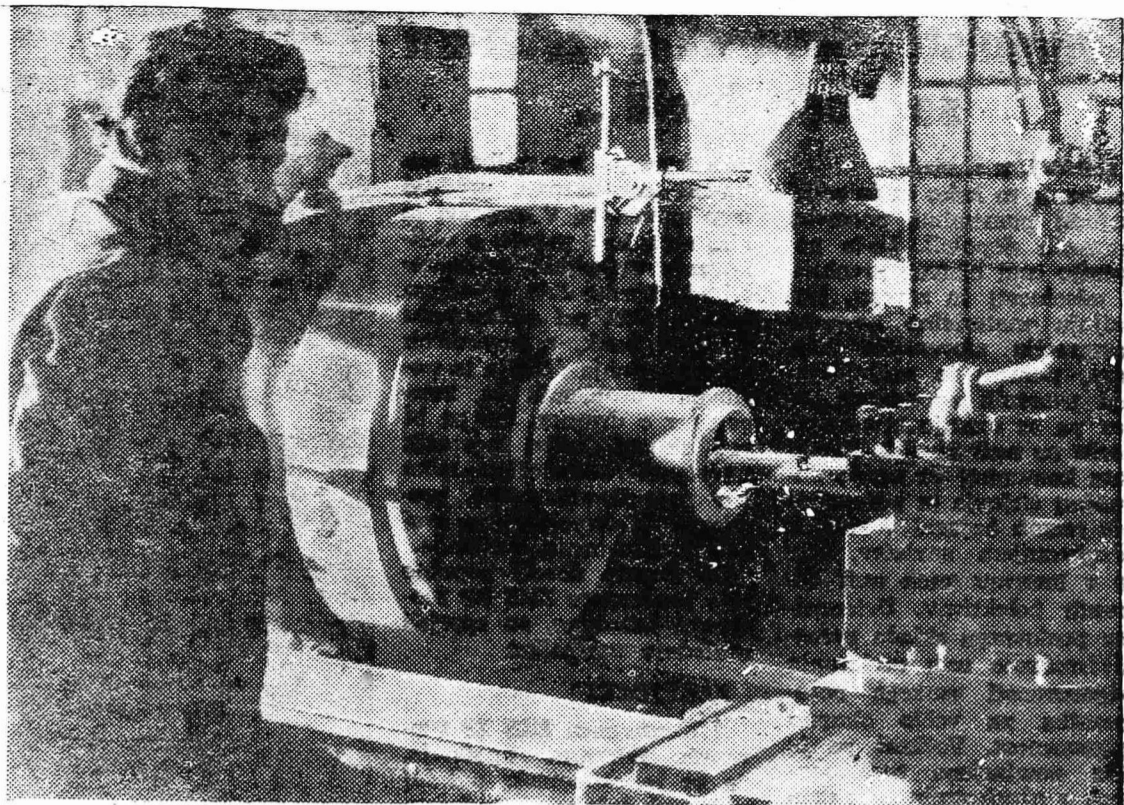
7. Služba za racionalizacijo obdelani predlog pripravi za obravnavo na pristojnem organu samoupravljanja. Organ upravljanja s sklepom prizna avtorske pravice in odobri pripadajočo odškodnino. Kadar pripadajoča odškodnina za pričakovani prihranek ne presega 1000 din, predlog obravnava in dokončno oceni komisija za racionalizacijo tiste delovne enote, na katero se predlog nanaša, oziroma je bil predlog realiziran. Kadar pripadajoča odškodnina presega 1000 din, predlog obravnava odbor za izume pri delavskem svetu Železarne. Usmeritev predloga na komisijo ali odbor opravi služba za racionalizacijo.

8. Služba za racionalizacijo obvesti avtorja in zainteresirane službe ter obrat o sklepu samoupravnega organa. Služba izstavi izplačilni nalog za izplačilo odškodnine, ki ga podpiseta direktor SEP in direktor FRŠ. Služba spremlja realizacijo predlogov, njihovo koriščenje ter ekonomske efekte.

9. V primeru, da služba v postopku obdelave predloga ugotovi, da predlog pomeni izum ali patent, o ugotovitvi takoj obvesti avtorja in vodstvo SEP. Služba zahteva prek vodstva SEP od uprave Železarne odločitev, ali je Železarna zainteresirana za izum. V primeru pozitivne odločitve mora služba za racionalizacijo takoj poskrbeti za zaščito izuma pri patentnem uradu in pripraviti potrebno dokumentacijo za sklenitev pogodbe o koriščenju izuma med avtorjem in Železarno. Predlog za ureditev odnosov med avtorjem in Železarno predloži služba v obravnavo in odobritev odboru za izume pri delavskem svetu Železarne.

10. V primeru, da je nek predlog sicer smotrni in koristen, vendar ga trenutno ni mogoče uresničiti, pristojni organ upravljanja prizna avtorske pravice, medtem ko se izplačilo odškodnine odloži do realizacije predloga.

Ti organizacijski predpisi so bili sprejeti 17. 9. 1969. Izdelal jih je sektor za ekonomiko — organizacijski oddelek,

Čeprav dela stroj, je potrebna pazljivost in natančnost

Program dela društva iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav v letu 1972

Uspeh, ki smo ga dosegli v letu 1971 na področju tehnične inovacije nas ne sme uspavati, ampak nam mora biti samo vodilo za nadaljnje delo. Če hočemo še napredovati in dosegati na področju tehnične inovacije še boljše uspehe, moramo k reševanju problemov, ki zavirajo še večji razmah v tej dejavnosti pristopiti organizirano. Za vsako organizirano delo pa je potreben program dela, katerega sprejme celota in se za njegovo uresničitev tudi zavzema.

V Železarni na področju tehnične inovacije obstajata dva bistveno važna problema.

Prvič. Razmerje med vloženimi predlogi vzdrževalcev in proizvodnih delavcev je že vsa leta preveliko v korist vzdrževalcev. Čeprav imamo tudi v samo tehnologiji še veliko problemov, ki zavirajo hitrejši napredek. Drugič. Skoraj vsi predlogi so rezultat individualnega dela, vse premalo pristopamo k reševanju posameznih tehničnih problemov timsko.

Oba nakazana problema po svoje zavirata nadaljnji razvoj te dejavnosti. Ravno zato moramo v letošnjem letu pristopiti k aktivnemu reševanju teh vprašanj. Za rešitev prvega vprašanja imamo v organizacijskem predpisu, kateri je bil narejen že leta 1969 veliko pomoč. Seveda bomo pri tem morali vztrajati, da se ta organizacijski predpis tudi začne dosledno izvajati. Z izvajanjem organizacijskega predpisa, bomo poleg tega, da bo dana možnost širšemu krogu ljudi za uresničitev njihovih zamisli, tudi dosegli to, da bomo imeli bolj natančne in točne podatke, tako o stroških same izvedbe, kakor tudi o njihovi koristi v proizvodnji. Seveda pa dosledno

izvajanje organizacijskega predpisa zahteva večjo angažiranost vodilnega kadra v obratih ali delovnih enotah.

Če hočemo v Železarni enkrat doseči to, da bodo odškodnine res odraz resničnih prihrankov, moramo spremeniti tudi dosedanjo prakso pri določevanju teh. Menim, da bi bilo potrebno uvesti izplačevanje akontacij, katere naj bi se določile na osnovi važnosti predloga, dokončno pa naj bi se odškodnina določila šele po enem letu obratovanja uvedene tehnične izboljšave. Pri analizi resničnih prihrankov, bo potrebno izhajati tudi iz resničnih pokazateljev. Pri dajanju ocen pa računati na moralno odgovornost tistega, ki te ocene daje in potrjuje.

Drugo vprašanje, »to je vprašanje timskega dela pri reševanju tehničnih problemov pa je težje rešiti. Vzrok za to je predvsem v tem, da avtor ljubosumno čuva svoje ideje in ne išče pomoči pri širšem krogu ljudi, ki bi mu njegovo idejo pomagali realizirati. Pri tem se vse prepogosto postavlja vprašanje soudeležbe pri odškodnini. Jasno nam mora biti, da tisti, ki idejo samo pomaga uresničiti v prakso, pri tem pa ni dodal nobene svoje ideje, ni

ma nobene pravice zahtevati plačila. V kolikor pa s svojim delom idejo izpopolni, je potem soavtorstvo stvar dogovora. Ker pa gre v večini primerov za tehnično pomoč, bomo v bodoče bolj koristili ponujeno sodelovanje članov Društva inženirjev in tehnikov. Tudi na tem področju moramo z večjim prizadevanjem uspeti. Društvo bo skušalo letos doseči, da se že sprejeti pravilnik v nekaterih točkah popravi in da se v celoti upošteva. V spornih zadevah pa bo društvo nudilo avtorjem tehničnih izboljšav tudi pravno pomoč, v kolikor bo to potrebno.

Društvo bo v letošnjem letu skupaj z Društvom inženirjev in tehnikov organiziralo za svoje člane predavanja o industrijski lastnini. Ostale naloge pa so: povečati število članov in urediti kartoteko avtorjev tehničnih izboljšav, kar bomo zahtevali tudi od referata za racionalizacijo.

V programu imamo tudi izvedbo občnega zbora društva, na katerem moramo razširiti odbor ter za posamezna področja dela postaviti komisije. Odbor društva pa bo avtorje tehničnih izboljšav tudi obveščal o važnih vprašanjih.

Ker večina avtorjev ne pozna organizacijskega predpisa za postopek obravnave novatorskih in racionalizatorskih predlogov, ga v današnji številki Železarja tudi v celoti objavljamo.

T. S.

Komunisti slovenskih železarn se bodo borili ...

(Nadalj. s 1. str.)
reševanja in kako bodo rešili najbolj pomembne postavke ustavnih dopolnil. Le-ta pomenijo tudi bistven preokret v miselnosti in zavesti. Nadaljnja materialna krepitev integracije slovenskih železarn, pomenj le uresničevanje ustavnih sprememb, za kar pa se morajo komunisti boriti na vseh nivojih. Ravno zato komunisti ne smejo dopuščati širjenja in potenciranja raznih bojazni v zvezi z združevanjem sredstev, kar je v interesu vseh treh delovnih kolektivov. Ustanovitve poslovnega sklada pomeni istočasno tudi utrjevanje odgovornosti vsakega posameznika za večjo skupno odgovornost. Večkrat pa je bila poudarjena tudi nujnost o združevanju tudi drugih poslovnih funkcij in povezovanja ter združevanja s predelovalno industrijjo, trgovino in drugo.

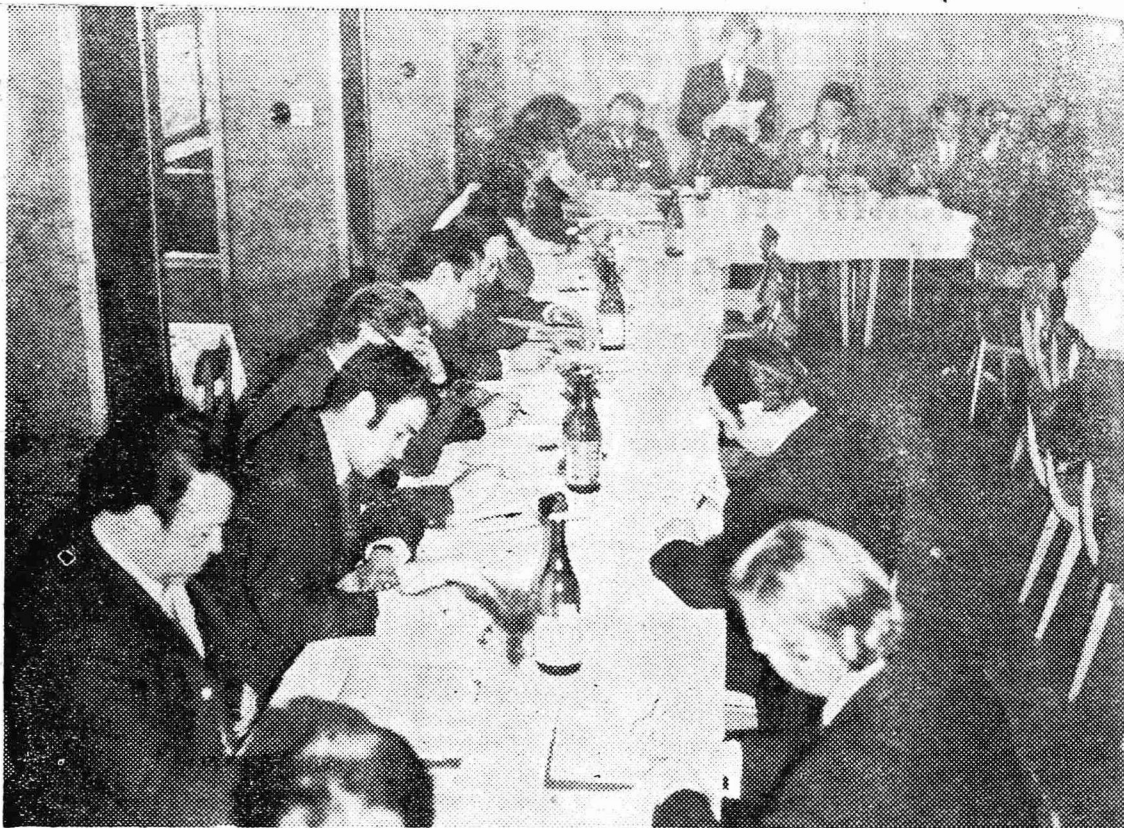
To je le nekaj osnovnih misli res številne, zelo razgibane in iskrene razprave. Izražanje nekaterih pomislekov v bistvu ni pomenilo odklanjanja nujnosti večje in čvrstše povezanosti slovenskih železarjev, temveč želje

in zahtev po kar najbolj natančni samoupravni ureditvi tega vprašanja. V razpravi je bilo sicer tudi govora o oblikovanju temeljnih organizacij združenega dela, o večjem vplivu ZPSŽ pri oblikovanju statutov bank, o posledicah razvrednotenja dinarja in poslovnih problemih in nalogah ter o drugem, kar pa bi vse skupaj lahko postavili na skupni imenovalec: kako kar najbolj učinkovito, preudarno in demokratično uresničevati ustavna dopolnila.

Ob koncu, dovolj uspešne seje konference ZKS ZP Slovenske železarn, so sprejeli naslednje zaključke:

ZAKLJUČKI

1. Konferenca ZKS ZP Slovenske železarn ugotavlja, da se je ekonomski položaj vseh treh železarn v zadnjem času bistveno izboljšal. S tem so ustvarjeni tudi vsi objektivni pogoji za še uspešnejši razvoj slovenskega železarstva. Očitno je, da v preteklem obdobju ne bi bilo mogoče doseči takih uspehov, če ne bi v vseh treh tovarnah uspeli v zelo zadovoljivi meri razvijati samoupravnih in proizvodnih odnosov. Notranjo organizacijo

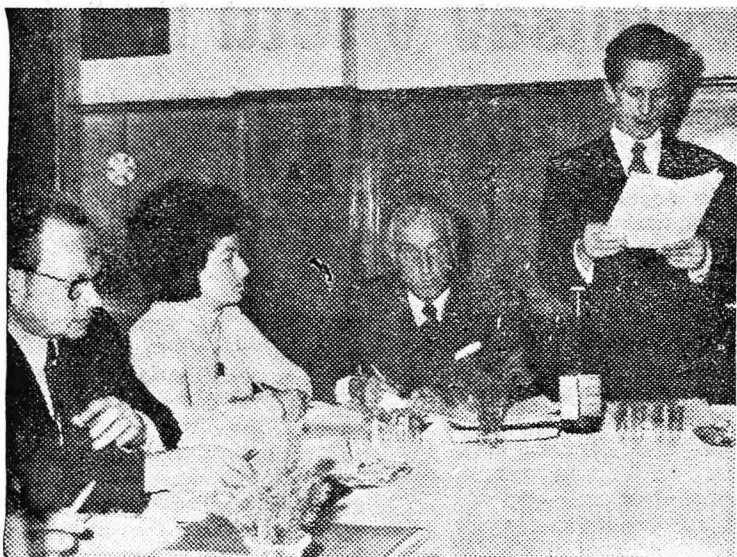
Udeleženci II. seje konference ZKS ZP Slovenske železarn

v tovarnah združenega podjetja pa je v prihodnje urejati tako, da bodo po uresničitvi potrebnih predpogojev, res, zaživele temeljne organizacije združenega dela v okviru sedanjih tovarn.

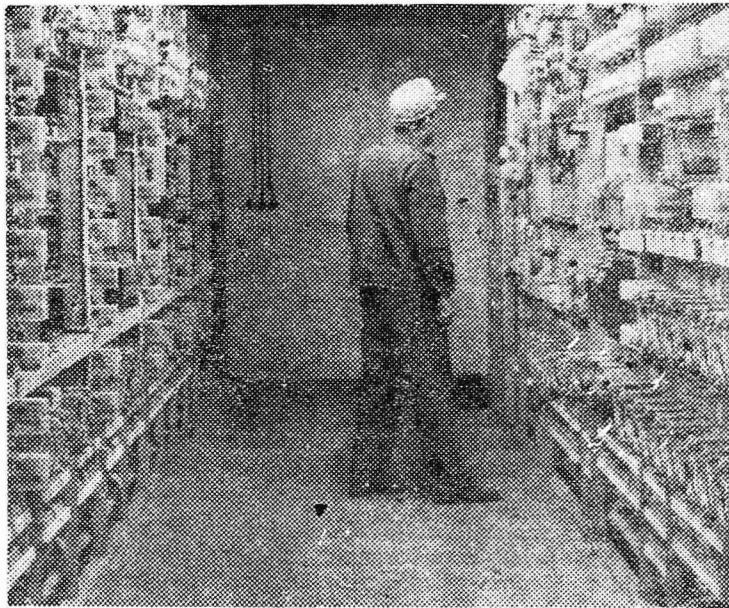
2. Prihodnji ekonomski razvoj slovenskega železarstva, bo v veliki meri odvisen od tega, kako uspešno bomo še naprej razvijali samoupravne odnose v vsaki posamezni tovarni in v združenem podjetju Slovenske železarn kot celoti. Nova ustavna dopolnila odpirajo samoupravljanju nove perspektive, hkrati pa predstavljajo novo spodbudo za hitrejšo uveljavljanje vloge neposrednega proizvajalca v združenem delu. Pri tem konferenca ugotavlja, da je v prihodnjem obdobju nujno treba pospešiti samoupravno povezovanje na nivoju združenega podjetja. V tem smislu tudi popolnoma podpira že začeto akcijo za združevanje dela poslovnega sklada

na nivoju združenega podjetja. Konferenca poziva vse komuniste in ostale člane delovnih skupnosti v združenem podjetju, da aktivno podprejo že začeto delo pri

oblikovanju novih samoupravnih - proizvodnih odnosov na nivoju združenega podjetja, ki naj bi imel svojo materialno osnovo v združevanju sredstev.

Sekretar konference ZKS ZPSŽ poroča

Stikalni prostor za transport surovin iz silosov na plavž

Referat sekretarja inž. Toneta Varla na seji konference ZKS ZPSŽ

Aktualne politične naloge ZK pri uveljavljanju ustavnih dopolnil

Na decembrskem posvetu sekretarjev smo se dogovorili, da zaradi pomembnosti sedanjega časa in množice nalog skličemo današnjo 2. sejo konference ZKS ZPSŽ. Na sestanku smo izmenjali ocene o politični situaciji v posameznih tovarnah in se dogovorili o skupnih nalogah ZK po 21. seji predsedstva ZKJ. Enotni smo bili v oceni, da so komunisti, kakor člani delovnih skupnosti, z odobravanjem sprejeli sklepe 21. seje predsedstva ZKJ in besede tov. Tita. Delavci tovarn upravičeno pričakujejo od nas komunistov aktivne in odločne iniciative pri razreševanju vrste konkretnih problemov in nalog tako znotraj tovarne, kakor v ZP.

Za izhodiščno in osrednjo skupno nalogo za današnjo sejo konference smo smatrali, da se dogovorimo kako hitreje uresničevati že zastavljeni okvirni program uveljavljanja ustavnih dopolnil. Mislimo tako znotraj tovarn, a še posebno in pred-

vsem na razvijanju samoupravnih odnosov v ZP — kot organizaciji združenega dela slovenskih železarjev.

Pri tem menimo, da bi morala današnja seja konference predvsem odgovoriti oziroma sprejeti ustrezna stališča na naslednja vprašanja:

1. Ali po več kot treh letih obstoja ZP ostati še naprej na sedanjem stopnji integracije, s tem da ima ZP še naprej bolj vlogo koordinatorja in posrednika tovarn?

2. Ali s takšno stopnjo integracije lahko uresničimo cilje, ki smo jih že ob referendumu v letu 1969 pred delovnimi skupnostmi proklamirali?

3. Ali smo dovolj zreli in zavestno pripravljene kreniti naprej v smeri resničnega povezovanja medsebojnih skupnih materialnih in samoupravnih interesov za doseganje še novih in še boljših rezultatov skupnih prizadevanj?

4. Ali je sedanja vloga, organiziranost in vsebina dela samoupravne dejavnosti v ZP zadovoljiva oziroma kako krepiti te samoupravne organe, da postanejo resnično organi oblikovanja in odločanja pri najpomembnejših dejavnostih ZP.

5. Nadalje je prav, da se opredelimo tudi o vprašanju samcupravne ureditve znotraj tovarn predvsem o usklajevanju in prenašanju pozitivnih izkušenj iz ene tovarne na drugo v skladu z ustavnimi dopolnili.

6. Navedena in še druga vprašanja bomo lahko uspešno razreševali le z večjo aktivnostjo in organiziranostjo ZK v ZP. Zato današnja seja konference mora opredeliti mesto in vlogo konference ZK ZP, določiti njene pristojnosti in oblike delovanja, ki bodo zagotavljale, da se bodo sprejeta stališča in sklepi tudi izvedli.

Za lažjo razpravo in opredelitev, bom nekaj najpomembnejših pobud in dejavnosti ZK v preteklem obdobju, bolj opisno kot analitično navedel.

Na pobudo ZK je prišlo v oktobru leta 1970 do širšega zelo pomembnega razgovora s tov. Kardeljem, v katerem sta sodelovala še predsednik CK ZKS tov. Popit in predsednik IS Slovenije tov. Kavčič. Misli in opozorila, ki nam jih je povedal tov. Kardelj, so pomembne predvsem:

1. Da so se zlomila še nekatera stereotipna gledanja na vprašanja integracije, saj je bilo jasno povedano, da je takšna stopnja integracije šele začetek in ne konec procesa.

2. Obrazložena je bila jasna smer v kateri naj se razvija nadaljnji razvoj integracije.

3. Opozoril nas je, da integracija grajena samo na programu fizične delitve dela, brez osnov za skupno odgovornost, ki naj temelji na intenzivnejši medsebojni odvisnosti oziroma neodvisnosti vseh treh tovarn, je prej ali slej obsojena na stagnacijo oziroma propad. Enako pa pomeni tudi ne dovolj precizno reguliranje medsebojnih materialnih odnosov nevarnost po koncentraciji politične moči v centrih, kjer se združuje velika ekonomska moč.

Ta razgovor nam je dal novih pobud in širša gledanja na nadaljnji razvoj ZP. Že sredi novembra je bil prvi posvet vseh treh sekretariatov osnovnih organizacij ZK tovarn, katerega lahko smatramo za 1. sejo konference ZK ZP. V ilustracijo navajamo samo nekatera, še danes aktualna vprašanja, o katerih je razpravljala konferenca. Posebno kritične ugotovitve, ki nas zadržujejo v nadaljnjem procesu združevanja, so bile:

— Pomanjkanje medsebojnega zaupanja in iskrenega sodelovanja, kar je čutili še posebno v konkretnih strokovno poslovnih dogovorjanjih.

— Antagonizem, ki izhaja iz tega, da smo predvsem integrirali interese navzven ZP, vse pre malo pa smo integrirali skupne interese znotraj ZP.

— Samoupravni organi na nivoju ZP obravnavajo predvsem formalna vprašanja, ki so jih praktično že sprejeli samoupravni organi tovarn. Reševanje in sklepanje izven tega okvira pa je pogojeno le z moralno obveznostjo tovarn, če so te pripravljene take odločitve spoštovati.

— Postavljeno je bilo vprašanje vloge poslovnega odbora ali ne opravlja bolj strokovno kolegij-sko funkcijo, kot pa funkcijo kolektivnega izvršnega organa DS ZP.

— Dogovarjali smo se o nujni potrebi nadaljnega razvoja integracije, o potrebi vse večje medsebojne povezanosti in o zahtevi po jasnejših programskih ciljeh ZP.

— Nadalje je konferenca ocenila tudi vrsto pozitivnih rezultatov doseženih po enoletnem obstoju ZP, ki so že takrat potrdili pravilnost odločitve za združitev železarn. Pokazalo se je, da je bila taka odločitev nujna alternativa za nadaljnji procvit železarstva v tako burnih gospodarskih gibanjih preteklih let.

Vse pre malo pa je bilo na tej konferenci podarka konkretizaciji nalog ZK in o obveznostih, ki so se postavljale pred nas. Ravno zaradi tega danes člani ZK v ZP, še posebno pa dosedanji člani konference, ne moremo iskati vzrokov za počasno razreševanje vrste problemov v procesu integracije samo izven organizacije ZK, temveč so osnovni vzroki v nas samih. Od vsega začetka se nismo dovolj organizirano, enotno in konkretno lotevali problemov in nalog, ki so nas spremljali. V tem so tudi osnovni razlogi, da več ugotovitev in zahtev 1. seje konference nismo uresničili.

V letu 1971 se srečamo z dvema izredno pomembnima političnima dogodkoma, ki sta dala novih pobud, jasnosti in možnosti za nadaljnji razvoj ZP. II. kongres samoupravljalcev, ki je še posebno v resolucijah »o nadaljnji izgradnji, razvoju in pospeševanju učinkovitosti samoupravljanja v organizacijah združenega dela« dal jasne odgovore na mnoga teoretična in praktična vprašanja nadaljnega razvoja samoupravnega združevanja. S sprejetjem ustavnih dopolnil — predvsem 21. in 22. dopolnila — smo dobili nove razsežnosti politično-pravne rasti samoupravnega sistema. Oba dokumenta pa nam ne dajejo samo možnosti za nadaljnjo izgradnjo in razvoj učinkovitega samoupravnega sistema, temveč nas z vso resnostjo obvezujeta za resnično učinkovito uveljavljanje teh načel v našo vsakdanjo prakso.

Zaradi pomembnosti pospešenega uveljavljanja ustavnih dopolnil v delovne organizacije, je bil v mesecu juliju na CK ZKS sklican posvet sekretarjev iz večjih delovnih organizacij. Seznanjeni smo bili z osnovnimi tezami akcijskega programa CK ZKS in zadalženi, da ustrezne akcijske programe uveljavljanja ustavnih dopolnil izdelamo tako za ZP kot tovarne. CK je za sodelovanje in pomoč imenoval tudi ustrezno politično-strokovno grupo.

Na osnovi te zadolžitve smo imeli v začetku avgusta prvi širši posvet s tovariši, ki delajo v političnih in samoupravnih organih ZP in tovarn. Seznanili smo jih z nalogo in na tem posvetu sprejeli nekatera stališča, ki naj pripomorejo k oblikovanju akcijskega programa. Posvet je med drugim sprejel:

1. Udeleženci se strinjajo in pozdravljajo iniciativo CK, da se k uveljavljanju ustavnih dopolnil pristopi organizirano.

2. Poseben poudarek je bil na novi kakovosti oziroma vrednotah samoupravnih sporazumov, ki se z ustavnimi dopolnili uveljavljajo kot dokumenti, ki po svoji pomembnosti presega okvire sedanjih statotov.

3. Menili smo, da osrednji in glavni poudarek akcijskega programa mora biti na uveljavljanju ustavnih dopolnil v okviru ZP.

4. Opredeljeno je bilo že zelo jasno stališče temeljne organizacije združenega dela (TOZD).

5. Prepričanost prisotnih je bila, da je uspešni razvoj integracije mogoč le s postopnim združevanjem materialnih sredstev, kar nas mora pri zasledovanju večjih skupnih rezultatov dela še tesneje medsebojno povezovati.

6. Sprejete so bile zadolžitve za izdelavo akcijskega programa.

V oktobru je bil ob prisotnosti delovne grupe CK ZKS ponovni posvet, ki je okvirni akcijski program potrdil. Na posvetu smo ponovno razpravljali in razčistili nekatera vprašanja kot so:

1. V sedanji fazi razvoja in objektivnih pogojev v tovarnah naj postane TOZD tovarna. To pa seveda ni dokončna razvojna opredelitev in je odprta možnost, da se ob objektivnih pogojih lahko ena ali druga tovarna opredeli na dve ali več TOZD.

2. Integracija pomeni tudi prenos izkušenj med tovarnami z namenom poenotenja in izpopolnitve samoupravne dejavnosti v tovarnah glede na zahteve XV. dopolnila ustave.

3. Potrdilo se je stališče že predhodnega posveta, da je potrebno proučiti možnosti kako z združevanjem materialnih sredstev povezovati medsebojne interese nadaljnega združevanja. Pri tem pa je potrebno dovolj jasno precizirati in razčistiti vprašanja kot so:

— pojem dohodka, združevanje in odnosi znotraj tovarne (ZP-TOZD), odtujevanje oz. neodtujevanje dohodka, nove vrednosti vložnih sredstev, kaj je minulo delo itd. Skratka zasledovati cilje, da združevanje sredstev pomeni združevanje medsebojnih interesov, ki prepletajo medsebojno odvisnost, itd.

Generalni direktor je bil s svojimi sodelavci zadolžen, da izoblikuje predlog nadaljnega procesa vsebinske integracije. Predlog je bil novembra izdelan in 6. decembra posredovan razširjeni seji poslovnega odbora v obravnavo. Na seji je bil predlog v osnovi sprejet in posredovan v razpravo delovnim skupnostim tovarn, na osnovi katere naj delavski sveti tovarn sprejmejo soglasje za dokončno sprejetje na DS ZP. Računamo, da bo več o dosedanjih razpravah in mnenjih izrečeno na današnji seji konference.

Morda so bile navedbe potekov razprav predolgezne. Vendar je prav, da se konferenca seznanja s tem in v razpravi izreče svojo oceno ter sprejme ustrezne zaključke.

Pri tem ne mislimo, da predlog nadaljnega kakovostnega oz. vsebinskega razvoja integracije ZP dokončno razčiščuje in na pravo mesto postavlja vsa vprašanja. V njem so še vedno nejasnosti in določena protislovja, ki jih bo v konceptu samoupravnega sporazuma nujno postaviti na pravo mesto. S tem pa v ničemer ne želimo zmanjšati pomembnosti in nujnosti take usmeritve nadaljnje integracije. Še več, v tem ne vidimo že dokončnega uveljavljanja vseh možnosti, ki nam jih dopolnila ustave dajejo, temveč šele začetek sporazumevanja o združevanju resničnih materialnih interesov delovnih skupnosti vseh treh tovarn za dosego še

boljših rezultatov svojega dela. Pri tem pa velja ponovno poudariti, da vsebina in črka takšnega sporazumevanja mora biti osnovana na zagotovljeni ustavi. To je, da so neodtujljive pravice delovnih ljudi in njihovih samoupravnih organizacij pri razpolaganju s pogoji, sredstvi in rezultati dela. Na taki osnovi v načelu in konkretno osnovani sporazum, ki bo resnično povezoval interese vseh tovarn, bo že sam po sebi odvrnil vsa nasprotja, pa tudi lokalistične ozke interese do vseh polemik, ki so se pri tem tudi pojavljale.

Seveda se bomo o vsem tem v prvi vrsti morali medsebojno odkrito in kritično dogovoriti komunisti, tako na današnji in bodočih sejah konference, kakor znotraj samih organizacij. Predvsem pa bo potrebna naša aktivna prisotnost v političnih, samoupravnih in upravnih strukturah. Posebno se bomo morali prizadevati, da v nadaljnjem povezovanju tovarn v ZP ustvarimo takšno vzdušje na naših sejah konference, posvetih in še posebno v samoupravnih organih, ki nas bo resnično združevalo v skupnih interesih in podiralo pregrade še prisotnih nezaupanj, strahu in sumničenj kdo bo koga. Prav komunisti se moramo odločno zavzemati in to v interesu najširše delovne skupnosti za taka pota in odnose, ki se bodo odražali v združevanju in angažiranosti vseh materialnih in umskih potencialov za večjo in ekonomično proizvodnjo, za višjo produktivnost, za višji dohodek, skratka za višji osebni in družbeni standard slehernega proizvajalca in samoupravljalca.

V poročilu smo se zelo ozko omejili le na nekatera vprašanja, ki so bila in so še prisotna. Nismo se dotaknili še drugih ciljev in nalog, ki so skopo navedene v skici vsebinskih vprašanj, ki naj bi jih obdelali s samoupravnim sporazumom. Na primer vprašanje enotnejšega ali enotnega nastopa navzven, vprašanje tesnejšega povezovanja s predelovalno industrijo, trgovino itd. Menili smo, da je prav in zelo pozitivno, da so cilji v programu razglašeni, toda trenutno so za nas vse najpomembnejša vprašanja, ki se nanašajo na ureditev notranje organizacijske tvorbe ZP. Menimo, da le reševanje in rešitev teh vprašanj daje osnovne pogoje za uresničevanje ciljev, ki se nanašajo na sfere izven okvira ZP.

Namen današnje seje konference je, da ob ugotovitvah oceni stanje in gibanje, da sprejmemo osnovne zaključke, ki naj vsem komunistom v ZP postanejo napotek za akcijo. Zato bi bilo potrebno, da se seja konference opredeli med drugimi pobudami in predlogi o naslednjih vprašanjih:

1. O organiziranosti, pristojnostih in vlogi konference ZK ZP — o čemer podrobneje govori predlog poslovnika. Osnovno izhodišče je, da pri vseh specifičnih vprašanjih, ki se nanašajo na skupno problematiko in interese ZP, o katerih se dogovorimo, zagotovimo enotnost akcije. To pa pomeni obveznost vseh komunistov tako v direkciji kot v osnovnih organizacijah pri uresničevanju sprejetih zaključkov.

2. O podpori, nalogah in odgovornosti komunistov pri nadaljnjem vsebinskem procesu združevanja.

3. O stališču do konkretnega predloga združevanja poslovnih sredstev in kaj vse naj obravnavamo samoupravni sporazum. Pri tem ni vprašanje ali gremo oz. ne gremo v takšno sporazumevanje. Prepričani smo, da če bodo pri tem jasni in v skladu z ustavnimi dopolnili urejeni medsebojni odnosi, interesi in koristi, da bomo take težnje v celoti podprli. Še več, odločno se bomo borili proti vsem posameznikom, ki bi se upirali taki naši usmerjenosti.

4. O delu in vlogi samoupravnih organov ZP, o njihovi funkciji in odgovornosti na eni strani ter o spoštovanju in obveznosti sklepov v vseh treh tovarnah.

5. O prenašanju izkušenj, o utrjevanju in poenotenju samoupravnih struktur znotraj tovarn glede na opredelitev, da ostane tovarna TOZD itd.

Menimo, da niso bila iznešena vsa pomembna vprašanja in aktualne politične naloge, ki jih narekuje sedanji čas. Pričakujemo od konference, ki zaseda v razširjenem sestavu in praktično predstavlja vse najpomembnejše oblikovalce političnega, samoupravnega in poslovnega dela v ZP in tovarnah, da s svojo razpravo prispevajo k izoblikovanju smeri in zaključkov konference. Le-ti naj pomenijo nove in smeje korake nadaljnje izgradnje in razvoja samoupravne organizacije združenega dela slovenskih železarjev.

Dvanajstletna Francka – kurirka in obveščevalka

Zgodba, ki vam jo bom povedala zdaj, se je odvijala pozimj leta 1944 v vasi Nemški rovt nad Bohinjsko Bistrico.

Kako se je vse zgodilo, mi je povedala mami.

»Hiši se je po domače reklo pri Bridmanu. V njej so živeli oče Franc, mati Frančiška in njune hčere Francka, Milka in Cilka. Leta 1943 so partizani mobilizirali v vasi vse moške, ki so bili sposobni za boj. Odpeljali so tudi Franca. Ko so prišli v štab, ki je bil takrat nameščen v zgornji Bohinjski dolini, ga je komandant prosil, naj se vrne, ker bo domačim več koristil kot v četi, kajti vedel je, da že od leta 1941 pomaga partizanom. Prav tako so jim pomagale tudi žena in hčere.

Komaj dvanajstletna Francka je vsak dan dvakrat šla v Bohinjsko Bistrico, kjer je bil njen stric Tonej železničar. Le-ta je vedel za vse nemške premike. To je sporočal partizanom. Francka je ta sporočila nosila v kurirsko postojanko nad Nemškim rovtom.

Žal pa se je tudi v tej vasi našlo nekaj ljudi, ki so bili na nemški strani. Le-tem ni ostalo prikrito, kako Francka prenaša partizanom pošto. To so povedali Nemcem, ki so ravno tiste dni plenili po vasi.

Nemške puške so zaropotala na vratih. Mati in oče sta prišla odpret. Za njima so se prestrašene skrivale deklice. Nemci so pograbili Francko ter jo potisnili pred zid. Že so naperili puške vanjo, ko je mimo prišel neki Nmec ter jim ukazal, naj otroka pustijo pri miru. Prijeli so jo in jo pahnili pred jokajočo mater.

Ko se je že zvečerilo, je prišel Nmec k Francu ter mu ukazal, naj se drugo jutro oglasi pri hiši s številko deset, s seboj pa pripelje konja in voz.

Zjutraj je oče odšel. Ni še minilo pol ure, ko je nekaj Nemcev vdrlo v hišo. Spraševali so, kje je Franc. Mati jim je vsa obupana dopovedovala, da je odšel tja, kamor so mu naročili. Vendar Nemci niso verjeli. Pograbili so jo in odvedli v vas.

zapisi o naprednem političnem gibanju in NOB • zapisi o naprednem polit

Kmalu zatem je prišel oče. Dekleta so mu med jokom povedala, da so mater Nemci odpeljali. Odšel je na vas. Ko so ga vojakj zagledali, so mater izpustili, njemu pa so ukazali, naj jim pelje nahrbtnike in municijo na Sorško planino, kajti Nemci so se pomikali na Primorsko.

Vodil je konja po strmi, zasneženi poti. Konj je med

potjo večkrat padel. Nazadnje so Nemci le uvideli, da ne bo zmožni pripeljati municije na cilj. Razložili so voz ter veleli Francu, naj se vrne.

Le-temu tega ni bilo treba dvakrat reči, kajti nekaj sto metrov naprej je bila dobro zgažena partizanska pot.

Jožica Arh, 8. a
osn. šola Tone Čufar

Res ne gre brez vojne?

Bil sem obveščevalec. Moj teren je bil Slamnik—Kupljenik. Nekega zimskega dne, leta 1943 smo se ustavili pred veliko smreko na obronku gozda nad vasjo. Imeli smo lep razgled po cesti in po vsej vasi. V hiši, ki nam je bila od zavetišča najbližja, je stanovala ženska, ki je v primeru nevarnosti obesila na okno belo krpo.

Tisto jutro je bila tako gosta megla, da nismo videli opozorilnega znaka. Naenkrat zagledamo sovražnika, ki se nam je z nabitimi puškami hitro približeval. Počili so strelji. Štirje tovariši so se zgrudili mrtvi na tla. Le z Mihom sva se rešila z begom v gozd. Po v skalo vsekanih

stopnicah sva splezala na skalo. Skrila sva se za grmovjem. Tam sva ostala do poznega večera.

V temi sva se prebijala skozi grmičevje do taborišča. Miha je ostal tam. Jaz pa sem že dobil važno sporočilo, ki sem ga moral takoj odnesti na Kupljenik. Vso pot sem gazil po globokem snegu.

Ko sem sporočilo oddal, sem si hotel potešiti žejo. Pojedel sem malo snega, toda že na polovici poti sem dobil hudo vročino. Odpravil sem se za nekaj dni domov, da bi se pozdravil.

Vsako noč sem spal kar za pečjo. Če nisem imel več vročine, sem se odpravil spat v sobo v zgornjem delu hiše,

da bi se spet privadil na mraz.

Komaj sem prišel v sobo, že je nekdo močno potrkal na glavna vrata. Oglasila se je mama. Policisti so planili v hišo.

»Hier partizani?«
»V hiši ni nobenega partizana.«

Policisti so se odpravili na preiskavo po spodnjem delu hiše. »Pes« je hotel po stopnicah v zgornji del hiše. Na srečo ga je policaj potegnil nazaj. Jaz sem bil že pripravljen, če bi preiskovali še naprej, da bi skočil iz zgornje sobe na vrt. Vso partizansko literaturo, ki sem jo imel, sem skril in čakal, kaj bo. Ker policija naprej ni več iskala, sem to noč še prespal doma, drugi večer pa sem se

Uroš Župančič

Do tu in ne dalje...

Vasovala sta na tem ali onem glaviču, skromna ležišča sta si urejevala na tej ali oni polici, polički ali okrajku nad prepadi.

Noč je že legla na gorski svet, v Hudj Ravni se je oglasil jezen srnjak in sova je prhnila prek Slemen, predno sta Jošt in Primož vse potrebno uredila in pripravila za jutrišnji dan. Lepo sta uredila kline, uponke, vrvi in pomožne vrvice, tudi mali, neznatni cassinčki so dobili svoje mesto in sveder za svedrovčke ter stopne zanike ter lestvice. Veliko je bilo te krame in ropotije ter vsega močnega železja. Ko je bilo urejeno ležišče in ognjišče, sta Jošt in Primož vestno pripravila skromno toda okusno večerjo.

Pozneje sta se še dolgo v noč ukvarjala s svojimi mislimi in kovala načrte. Hrepenenje in želja po velikem, enkratnem doživetju, ni vabila potrebnega spanca in počitka. Večer se je naglo prevesil v srebrno noč, ko se je po čelih špičkov in v globače selila mesečina. Nekje v Mrzli ali Škrlatni gori se je potočil kamen, ki je meril vi-

šino stene, skalni drobir je utihnil nizko spodaj v meleh...

Spanca to noč v bivaku na Slemenih Jošt in Primož nista mogla privabiti. Noč sta predremala v mučnih in nemirnih sanjah. Jošt je plezal in se stegoval za nedosegljivim prijemom. Primož se nikakor ni mogel sprožiti prek zevajočega in žugajočega prepada iz katerega je dihal hlad.

Primož in Jošt sta se budi-la in prebujala, gore nad Slemenj so bile bogato obsejane s srebrno mesečino. Obetal se je lep in bogat dan.

Nepotešeno hrepenenje s stotimi, tisočimj velikimj želijami ni hotelo privabiti k Joštu in Boštjanu mirnega sna...

Nova, še nepreplezana smer v severni stenj Rjavca, je glodala po Joštovi in Primoževi notranjosti kot črv. Sto misli, sto nerešenih vprašanj se je vrtelo v začaranem krogu vso noč. Odkrušil se je Primožu slab, neznatni krušljiv prijem, trznil je Jošt, ko se ni mogel prevesiti v razkoraku nad globeljo, klin ni in ni hotel prijeti v slabo,

neznatno razčlenjeno poč, tvegaj Primož, ko je v te-gu vrvj prečil navzdol pod ogromnim, grozečim zagozdenim bolvanom...

Se predno je jutranje sonce utegnilo poljubiti čelo Rjavca in še predno je sonce poljubilo druge skalne vršce, sta Jošt in Primož usmerila korake navzdol po grušču v globeli Mrzlega dola. Nizko spodaj, tik nad drevesno mejo brez melišč, se je poganjala iz okrešlja severna stena Rjavca.

Nič kaj dobre volje ni bil Primož, ko je v meleh pod steno opazil sveže sledi človeških korakov. Dvom mu je napolnil notranjost. Le kdo, alj pastir ali lovec, morda divji, nepovabljeni gost je šaril pred dnevi v Mrzlem dolu pod severno steno Rjavca? Svoje ugotovitve ni hotel zapu-patu Joštu, spravil bi ga v slabo voljo. Jošt in Primož sta si v zadnjem času po mnogih neuspelih poizkusih lastila pravico do prvenstva.

Pod severno steno Rjavca sta morala Primož in Jošt močno obrniti glavo. Skoraj bi morala v vratu prelomiti hrbtnico, če sta hotela pre-

meriti višino in vertikalno se-verne stene. Vse naokoli je prijetno in opojno dišalo po vlažni, mrzli kamenini, ki je dražilo nosnice.

Navezala sta se na dvojno osemdesetmetrsko vrv, rdečo in rumeno. Oborožila sta se s klini in cassinčki ter svedrovčki in vsem drugim. Vponke s klini in kladivom so pozvnanjale čudno, prijetno donečo pesem.

Odločno sta bila oba mladca, pripravljena na vse. Pripravljena sta bila za sročjo, zadovoljstvo, zmago in uspeh žrtvovati, po potrebi tudi tvegati veliko, vse...

V njunj notranjosti to pot ni bilo prostora za dvome in malodušje. Prepričana sta bila, da bosta to pot ukrotila steno in premagala svoje slabosti, neznanje in nemoč...

Plaha misel in želja je dajala veliko upanja, da bosta svoji imeni vpisala sredi in na vrhu stene.

Poceni se Rjavc ne bo dal ukrotiti in premagati! Globoko sta si pogledala Jošt in Primož pod steno iz oči v oči. Mnogo globlje kot kdajkoli preie, ko sta začela plezati to ali ono lahko ali

Podhom s Poncami

težko in najtežjo plezalno smer v katerikoli steni.

Menjaje sta Jošt in Primož premagovala in krotila začetne težave. Zlebovi so vodili v kamine, le-tj so se nadaljevali v počeh in zajedah, ki so postajale vedno težje in zahtevnejše. Stena se je pohlevno udajala pred voljo in resničnim navdušenjem Jošta in Primoža. Nič jima ni bilo težko ali nevarno. Z lahkoto sta napredovala po že znanih stonih in prijemih.

Spodnji del stene sta Jošt in Primož preplezala že tri alj štirikrat. Znala bi jo ukrotiti ponoči z zavezanimi očmi. V vstopnih kaminih in počeh ter zajedah Primož in Jošt nista potrebovala klinov, plezala sta skoraj istočasno.

Po štirih dolžinah vrvj sta dospela v gladko, sluzasto poč, po kateri se je pretakala voda. Poč je bila prekrita z ogromnim skalnim blokom, ki je zapiral zajedo in ni dajal nikakršne možnosti za napredovanje. Levo in desno ni bilo izhoda ali umika, vse je bilo neizprosno gladko in nerazčlenjeno. Primož se je potuhnjeno prigoljufal pod sam zagozdeni skalni bolvan.

od na pot do postojanke, kjer so me čakali. Nas vse so čakale še mine naloge, trpljenje in...

Povoboditvi, ko so utihnila pušk, topov, mitraljezov eksplozije min, avionskih bomb, ko smo bili že v obvojenih vaseh in mestih dolgo nismo imeli mira spanja.

Panjanke, ki je posledice vojne, nas še malo ni svljala v zadrego. Svobodna svobodna domovina nam bilo dovolj, da smo s polom in veseljem zagrabili za njega kot med vojno za orožje. Prav tako smo šli brez strahu in s pesmijo graditi mostje, tovarno, kakor smo šli objekto med vojno minirala jih ni izkoriščal

okupator. V vaseh, mestih, pri gradnji cest, železnic, po gozdovih Pokljuké, Jelovice ali Romanije, povsod je bilo slišati pesem dela in obnove.

Danes premišljujem in sam sebi, ki sem to doživljal, komaj verjamem, da je bilo zares tako. Da je bila mlada generacija, ki je med vojno doživela grozote, za kakršne bi ne želel, da bi jih doživljal kdorkoli drug.

Tako mi je pripovedoval borec, ki se je boril za osvoboditev domovine, borec za odpravo kapitalistične družbene ureditve, borec za pravičnejši družbeni red — socializem.

Po pripovedovanju partizana Jožeta iz Bohinjske Bele napisal Marko Plečnik iz 8. a, osn. šola Tone Čufar.

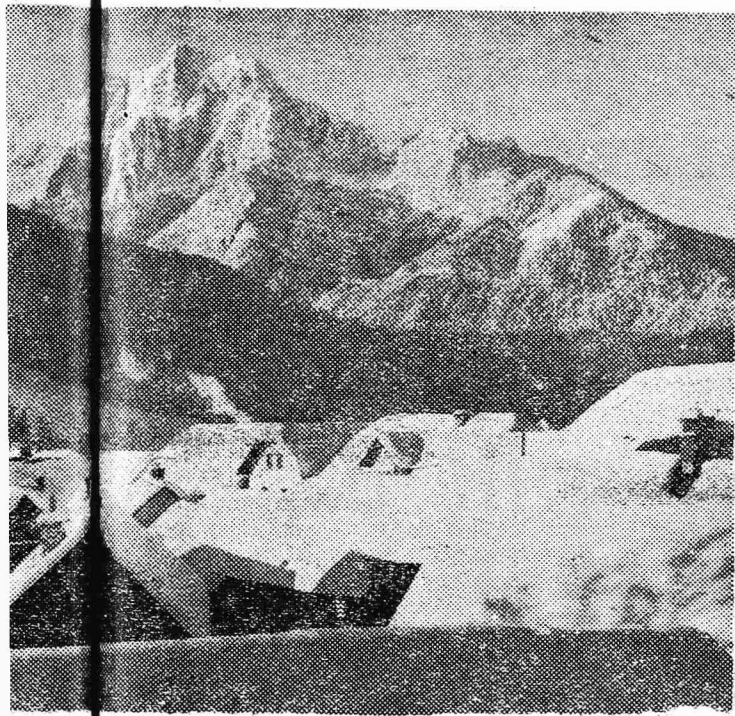

Foto: Anton Kocjančič

Strehe bila daleč izven vertikalnih azčlembe so bile zližane vode in prekrile z vlažnimi algami in mahom.

Tu je vnel tih in brezkomisen boj. Oči Primoža saman iskale in tipale na levo in desno, navzgor in navzdol. Prehod ni bil možen. Prehod je Primož svetoval, da treba skalno streho prebrati in ukrotiti z visoko traj prabitim klinom. V prvi se bo treba spustiti prigrlojufati na drugi stranski bloka.

Prvo je tvegala in poizkusila ta manever. Kmalu so se zanihale po zraku, ko je Primož po mačje spraprek prevesne aigaste ste. Nad skalnim bolvanom Primož varoval Jošta, ročno in naglo premagorvo težje mesto v steni.

Prvo jima so grozile gladke in bo razčlenjene plati. Vedno sta jih premagala z lahki Veselila sta se Primož Jošt uspeha, težko in nepravilno mesto se jima je naglo žalo. Sredi platj sta plezala opazila in zasledila novo polnoma svež klin.

Majhen cassinček je bil, ki ga je zabila izkušena roka. Alj je nekemu služil za vzpon ali spust?

V plateg so se vrstili klini vseh velikosti še in še, cela galerija jih je bilo. Kdo neki je zabijal to množico klinov. Ali so ljudje, plezalci pred njima opravili prvenstveni vzpon? Kdo neki je premagal in ukrotil severno steno Rjavca? To jima je vtilo novo radovednost, čim preje sta hotela rešiti; to vprašanje in to uganko. Kdaj in kdo je bil pred njima. Vse je kazalo, da so ljudje, plezalci napredovali, da niso sestopali ali se umikali iz stene.

Hitela sta Primož in Jošt, toda vedno premišljeno in niti malo ne tvegano. Prehiteti se v gorah ne da ničesar, edino le v nevarnost in celo v smrt. Plezala sta preudarano in premišljeno dobro varovana. Le malo ju je še ločilo od ključnega mesta v steni. Prebiti in izsiliti morata prehod do glavčiča sredi stene pod ogromnim osrednjim stolnom. Od tu dalje tudi Jošt in Primož še nista poznala stene.

Nad njega prihajajo melodije, ki jih še nikdar ni zaznaval, ki izvirajo iz njega samega, zakipijo proti njej in se od dekleta vračajo kot nepojemajoči, nedoumljivi zanos sreče.

Izhodna vrata kina že zapirajo.

Zdaj sta v temi. In sama.

Spet se zapleteta v pogovor o Mozartu.

Podata se v severno četrt mesta kot dogovorjena.

Pot ju pelje mimo tovarne, ki izdeluje gumijaste reči, pa niti ne slišita monotoni tovarniški hršč.

Nič se ne predstavljata drug drugemu. Ne spršujeta se, zakaj sta zavila prav v to ulico. Vse jima je samoumevno. Postaneta si drug drugemu osrečujoče dejstvo.

On je do zadnjega vlakna telesa omamljen od njene lepote, ki se mu razodeva, četudi ni ulica razsvetljena. Majniška noč polje skozi mesto.

Hodita dolgo časa tik drug ob drugem. Korakata, kakor da jima je vsa noč in preko nje vsa bodočnost sveta na razpolago.

Valentin Polanšek

ONKRAJ MOSTU

7

Dekle pa bi najraje obstala...

Obstala in stala do najsvetlejšega sonca poleg tega človeka, zaradi katerega čuti toliko nedopovedljive spremembe v sebi. Ne vidi na njem vojaške suknje, uniforme osovražnega okupatorja, ki je tako zverinsko zaslužnil njeno domovino, njen preljubljen Kranj, ki se sedaj imenuje samo še Krainburg...

Postala bi rada stran ulice in se zatekla na njegove prsi in mu vse povedala!

Na vzhodu se razparajo oblaki kot jadra luninega čolna. Medla svetloba lega na mesto.

Dekle koraka počasneje in počasneje...

Henrik obstoji.

Prime lepotico za roko.

Grejejo ga udani pogledi izpod izpopolnjeno izoblikovanih obrvi.

»Joj, dekle, toliko sva že govorila — pa še ne vem, kdo da ste!«

Do tukaj je govoril nemško.

Nadaljuje po češko in bolj potišano:

»Dušica draga, saj ne morete biti Nemka! — Kdo ste? Kdo ste?«

In — ne da bi učakal njenega odgovora — ji zrecitira na uho zadnjo kitico soneta češkega pesnika Jana Kolarja:

»Ljubezen svet varuje od pogina, kdor ljubil ni, kako bi mogel znati: ...«

A glej, ona se vzravna, se nasloni nanj in mu vzame zadnjo vrsto pesnitve iz ust:

»kaj narod je in kaj je domovina.«

»Krasno, prečudovito, to je vam tudi znano!? — Zdaj pa res ne vem, kaj...?«

Tedaj pa nedaleč v savski nižini votlo zagrmí in nato rezko vsekajo strojnice vmes.

Srečna mlada človeka obmolkneta in otrpnetá. Od nekod potipavajo žarometi — in streljanje se jači.

»Iti moram!« šepne z zgubljenim glasom.

Nehote pove nemško.

Silen pok strese tla, kjer stojita mlada zaljubljena človeka.

»Zakaj si vojak pri...?«

Žaromet ugasne.

»Ne vem...«

»Se še kdaj vidiva?«

Štiri besede — in toliko gorečih prošenj, toliko želja, toliko hrepenjenja — toliko bojazni!

»Da. — In kdaj? — Pa kje?«

Tam doli se posvetijo trije žarometi.

»Kdaj imaš čas?«

Zmede se, ker ugotovi že prepozno, da ga je zatakala.

»O oprostí — oprostite...!«

Vsa ponižna je lepotica poleg njega in njen glas tako sladek.

Tam doli švigneta dve rdeči raketi v razdivjani zrak, se razpršita v višavi, in žareči kosci padajo proti zemlji kot toplordeče kaplje nedolžne krvi.

»Morava se tikati!« pove zdaj on skoraj odrezano in se boječe zazre tja dol.

»Jutri je nedelja. Imaš časa? Popoldne?«

Tudi ona hlastneje govori.

Na drugi strani mesta se razvname srdito pokanje — in tudi v smeri tja proti tržiškemu mostu se dvigajo rakete proti zvezdnatemu nebu.

»Da, jutri! — In kje?«

Dvoje zapazi on ob nocojšnjem streljanju: Strah me je! Bojim se za njo, tudi za sebe, za naju oba!

Dobro, da nisem odšel v hribe. Tedaj ne bi spoznal te lepotice. Streljanje se redči...

»Pri malem mostu v strugi Kokre. Saj veš, kje je to!«

Zdaj se ona ustraši, ko zapazi, da še vedno z vso silo drži njegovo toplo roko.

O kako vroče in lične dlani! pomisli on.

Pa jih ne more izpustiti.

Pa bi jih ne izpustila za vse čase...!

Po bližnjem cestnem tlaku hitro sekajo okovani vojaški škornji.

»Zdaj se morava posloviti!«

Streljanje se na obeh straneh mesta znova začne.

»Res, posloviti se morava...«

Čuje svoj spremenjeni glas in opazi, da govori hitro in mrzlično.

»Draga moja, še vedno mi nisi povedala svojega imena...«

Zelene rakete se dvigajo v naveličano nebo.

»Jaz sem Henrik... da Henrik sem jaz...«

Vroče pogoltne.

Ona vidi v njegovih očeh odsev padajočih raketnih koscev.

V tako zeleno in rdeče razsvetljeno noč zapoje jekleno pesem orožje.

»Božena mi je ime...«

»Božena!«

Omamljen se oklene njenih zapestij. Ne more od nje. Ne spusti ga...

Po cestah zagodrnjajo težki vojaški tovornjaki.

»Božena!«

Kakor vzklik mu privreje iz duše. Ona pa nasloni segreto čelo na njegov obraz.

»Da, Božena sem!«

Preveč lepega je duša polna, da bi ušesa mogla zaznavati naduto streljanje.

»Se tebi mudi?«

Nato z njim vred dvigne obraz in zastimi v zvezde. Nikdar še nista gledala tako lepih zvezd!

»O!«

Privije se k njemu kot nebogljeno bitje v varno okrilje.

Srdito orožje pa tolče zaman svojo grozo v blažene trenutke srečnih zaljublencev.

Kratko je slovo.

Ko se je znašel Henrik pred svojo vojašnico, bi se najraje obrnil in jo ucvril nazaj, kjer se je ločil od dekleta. Ob sencih mu je plala kri in srce se je topilo v presladki mešanici Mozartovih melodij in dekletovega glasu. Tiho je izgovarjal njeno ime.

Rezkemu pozivu stražarju, ki je terjal geslo, je odsotno nekaj zabrundal.

Zanj ni bilo več vojne...!

Najraje bi pristopil k stražarju ter mu rekel: »Priatelj vrzi orožje od sebe in se skloniva k tej zemlji, ki je rodila tako lepotico!«

Ni manjkalo dosti, da bi srečni človek vzdignil staro češko narodno, ki opeva skladkost prve ljubezni.

Preslišal je poizvedovanje tovarišev, kod se je klatil. Gluh je bil za najnovejše novice od tistih, ki so se vrnili Einsatzu.

Narahlo je brundal tisto češko melodijo in se spravil spat.

Sosed njegovega ležišča ga je zaman nagovarjal. Bil je Avstrijec iz dunajskega okolja. Zadnje čase je najraje klepetal o svoji izvoljenki doma in o angloameriških bombnikih. Pa vselej isto, češ takoj bi se poročil, ko ne bi bilo teh stalnih zračnih napadov. Ravno zaradi tega se je hudoval nad Angloamerikanci, da niso kavalirji.

Ker pa Henrik ni rekel ničesar, se je Avstrijec obrnil bliže k njemu:

»Si se ga nalokal kje naskrivaj ali pa morebiti srečal kako lepo partizanko? — Ali veš, da tudi po mestu hodijo?«

»Da, da!«

Avstrijec ni vedel, ali velja odgovor na prvo ali drugo vprašanje. Henrik pa je z nasmeškom blaženo zaspal.

GOSPODARJENJE V LETU 1972

V torek, 18. januarja, je bila seja splošnega zbora skupščine občine Jesenice, katerega sestavljajo odborniki obeh zborov in predstavniki družbeno političnih organizacij občine. Na dnevnem redu je bila razprava o gospodarskih gibanjih ter splošni in kolektivni porabi v letu 1972.

Uvodno razlago je podal predsednik skupščine občine Jesenice France Žvan. V prvem delu je govoril o položaju občine in krajevnih skupnosti po sprejetju ustavnih dopolnil. Od ocene sedanjega stanja je v nadaljevanju navajal misli in stališča o bodoči fizionomiji, kot so jih izrekli ob raznih prilikah Edvard Kardelj in Milentije Popović, kot so bila izrečena na konferenci mest in na kongresu samoupravljalcev v Sarajevu ter ob priliki nekaterih drugih razpravah zveznih in republiških organih. Zelo izčrpno je nakazal odnose med delovnimi organizacijami, občino, krajevnimi skupnostmi, interesnimi skupnostmi in družbeno političnimi organizacijami v okviru novih ustavnih dopolnil, kakor tudi o materialnih osnovah za delo.

V drugem delu uvodnega poročila pa je France Žvan govoril o nekaterih predlogih za splošno in kolektivno potrošnjo v občini Jesenice. Ob predvidevanjih da bo nadpovprečna konjunktura letos znatno oblačena, da bo najmanjše kreditov za investicije in obratna sredstva omejeno, da bodo naporji za boljšo likvidnost zaostreni, denarna masa bo naraščala bolj umirjeno kot v letu 1971, rentabilnost bo zmanjšala v delovnih organizacijah zlasti v tistih, ki več uvažajo kot izvažajo ter da bodo sredstva splošne porabe naraščala počasneje kot bo naraščal družbeni proizvod, lahko pričakujemo, da bomo v občini zabeležili rast gospodarstva približno za 20 odst. V tako ugotovitev nas prepričujejo že nekateri sprejeti zakoni, prav tako pa tu di predpisi, ki bodo še sprejeti. Predlagal je, to pa je tudi v smislu zaželjene stabilizacije, da naj bi se tisti del vrednosti, ki jo zajemamo za splošno in kolektivno porabo gibal v občini pod nivojem ustvarjenega bruto družbenega proizvoda. Poraba naj bi se gibala v globalu od 15 do 16 odst. nad lanskega ravnijo, znotraj tega pa je predlagal, da naj bi se na področju izobraževanja potrošnja povečala za 17 do 18 %, proračun 14 do 15 %, kultura in sociala pa 16 do 17 %.

V nadaljevanju uvodnega poročila je predsednik skupščine govoril o gibanju osebnih dohodkov zaposlenih v gospodarstvu in negospodarstvu,

konkretno o pokrivanju stroškov izobraževanja, o namenskih virih sredstev za investicije v šolstvu, o oblikovanju sredstev za povečanje socialnih pomoči ostarelim, otrokom, družinam v slabšem socialnem položaju ter telesno in duševnim prizadetim osebam, nadalje o izboljšanju materialnega položaja kulture, na koncu pa še o kmetijstvu in luči ekonomskih posegov in kako pospeševati kmetijsko proizvodnjo.

Zal je bila razprava o tako pomembnih dokumentih, ko gre za naš nadaljnji razvoj preskromna, saj je razpravljalo vsega sedem navzočih, pa še izmed teh je večina govorila zelo načelno. Širši v svoji razpravi je bil magister inž. Peter Kunc, ki je poudaril, da napovedi za leto 1972 vsaj kar se tiče Železarn niso najboljši. Leto smo začeli z devalvacijo, znano pa je da železarstvu vsaka devalvacija pomeni za toliko in toliko milijonov dinarjev manjši poslovni uspeh. Predlagal je, da naj bi skupščina občine podprla zahtevo jugoslovanskih železarn, da ob določanju cen

Nov stroj za čiščenje snega, ki ga letos ne zmanjka

kljub devalvaciji še naprej velja v lanskem letu dogovorjeni mehanizem ter da naj bi skupščina občine zahtevala od odgovornih zveznih in republiških organov jasnih stališč glede gospodarjenja v letu 1972 na področju črne metalurgije. Na seji so pooblastili predstavnike skupščine občine, družbenopolitične organizacije in železarne Jese-

nice, da v takem smislu pripravijo problematiko.

Predsednik občinske sindikalne organizacije Štefan Rudi se je še zavzemal, da v občini ne bi smel biti nižji osebni dohodek zaposlenega od 1.000 N din ter da bi bilo treba za potrebe kulture še posebno pa za reševanje socialnih problemov nameniti več denarja.

T. L.

Usklajenost v sistemu varstva pri delu

Varstvo pri delu v tovarni ni regulirano (normirano) le s pravilnikom o varstvu pri delu, temveč tudi z vrsto drugih internih predpisov, od katerih vsak ureja neko področje dela in življenje v tovarni. Vsi ti predpisi oz. norme so dobri le toliko, kolikor so koristno uporabljivi kot pripomoček pri vsakodnevnem delu: pri organiziranju varnega dela, pri izvajanju varnega dela, pri varnem ravnanju in obnašanju v zvezi z delom ter pri vrstji vsakodnevni opravil, s katerimi posredno dosegamo višjo stopnjo varstva pri delu.

Eden od osnovnih pogojev za dober interny sistem varstva pri delu, ki ga sestavljajo vsi ti predpisi in norme, pa je tudi njihova medsebojna usklajenost. Usklajenost mora biti taka, da vloga posameznika pri doseganju enega cilja (npr. izpolnjevanje delovnih nalog) ni v nasprotju z njegovo vlogo pri doseganju drugega cilja (npr. pravilno in s tem varno delo). Tako mora biti npr. vloga glavnega direktorja pri koordinaciji dela med sektorji in delovnimi enotami za realizacijo gospodarskega načrta tovarne usklajena z njegovo vlogo za odpravljanje vzrokov poškodb in obolenj ter izboljšanje delovnih pogojev. Prav tako tudi npr. pri obratovodjih ne sme biti neskladja med njihovo odgovornostjo, da organizirajo, da vodijo in nadzirajo proizvodni proces in med odgovornostjo, da so delovne priprave in naprave v brezhibnem stanju in vedno usposobljene za njihovo pravilno in namensko uporabo.

Kljub relativno dobrim internim normam varstva pri delu pa večkrat pride do nezgod (nepravilnih, neplaniranih, nezaželenih dogodkov), ki pokažejo in nas opozorijo na to:

— da je splošne norme varstva pri delu, ki so vsebovane v statutu in pravilniku, treba še nadalje konkretizirati v obratnih pravilnikih o varstvu pri delu in v navodilih za varno delo (v prvih so zajete karakteristike, ki jih narekuje tehnologija proizvodnega procesa oz. dela v posameznem obratu, oddelku in delovnem mestu, v drugih pa so zajete norme pravilnega načina dela v posameznih fazah in ključnih točkah dela na posameznem delovnem mestu), obe obliki pa morata biti usklajeni;

— da se odstopanja od norm, ki zaradi spleta srečnih okoliščin ni povzročilo hujše človeške žrtve, ne sankcionirajo največkrat zaradi nekega nezdravega konformizma in lažne obzirnosti in pa tudi zaradi neusklajenosti internih norm; in

— da dogovorjenih in sprejetih norm ne znamo uporabljati, posebno kadar gre za potrebno koordinacijo med posameznimi obrati ali DF, ker so med seboj neusklajene.

Za primer nam lahko služi dogodek iz preteklega leta v novi aglomeraciji. Delavci gradbenega vzdrževanja (1) (oddelke plastike) so izvajali ponravila na transportnem traku. O nameravanem popravilu so predhodno obvestili dispečarja izmene aglomeracije (2), da bi centralno (v dispečarskem centru) izklopil cel odsek (sistem) trakov. Trak v okvari je lokalno

(na samem mestu) izklopil delavec - upravljalec traku (3), vendar le s tipkalom ročne komande, ne pa tudi s tem, da bi »pako« stikala postavil v izklopljeni položaj. O tem namreč ni bilo jasnih dogovorov oz. ni bilo izdelano navodilo za varno ukrepanje v takih primerih. Trak se je nekontrolirano premaknil, kar bi ob drugačnem spletu okoliščin lahko povzročilo hujše poškodbe. Pri raziskavi se sicer ni moglo ugotoviti, kdo je trak (hote ali nehote) pognal, dejstvo pa je, da je na zahtevo delovodje (4) odsek trakov ostal vklopljen, čeprav so se na enem (lokalno izklopljenem) traku izvajala popravila.

Pri tem dogodku lahko ugotovimo naslednje:

1. Neusklajenost ravnanja delavcev proizvodnega obrata — aglomeracije (2, 3, 4), izvira delno iz nedodelanih norm (navodil) za varen način dela, delno pa iz nepoučenosti o navodilih, ki obstajajo. Najmanj kar bi morali storiti, je upoštevanje nekaterih splošno priznanih principov varstva pri delu: dispečar (2) bi moral odkloniti zahtevo delovodje (4), ker se je z njo močno povečala nevarnost za izvajalce popravila (1); delovodja (4) svojih proizvodnih nalog ne bi smel forsirati na račun zmanjšane varnosti za izvajalce popravila (1); delavec — upravljalec traku (3) bi moral neposredno nadzirati tipkalo ročne komande, če že ni vedel, kako se zaklene »pako« stikalo.

2. Neusklajenost ravnanja delavcev gradbenega vzdrževanja (1) izvira iz nedodelanih lastnih navodil za varno delo

in iz nepoznavanja tistih norm, ki vsebujejo osnovne principe za zagotovitev varnosti v takih primerih (npr. pravilnik o varstvu pri delu obrata VEN).

3. Šele razprava o tem dogodku na vodstvu DE vzdrževanja je razčistila vlogo delavcev VEN oz. obratnih elektrkarjev (6) v takih primerih. Pokazalo se je, da ima dežurni elektrkar na področju nove aglomeracije vlogo kot jo predpisuje čl. 31 že omenjenega pravilnika obrata VEN (v tem členu je normiran splošni princip, kako postopa odgovorna oseba pri nepredvidenih posegih obratnih elektrkarjev, ko se stroj pokvari med obratovanjem), kar niso poznali ostali udeleženci pri tem dogodku (1, 2, 3, 4).

Iz opisanega dogodka, pa tudi iz drugih primerov nezgod v tovarni, ki so imeli hujše posledice, lahko spoznamo velik pomen, ki ga ima usklajenost v sistemu varstva pri delu. Pri tem pa se ne bi smeli omejevati le na nivo izvajalcev dela in neposrednih vodij dela (glej udeležence 1, 2, 3, 4, 5 v opisanem primeru), temveč to spoznanje razširiti tudi na nivo obratovodij in šefov DE. Posebno slednji, katerih vloga v pogledu varstva pri delu v tovarni ni nikjer prav normirana, bi morali biti pobudniki usklajevanja norm za zagotovitev varstva pri delu skupin iz večjih obratov in sektorjev. In to ne šele po dogodkih, ki so se ali bi se lahko končali tragično, temveč mnogo prej.

inž. Peter Polak

Zdravstveno stanje in zdravstvena problematika v jeseniški in radovljiški občini (II.)

Radovljiško področje:

Podatki kažejo, da je odnoš splavov nasproti rojstvom ugodnejši in konstantnejši. Dočim smo imeli leta 1961 na 100 živorojenih otrok 71 splavov, jih beležimo leta 1970 le 41, pa tudi zadnja 3 zaporedna leta ne kažejo odstopanja v odnosu na rojstva.

Od 182 splavov v letu 1969 je bilo 62 spontanih.

Od 184 splavov v letu 1970 je bilo 56 spontanih.

Ostali so bili komisijsko odobreni.

Da število spontanih splavov pada, smatramo kot ugoden pokazatelj. Istočasno pa ugotavljamo, da se žene pri načrtovanju družine premalo poslužujejo kontracepcijskih sredstev.

Razlogi prosilk pri odobritvi splavov so predvsem socialno ekonomski razlogi, stanovanjske in družinske težave ter bolezen v družini.

UMRLJIVOST:

Število umrlih na 1.000 prebivalcev:

Za obdobje	Občina Jesenice	Občina Radovljica
1967	8.85	10.36
1968	9.75	9.81
1969	9.37	10.67
1970	8.83	9.10

Na radovljiškem področju je splošna umrljivost nekoliko višja zaradi večjega števila starejšega in starega prebivalstva. Umrljivost je v Sloveniji najvišja, ker je starostni sestav prebivalstva drugačen kot v drugih republikah.

Umrljivost moških je nekoliko večja kakor je pri ženskah. Poprečna starost umrlih se giblje na jeseniškem področju od 58 let pri moških do 62 let pri ženskah, na radovljiškem področju pa od 58 let pri moških do 67 let pri ženskah. Ženske žive poprečno 4 do 9 let dalj od moških. Pri temu ugotavljamo, da dolgost življenja narašča le pri ženskah, pri moških pa stagnira ali pa kaže celo znake lahkega skrajševanja.

Bolezni, ki so na prvih mestih vzrokov zaradi katerih umirajo naši ljudje so: bolezn srca in ožilja, rakasta obolenja, poškodbe in nasilne smrti, bolezn dihalnih organov, bolezn prebavil, starost in nedovoljno definirana bolezenska stanja.

Največ ljudi umre za boleznimi srca in ožilja. Te so se povzpele med vzroki smrti visoko na vodilno mesto. Bolezn srca in ožilja so v stalnem porastu zlasti tista, ki jih povzročata arterioskleroza in visok krvni pritisk. Borba proti arteriosklerozi je istočasno borba za zdrav način življenja tako v pogledu prehrane, kakor tudi v pogledu kvarnih razvad: kajenje, alkohol, prevelika fizična in psihična obremenitev, nepravilno koriščenje počitek, itd. Zlasti presežka maščob se nam še ni posrečilo znižati v prehrani. Kolikšen vpliv na zdravstveno stanje prebivalstva ima ta presežek maščob pa je problem, ki ga danes z veliko prizadevnostjo proučujejo povsod po svetu. Dandanes so mnogi prepričani, da je prekomerno uživanje maščob, zlasti živalskega izvora v neposredni zvezi z naraščanjem obolenja in smrtnosti za poapnenjem žil.

Na drugo mesto po vzroku smrti so se uvrstila rakasta obolenja. Najbolj pogost je rak na prebavilih in dihalih. Tema dvema sledi rak spolno sečnih organov, na 4. mestu pa je rak krvi, oziroma krvotvornih organov. Umrljivost za rakom raste sorazmerno s starostjo, ker je rak pretežno bolezen odraslih in starejših ljudi. Zboljšana diagnostika in daljša življenjska doba delno vpliva na porast umrljivosti za rakom. Rakasta obolenja ne prizanašajo nobenemu organu, niti nobeni starostni skupini.

Številčno rastejo poškodbe in samomori. Dočim se je smrtno ponesrečilo leta 1968 29 oseb in 15 oseb napravilo samomor, se jih je smrtno ponesrečilo leta 1970 39 oseb in 23 oseb napravilo samomor. Poškodbe z nesrečnimi slučaji so se v lestvici smrti povzpele iz četrtega na tretje mesto.

Število samomorov se je dvignilo iz 26.94 na 41.19 primerov na 100.000 prebivalcev. Razpoložljivi republiški podatki za leto 1968 so 28.28 in za leto 1969 30.28 na 100.000 prebivalcev. Največ samomorov na Gorenjskem je na Jesenicah, tem pa sledi Kranj.

V slehernem primeru samomora je treba gledati izid psihopatološkega dogajanja, ali drugače rečeno, vsak samomor ima psihopatološko ozadje. Psihopatološka stanja, ki dovedejo do samomorilnega dejanja so predvsem iz dednih osnov vznikne depresije, nevrotične motnje, zasvojenosti, alkoholizem in

narkomanija. Posebno pozornost bo pa posvetiti tistim, ki so samomor že poskušali. Vsak samomorilni poskus moramo vzeti resno, saj ima 25% oseb, ki so se končale, že poskus v popisu bolezn.

Vzrok umrljivosti pri otrocih, šolarjih in mladini so predvsem poškodbe, zločeste novotvorbe in prirojene nakaze oziroma napake.

Zdravstvena služba bo morala usmeriti svoje delo v preprečevanje obolenj srca in ožilja, v preprečevanje nesreč in v zgodnje odkrivanje rakasti obolenj.

Da je temu tako, podajamo kratko potrditev:

Vsebina	leto 1968	leto 1969
Celotna umrljivost na 1.000 prebivalcev	9.77	8.97
Od tega odpade na		
— bolezn srca in ožilja	3.35	4.35
— rakasta obolenja	1.99	1.57
— poškodbe in samomori	0.79	1.11
na vse ostale bolezn	3.64	1.94

Umrljivost dojenčkov in mrtvorojenost na 100 živorojenih:

Leto	Občina Jesenice		Občina Radovljica	
	Umrljivost	Mrtvorojenost	Umrljivost	Mrtvorojenost
1967	2.24	1.12	1.89	0.63
1968	3.77	0.47	1.89	1.89
1969	4.18	1.57	2.21	1.55
1970	2.92	0.24	2.03	1.35

Bežen pogled na prikazane podatke pove, da je umrljivost dojenčkov na jeseniškem področju večja, dočim je na radovljiškem področju večja mrtvorojenost. Za celokupno izgubo otrok ob rojstvu pa do končanega prvega leta starosti sta oba podatka enako važna in pomembna. Iz podrobnejše analize ugotovimo, da največ novorojenčkov umre v starosti od 0—30 dni. Leta 1970 jih je umrlo na jeseniškem področju v tem starostnem obdobju 83.33%, na radovljiškem področju 66.67%, le 16.67, oz. 33.33% jih je umrlo pozneje, starih nad 1 mesec do enega leta. Veliko več kot polovica jih umre že v prvem tednu življenja. Povsod tam, kjer je dobro razvita ginekološko porodniška služba in pediatrična služba, je odstotek zgodnje umrljivosti visok.

Najpogostejši vzroki smrti, kakor kažejo podatki zadnjih treh zaporednih let so: zadržitev, porodne poškodbe možgan, nedonošenost, prirojene nakaze in to predvsem srca, pri dojenčkih starejših od 1. meseca pa prevladujejo bolezn dihal in prirojene nakaze.

Z intenzivnejšo, popolnejšo in pravočasno preporodno zaščito bomo uspeli v marsikaterem primeru odstraniti ali pa vsaj omiliti mnoge škodljive, etiološke dejavnike. Slabšim podatkom botrujejo slabši obiski nosečnic v posvetovalnicah za žene, slabše obiskane nosečnice, pozno zajemanje nosečnic, opuščanje materinske šole in tečajev za pravo žene na porod. Zgodnje zajemanje nosečnic znižuje perinatalno umrljivost.

Iz teh podatkov je razvidno, da zahteva uspešna zaščita dojenčka vsa razpoložljiva sredstva preventivne in kurativne medicine. Ta sredstva so kompleksna in niso samo domena mediko-pediatričnih naporov, temveč prav tako socialno-ekonomski faktorjev, zdravstvene prosvetljenosti in higienske kulture.

Sistematično delo na terenu in na delovnem mestu žene lahko znatno pripomore k zmanjšanju zgodnje umrljivosti in k znižanju mrtvorojenih otrok.

Zdravstveno stanje

Zdravstveno varstvo otrok se izvaja v ambulantah za bolne otroke in v posvetovalnicah, ki so v sklopu otroškega dispanzerja. Namen posvetovalnic je predvsem v tem, da spremljajo zdravje dojenčka, malega in predšolskega otroka in skrbijo za njihov nadaljnji nemoteni telesni in duševni razvoj. V zadnjem letu opažamo, da je obisk otrok v posvetovalnicah padel, povečal pa se je obisk v ambulantah, kar priča, da imamo dosti bolnih otrok in da so zdravniki prisiljeni, da se bolj ukvarjajo s kurativo kot s preventivo. S pomočjo patronažne službe bo nujno opozarjati matere na važno vlogo, ki jo imajo posvetovalnice za zgodnje odkrivanje

bolezn, oziroma telesnih napak zlasti še, ker opažamo da skrb staršev za zdravje njihovih otrok po prvem letu starosti počasi upada.

Skrb za zdravstveno varstvo šolarjev nosijo šolske ambulante, ki zajemajo v varstvo svoje dejavnosti tudi sistematske preglede šolskih otrok.

Otroci, šolski otroci in mladina iščejo zdravniško pomoč največkrat zaradi akutnih infekcij dihal, poškodb, infekcije kože in podkožja, vnetja srednjega ušesa, bolezn prebavil, bolezn ledvic in urinarnega sistema in neuroz z osebnostnimi motnjami. Lestvica obolenj se bistveno ne razlikuje od lestvice obolenj predšolskih otrok. Tudi ni bistvenih razlik med obema področjema, le vrstni red je nekoliko izmenjan. Na vodilnem mestu so povsod bolezn dihal, tudi nesreče se vedno bolj in bolj približujejo vrhu predvsem na področju jeseniške občine.

Med bolezn dihal sodijo vnetja zgornjih in spodnjih dihal, zlasti splošno znani prehlad, dalje razne vrste angin, vnetja obnosnih votlin, vnetja grla, sapnika in dihalnih poti v pljučih, torej bronhitis, zatem pljučnica, gripa ter razne vnetne ali alergične komplikacije na pljučih. Gre torej predvsem za obolenja kapljicne prirode in jih globalno uvrščamo v rubriko »bolezn dihalnih organov«.

Gosto naseljeni, nehigiensko urejeni stanovanjski prostori, poleg tega še neupoštevanje osnovnih higienskih pravil doprinašajo svoj delež k širjenju teh bolezn.

Ker so prehladne bolezn najpogostejše in večkrat zelo resna obolenja že v zgodnji otroški in šolski dobi, je naloga nas vseh, da posvetimo tem boleznim mnogo več pozornosti in izkoristimo vse možnosti za njihovo preprečevanje.

Obolevnost otrok, šolarjev in mladine je na jeseniškem področju večja kot je na radovljiškem področju. Po zbranih podatkih imamo na Jesenicah na 100 predšolskih otrok 216 in na 100 šolskih otrok 166 bolnikov, oziroma ponesrečencev, dočim pride v Radovljici na 100 predšolskih otrok 100 in na 100 šolskih otrok 62 bolnih oziroma poškodovanih otrok.

Za oceno zdravstvenega stanja šolskih otrok predstavljajo sistematski pregledi dragocen material.

Pri sistematskih pregledih izstopajo predvsem:

	Občina Jesenice %	Občina Radovljica %
Deformacije kosti	49.47	60.6
Zobna gniloba	36.79	50.49
Slaba telesna drža	22.95	28.89
Slabokrvnost	22.94	23.64
Motnje vida in motilitete	7.14	16.25

V številnih primerih, ko gre za naznačene deformacije hrbtenice ali prsnega koša lažje narave, ali za slabo telesno držo, lahko ugodno vplivamo s sistematičnimi telesnimi vajami, v mnogih primerih pa jih celo preprečimo z izvajanjem korektivne ortopedske gimnastike. Ker so motnje v normalnem telesnem razvoju dokaj pogoste, bi bilo priporočljivo zaradi premalo intenzivne šolske telovadbe, šolske otroke širše vključevati v telesno vzgojna društva.

Problemu zobne gnilobe je potrebno posvetiti prav posebno skrb bodisi v preventivnem, kakor tudi v kurativnem pogledu. Borbo za zdravo zobovje je začeti že pri mlečnem zobovju. Nehote se vsiljuje mnenje, da starši podcenjujejo važnost in pomen mlečnega zobovja. Zdravstvena prosveta bi v tem pogledu lahko odigrala zelo pozitivno vlogo.

Skoro 1/4 otrok je slabokrvnih. V večini primerov gre za slabokrvnost, ki sloni na pomanjkanju železa in je verjetno pogojena z nepravilno prehrano in nezadostnim bivanjem na svežem zraku. Propagirati je treba zdrav način prehrane in dati poudarka beljakovinsko-vitaminsko bogati prehrani.

Z dokaj visokim procentom so zastopane motnje vida; nujno je treba uvesti sistematične preglede vida že v predšolskem obdobju in s tem preprečiti trajne posledice.

Odraslo prebivalstvo:

Skrb za zdravje odraslih izvajajo splošne in obratne ambulante. V skupini odraslih oseb je 23.368 zaposlenih, kar predstavlja 48.84% celotnega

(Nadaljevanje na 16. strani)

prebivalstva. Od vseh zaposlenih se jih zdravi 9.623, to je 41.18 % v obratnih ambulantah, ostali 13.745 pa v splošnih ambulantah. Na 100 zaposlenih je bilo v letu 1970 na jeseniškem področju 95,35, na radovljiškem področju pa 89,26 bolnih oziroma poškodovanih. Ta podatek nam ponovno potrjuje večjo obolenost na Jesenicah.

Med obolenji, ki so najpogostejši vzrok odsotnosti z dela so na vodilnem mestu bolezni dihal, po izgubi delovnih dni pa poškodbe na delu in izven dela. Na drugem mestu po pogostnosti so poškodbe na delu in izven dela, tem sledi nega, na četrto mesto so se uvrstile bolezni prebavil, katerim sledijo bolezni kosti in gibal ter bolezni spolovil in sečil.

Po izgubi delovnih dni so na drugem mestu porodi in komplikacije nosečnosti in otrokovanja. Sledijo bolezni kosti in gibal, na četrtem mestu so bolezni dihal, tem pa sledijo bolezni prebavil in spolno sečnih organov. Po izgubi delovnih dni je nega na devetem mestu.

Na prvih devetih mestih srečujemo na obeh področjih pri aktivnih zavarovancih ene in iste bolezni, le da je vrstni red nekoliko izmenjan.

Prav posebno pažnjo bo treba posvetiti poškodbam. Opozoriti je treba na važnost in strokovnost pregledov za sprejem na delo tako, da bodo delavci po psihofizičnih sposobnostih razporejeni na ustrezna delovna mesta. To je prvenstvena naloga dispanzerja za medicino dela, ki vrši tudi sistematične in periodične preglede delavcev na zdravju škodljivih in za poškodbe nevarnih delovnih mestih. Med vzroki obratnih nezgod prednjači osebni faktor, vzrok, ki mu je najtežje priti do živca.

V okviru dispanzerja za medicino dela in obratnih ambulant spada tudi delo za zgodnje odkrivanje raznovrstnih obolenj in zmanjševanje števila delovnih invalidov s tem, da se pravočasno premestijo na druga ustrezna delovna mesta.

Zdravniki v splošnih ambulantah se ne morejo toliko posvetiti aktivnemu zavarovancu kot obratni zdravniki, ki tudi sicer boljše poznajo tehnološke procese dela in pogoje dela. K njemu prihajajo tudi svojci, upokojeanci in kmetje pa tudi otroci, zlasti v času, ko ne delajo dispanzerji. Z naraščanjem kroničnih bolnikov so splošne ambulante iz dneva v dan vse bolj obremenjene tako, da se nahaja zdravnik v časovni stiski. Posledica tega je, da zavarovanci dalj časa bolujejo.

Zavarovane, ki se je zdravil v obratni ambulanti Železarne, je bilo povprečno 15,54 dni, dočim je zavarovane, ki se je zdravil v katerikoli splošni ambulanti na področju Jesenice bilo povprečno 22,85 dni. Nič boljše ni na radovljiškem področju. Bolovanje v splošnih ambulantah znaša povprečno 25,14 dni, dočim v obratni ambulanti »Veriga« povprečno 19,64, v obratni ambulanti »Plamen« Kropa povprečno 14,16 in v obratni ambulanti »Elan« Begunje povprečno 15,54 dni. Ti podatki zgovorno pričajo o prednosti obratnih ambulant, katerim moramo nuditi vso pomoč tako kadrovske kot v opremitvi. Ne gre torej za uklinjanje, temveč preje za odpiranje novih obratnih ambulant.

Z gibanjem bolniškega staleža smo lahko zadovoljni.

V poprečju je bilo dnevno nesposobnih za delo zaradi bolezni in poškodb na jeseniškem področju leta 1968 — 5,01 %, leta 1969 4,88 % in leta 1970 — 4,56 %; na radovljiškem področju pa je bilo povprečno dnevno nesposobnih za delo: leta 1968 3,45 %, leta 1969 3,74 % in leta 1970 3,69 %.

Pozitivna je ugotovitev, da je odstotek delazmožnih zaradi poškodb na jeseniškem področju v stalnem rahlem upadanju. Višji bolniški stalež pa je tod pogojen s strukturo gospodarstva.

Struktura ljudi, ki iščejo pomoč v splošnih ambulantah je pestra. Radi tega je tudi vrstni red bolezni nekoliko drugačen. Vendar so tudi tukaj bolezni dihal na vodilnem mestu, katerim sledijo nesreče vseh vrst, na tretjem mestu so bolezni prebavil, bolezni srca in ožilja pa so se povzele že na četrto mesto, pri kmečkem prebivalstvu pa so se vrinile že na prvo mesto, kar kaže, da gre za starejšo populacijo.

Največja in najbolj ogrožena skupina so žene v rodnem obdobju od 17. do 49. leta starosti. One so v dobi svoje največje biološke, produktivne in družbene aktivnosti izpostavljene mnogim nevarnostim vsakodnevnega življenja in dela. Posebno skrb moramo posvetiti ženi v nosečnosti. Skrb za žene v nosečnosti predstavlja obenem skrb za bodočega otroka. Svoje specifično zdravstveno varstvo uživajo predvsem v dispanzerjih za žene, delno pa tudi v splošnih in obratnih ambulantah.

Skušamo uvajati prakso, da bi vsaka žena prihajala vsaj enkrat v letu na pregled, pa četudi ne

bi čutila, da je bolna. Žene so se začele zavedati koristnosti rednih kontrolnih pregledov in v čakalnicah ginekoloških ordinacij imamo vedno več žena, ki prihajajo na pregled čisto iz preventivnih razlogov, kar doprinaša k zgodnjemu odkrivanju raka na ženskih rodilih.

Važni so tudi pregledi žena 6 tednov po porodu, to pa radi tega, ker zasluži poporodno obdobje prav tako kot predporodno posebno obravnavanje. Namen tega pregleda je poleg ostalega tudi v tem, da se pouči ženo o kontracepciji, to je da po svoji volji z zaščitnimi sredstvi načrtuje bodočega potomca.

Važno vlogo za sprovajanje zdravstvenega varstva igra tudi patronažna služba. Delo patronažne službe je usmerjeno predvsem v varstvo dojenčka, malega in predšolskega otroka in šolarja, manj pa na ostale varovance.

V letu 1970 so bili varovanci takole obiskovani:

Vrsta varovancev	% obiskov	
	občina Jesenice	občina Radovljica
dojenček, mali in predšolski otrok in šolar	51,25	72,34
nosečnica — otročnica	8,63	8,01
ostali — kronični bolnik	40,12	19,65

Iz teh podatkov zaključujemo, da so bili varovanci v obeh občinah različno obiskovani, kar se odraža analogno tudi na določenih zdravstvenih pokazateljih. Odnose obiskov bo verjetno treba proučiti tako, da bo babica prevzela v večjem obsegu skrb za nosečnico in otročnico, za kar je tudi usposobljena zlasti še, ker ni več obremenjena z vodenjem porodov. Večina žena rodi v bolnišnici. V obdobju 1968—1970 je rodilo doma na jeseniškem področju le 11, to je 0,9 %, na radovljiškem področju pa 21, to je 1,53 % vseh porodnic. Babice imajo v predporodnem obdobju predvsem nalogo, da animirajo žene, da se čimprej javijo v ordinacijo za nosečnice. Njihova glavna naloga je vsekakor redno obiskovati otročnico in novorojenčka na domu, čim se žena vrne iz porodnišnice. One predstavljajo podaljšano roko porodnišnice in s svojim vsakdanjim obiskom in nego žene ter novorojenčka lahko bistveno zmanjšujejo obolenost žene in novorojenčka.

Delo babice mora biti usklajeno s patronažno službo. Z ozirom na močan porast kroničnih bolnikov, tudi normativ varovancev na eno patronažno sestro več ne odgovarja. Z dobro organizirano patronažno službo lahko dosežemo na vseh nivojih zdravstvene zaščite vidne uspehe.

Patronažna sestra se srečuje v družinah z različnimi socialnimi problemi. Med najbolj pogoste probleme prištevamo neurejene stanovanjske zadeve, kronični bolnik, alkoholizem, neporočena mati, nepravilni odnosi v družini, ločena družina, pomanjkljiva zdravstveno prosvetna raven, nezadotne ekonomske zmogljivosti, nepravilna prehrana, vzgojno zanemarjeni ter duševno in telesno defektni otroci.

Čeprav zasledimo nalezljive bolezni na repu obolenostne lestvice, igrajo nalezljive bolezni pomembno vlogo v zdravstveni službi. Podatki o gibanju nalezljivih bolezni kažejo, da nimamo nobenega primera davice, niti otroške paralize, praktično tudi ne oslovskega kašlja. Z uvedbo cepljenja proti ošpicam, se je tudi to število bolnikov znatno zmanjšalo. V letu 1970 zasledimo porast rdečk in mumpsa na jeseniškem področju. Potrebno bo zaščititi otroke in vzgojno osebje tudi s cepljenjem proti rdečkam. Pojavljajo se v obeh občinah zopet garje, ki so bile zelo pogoste v prvih povojnih letih.

Pripominjam, da udeležba pri cepljenjih, predvsem proti otroški paralizi in proti Di-Fe-Per (davica, tetanus, oslovski kašelj) upada v zadnjem obdobju na jeseniškem področju. Nizek % cepljenih ne varuje več otroške populacije pred širjenjem obolenja. Potreba je večja prosvetljenost staršev pa tudi večja aktivnost zdravstvene službe.

Cepljenje proti gripi je učinkovito preventivno sredstvo pri preprečevanju te bolezni in bi morala postati obvezna oblika zlasti aktivnega prebivalstva, otrok, ostarelih in kronično bolnih oseb.

Število bolnikov za črevesnimi nalezljivimi boleznimi se je dvignilo v obeh občinah, predvsem v jeseniški. Te bolezni predstavljajo potencialno nevarnost za izbruh epidemije. Vsak primer črevesne infekcije je treba obravnavati kompleksno, to se pravi klinično bakteriološko in serološko, uporabiti pri tem tudi anketiranje pri izvajanju vseh protiepidemijskih ukrepov. Dobra prijavna služba je bistvenega pomena pri zatiranju nalezljivih bolezni.

Za boleznimi, za katere imamo na razpolago uspešna cepljenja, obolevajo tisti, ki niso bili cepljeni iz opravičenih ali neopravičenih razlogov. Primarna naloga zdravstvene službe je, zajeti s pravočasnim zaščitnim cepljenjem in rednim zopetnim cepljenjem čim večje število otrok, oziroma upravičencev.

Nalezljive bolezni, ki se širijo predvsem radi slabe komunalne in osebne higiene, bomo omejevali zboljšanjem okolja in osebne higijenskega standarda. Pri preprečevanju salmoneloz, ki so v največjem porastu, bo potrebno ožje sodelovanje z veterinarsko službo, ker je poglaviti vir okužbe bolna žival in živilo živalskega izvora. V bodoče predvidevamo vedno več infektov dihalnega trakta po raznih virusnih povzročiteljih.

Število novoodkritih tuberkuloznih bolnikov je v upadanju. V upadanju so vse oblike tuberkuloze, ne le pljučne, temveč tudi vseh ostalih drugih organov. Število novoodkritih primerov se giblje v zadnjih treh letih od 28—38 bolnikov.

Z besežiranjem novorojenčkov že dve leti nimamo nobenega primera tuberkuloznega vnetja možganskih open.

Posredno za posledicami tuberkuloze sta umrla v razdobju dveh let le dva bolnika, pri ostalih umrlih pa so bili vzroki smrti druga obolenja.

Zobozdravstvo

Zobozdravstveno stanje odraslega prebivalstva, predšolskih in šolskih otrok ni zadovoljivo. Boljše uspehe v mladinskem zobozdravstvu bomo dosegli postopoma in to le, če bomo zajeli slehernega otroka in tudi že nosečnice. Poudarka moramo dati predvsem mladinskemu zobozdravstvu in postopoma zviševati število ambulant za predšolske in šolske otroke in to radi tega, ker je v načrtno zobozdravstveno varstvo zajetih le malo otrok, čeprav je ta oblika zobozdravstvenega varstva z zakonom zagotovljena vsem otrokom. Glavni problem predstavljajo: zobna gniloba, razna gnojenja in bolezni dlesni ter nepravilnosti rasti zob. Otroci z nepravilno rasto zobovja se kličejo po nujnosti primera na ortodontsko zdravljenje.

Javna zobozdravstvena služba ne zadovoljuje potreb občanov po zobozdravstvenem varstvu radi premalo dodeljenih finančnih sredstev. Ker je čakalna doba dolga, si občani iščejo izhod v ilegalnih in legalnih ordinacijah. Slednje ne morejo zamenjati javne zobozdravstvene službe, temveč jo lahko samo uspešno dopolnjujejo. (posvet zobozdravstvene službe v Mariboru 24/5-71)

Leta 1970 je bilo na jeseniškem področju 7.672 oseb deležnih zobozdravstvenih uslug. To predstavlja 30 % populacije od 3. leta starosti dalje. Vsaka teh oseb se je tekom zdravljenja zvrstila povprečno 4-krat v ordinaciji.

Na radovljiškem področju pa je bilo sprejetih na zdravljenje v istem obdobju 4.646 oseb ali 17 % omenjene populacije. Vsaka teh oseb je prišla povprečno 6-krat v ordinacijo. V teh številkah niso zajeti otroci, ki se zdravijo v ortodontski ambulanti.

Zdravstveno stanje prebivalstva na določenem področju ne zavisi le zgolj od organizacije in razvisti zdravstvene službe, temveč tudi od niza dejav. Stanovanjske prilike, onečiščenost atmosferskega zraka, preskrba s pitno vodo, odprava odpadka, čistoča zaselkov in javnih institucij, struktura gospodarske dejavnosti, delovni pogoji, itd., vse to ima pomemben vpliv pri sprovajanju aktivne in pasivne in zdravstvene zaščite. Vsekakor žive Jeseničani v ožjem okolišju v slabših življenjskih pogojih, kar se kaže tudi v raznih pokazateljih, to pa predstavlja tudi večjo obremenitev zdravstvene službe na tem področju.

Na podlagi prikazanih podatkov podajamo zbrano nekaj glavnih značilnosti:

1. Številčno naraščanje starejšega in starega prebivalstva, s čimer se spreminja socialna struktura prebivalstva, s tem v zvezi pa narašča tudi število kroničnih bolnikov; vedno več je starostnikov, ki potrebujejo vedno več skrbi v medicinskem in socialnem pogledu.

2. Postopno zmanjševanje števila kmečkega prebivalstva.

3. Upadanje naravnega, kakor tudi selitvenega prirastka.

4. Upadanje rodnosti.

5. Višja splošna umrljivost zaradi večjega števila starejšega in starega prebivalstva.

Najpogostejši vzroki spolne smrtnosti so: bolezni srca in ožilja, rakava obolenja, nesreče in samomor, bolezni dihal.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Srečanje nekdanjih prostovoljcev

Čeprav že vsi v visoki življenjski dobi, se nekdanji prostovoljci za našo severno mejo iz leta 1918/1919 kaj radi srečujejo. Morda jih prav starost in spomini na takratne boje, tako močno povezujejo na svojo organizacijo zvezo prostovoljcev, borcev za severno mejo 1918/1919 in zato je udeležba na sestankih in na izletih tako številna. Občinska organizacija šteje danes še 95 članov s področja celotne občine Jesenice in doma ostanejo le oni, ki so polni ali tisti, ki zaradi starosti ne morejo na pot.

Tudi zadnjega sestanka, ki je bil 16. januarja v domu pokojencev na Jesenicah, se je udeležilo lepo število članov. Poleg njih je Jože Strajšar, predsednik organizacije, pozdravil tudi tajnika re-

publiškega odbora te organizacije Franja Kristana in blagajnika Hlebca, predsednika občinskega odbora ZZB NOV Franca Konobelj-Slovenka ter tajnika medobčinske organizacije za Primorsko Janca Vidmarja iz Tolmina.

V svojem govoru je na kratko orisal delo odbora v preteklem letu in močno povezoval z občinskim odborom ZZB NOV ter z republiškim odborom organizacije. Dal je tudi nekatere predloge za dopolnitev nekaterih pravic, ki pripadajo prostovoljcem za severno mejo. Dalje je omenjal dobro uspel izlet po Koroški v preteklem poletju, po krajih, kjer so pred 53 leti potekali boji in v katerih je sodelovalo precej udeležencev tega izleta. Tudi letos predvidevajo izlet na Koro-

ško in v bolnico Franjo pri Cerknem.

Tov. Kristan, tajnik republiškega odbora organizacije je odgovoril na prenekatera vprašanja, tako v zvezi s pravicami, ki jih daje republiški zakon o borbah za severno mejo, kakor tudi o ugodnostih, ki jih nudi železniško transportno podjetje tem borcem. Govoril je tudi o neresenih vprašanjih koroških Slovencev. Navzoče pa je tudi informiral o tem, da je bil osnovan pri rep. odboru socialni sklad iz katerega bodo črpali finančna sredstva za pomoč socialno šibkim članom organizacije. Omenil je tudi posebno skrb ljubljanskih občin, Maribora in Celja za pomoč borcem za severno mejo.

Tov. Konobelj, je v svojem pozdravnem govoru poudaril nujnost čim tesnejšega sodelovanja med obema organizacijama. Pohvalno se je izrazil o zamisli, da se vzdajajo spominske plošče na Jesenicah, Podkorentu in Ljubelju, na krajih, kjer so se formirale prve prostovoljne enote. Še nadalje bi moral zbirati zgodovinsko gradivo o bojih za severno mejo, ker o tem le še premalo vemo. Omenjal je tudi ustanovitev društva prijateljev Koroške.

Mnogo koristnih besed je bilo izrečenih ob tem srečanju. Prisotni člani organizacije so odhajali domov v prepričanju, da imajo dobre prijatelje pri občinskem odboru ZZB NOV, kakor tudi pri republiškem odboru Zveze prost. borcev za severno mejo 1918/1919. V prepričanju, da bo odbor tudi naprej vodil brigo in skrb za organizacijo, kakor tudi za vsakega posameznega člana.

Priznanja za najbolj prizadevne pri gojitvi rož

Na zadnji seji UO Turističnega društva Jesenice, so na predlog ocenjevalne komisije sklenili podeliti priznanja najbolj prizadevnim pri gojitvi rož na vidnih mestih. Priznanja bodo prejeli: Ivana Slabe, Cirila Tavčarja 17, Gabrijela Oblak, Cirila Tavčarja 7, Vinko Zorman, Ci-

rila Tavčarja 7, Ljubica Pristov, c. v Planino pod Golico 2, Ivanka Piberčnik, c. M. Tita 76 a, Cilka Smodič, c. M. Tita 70, Stefanija Škrabelj, c. M. Tita 70, Nežka Tišler, c. Cirila Tavčarja 20, Avgust Hajdič, c. M. Tita 30, Marija Čufer, c. Toneta Tomšiča 53, Jožica Sodja, c. Toneta Tomšiča 51, Karla Dolenc, c. Toneta Tomšiča 49, Drago pogačar, c. Toneta Tomšiča 47, Ara Lanjšček, Koroška Bela, Viktorja Svetina 3 a, Ivanka Povšin, Blejska Dobrava 68, Pepca Kejžar, Blejska Dobrava 78 in skupnost stanovalcev v stolpiču ob cesti Maršala Tita 4 a.

Priznanja bodo podelili na občnem zboru, ki bo predvidoma marca letos.

MOJSTRANA VABI

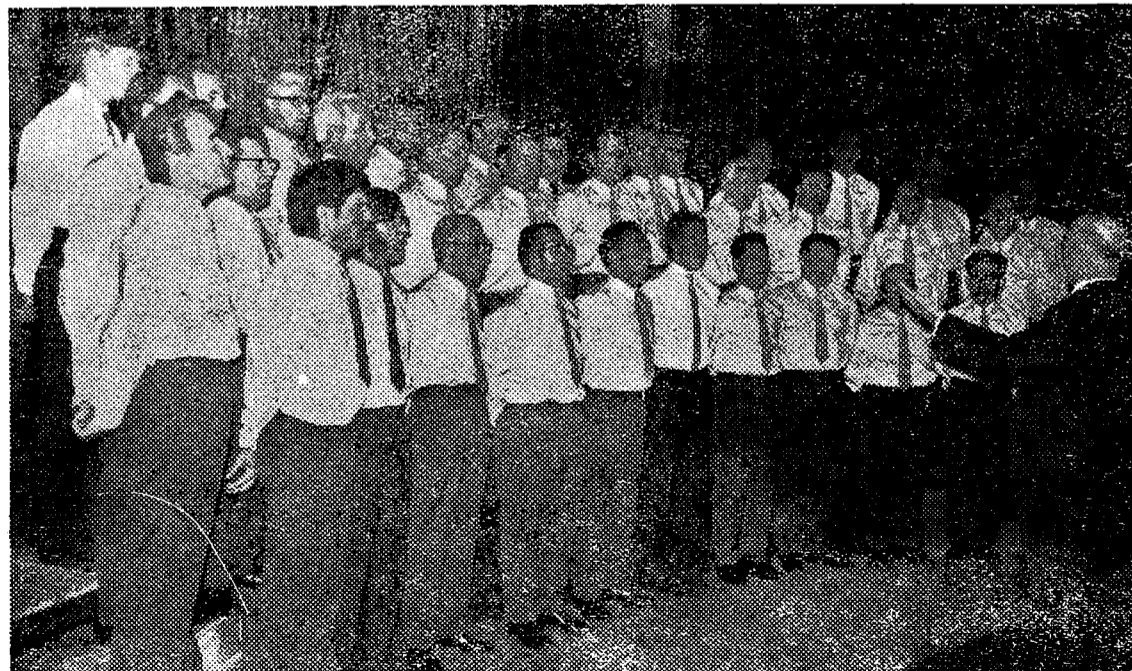
V zadnjih letih se v Mojstrani naglo razvija zimski turizem. Prijetna vasica ob nozju Julijskih Alp že od nekdaj privablja naše in tuje turiste. Število turistov je najbolj naraslo po letu 1969, ko je pričela obratovati smučarska vlečnica na pobočju od Mežakljo.

Za postavitev vlečnice se je najbolj zavzelo smučarsko društvo Dovje-Mojstrana. Člani društva so z udarniškim delom veliko pomagali pri gradnji in pri čiščenju terena. Finančno pomoč je poleg stalnih organizacij prispevala tudi železarna Jesenice. Kljub velikim težavam (predvsem finančnim) je bila vlečnica pred januarja 1969.

Vlečnica obratuje vsak dan sicer od 8. ure do 17. ure. Na smučišču je vedno prisotni dežurni za prvo pomoč. Večer je smučišče razsveteljeno z reflektorji. Urejen je tudi parkirni prostor za petdeset osebnih avtomobilov.

Za vlečnico sedaj skrbi turistično društvo Dovje-Mojstrana. V načrtu pa je gradnja nove vlečnice in razširitev smučišča. Mojstrana bo tako postala znan zimsko-sportni center na Gorenjskem.

P. S. Vsi sodelavci železarne Jesenice lahko dobijo znižane vozne karte po 7 ND (ženi) na osnovni organizaciji sindikata.

Jeklar, pevski zbor jeseniških železarjev, ki bo gostoval jutri, 22. januarja v Štorah, je prejel te dni vabilo iz Avstrije. Moški pevski zbor heraklitne tovarne v Ferndorfu, s katerim je Jeklar navezal stike in izmenjal gostovanja v letu 1970, praznuje letos 50-letnico svojega obstoja. 23. junija bo priredil v Ferndorfu jubilejni koncert. Nanj je povabljen vidnejši pevski zbor iz Zvezne republike Nemčije, eden najboljših zborov Avstrije in jeseniški Jeklar. Za pevski zbor jeseniških železarjev, ki se bo vabilu odzval, je to veliko priznanje.

Brezplačne storitve AMZS

Mnogi lastniki motornih vozil niso seznanjeni z ugodnostmi, ki jih uživajo, če se včlanijo v Avto-moto društvo. Ker je med jeseniškimi železarji še mnogo lastnikov motornih vozil, ki v AMD niso včlanjeni, jih bo skušalo naše glasilo seznanjati z ugodnostmi, ki jih uživajo člani AMD.

V letošnjem letu nudi Avto-moto zveza Slovenije svojim članom tele brezplačne storitve:

1. Članski material s knjižico Auto turing pomoč in informativnim priročnikom »KOMPAS AMSJ« in obeskom za avtomobilске ključe
 2. Mesečno člansko glasilo
 3. Letni tehnični pregled avtomobila
 4. Službo »Pomoč informacije« na poziv
 5. Pregled in nastavitve žarometov
 6. Pregled in nastavitve zavor
 7. Pregled spodnjega ustroja avtomobila
 8. Pravne službe pravne pomoči AMZJ in njenih pogodbenih odvetnikov
 9. Pravno pomoč in zaščito v inozemstvu
- Člani AMZJ pa lahko tudi izkoriščajo
1. Kreditno pismo v vrednosti 800.000 din za pomoč pri potovanju v Jugoslaviji
 2. Kreditno pismo z garantnimi kuponi za plačilo storitev in pomoči v inozemstvu v vrednosti 500 švicarskih frankov ter s kuponi za repatriacijo pokvarjenega ali poškodovanega avtomobila in potnikov
 3. Mednarodno knjižico za taborenje, ki daje pravico do posebnih ugodnosti v avtokampih v Jugoslaviji in v tujini
 4. Ugodnosti, ki jih nudijo pri svojih storitvah delovne organizacije vključene v sistem »AMZJ PRIPOROČA«

Vseh teh ugodnosti je lahko deležen le tisti voznik motornega vozila, ki se včlani v AMD, zato tudi število članstva iz leta v leto narašča.

Jutri bodo na Jesenicah odprli razstavo ptic

Na Jesenicah imajo precej prijateljev ptic pevk. Dalj časa so bili priključeni društvu v Ljubljani, lanj meseca marca pa so ustanovili lastno društvo za varstvo in vzgojo ptic. Vseh članov je 26. Vsako prvo nedeljo v mesecu se sestanejo v lovski sobi hotela Korotan, kjer se dogovarjajo o tekočih vprašanjih in o delu. Na decembrski seji so sklenili, da bodo med šol-

skimi počitnicami v osnovni šoli odprli razstavo ptic. Dogovorili so se, da bodo na svoje stroške pripravili velike kletke za golobe in mreže v katerih bodo razstavili ščinkavce, taščice, sinice, kose, vrabce in druge ptice, ki jih bodo nalovili.

Na zadnji seji, 16. t. m. so ugotovili, da je vse o čemer so se dogovorili pripravljeno in da jim je tudi vodstvo osnovne šole dalo na razpolago prostor. Tako bodo jutri, v soboto 22. t. m. ob 8 uri zjutraj odprli razstavo ptic, kanarčkov, papig, golobov in zunanjih ptic. Pokrovitelj razstave, ki bo odprta do 30. januarja, je Franca Žvan, predsednik občinske skupščine. Po razstavi bodo vse ujete zunanje ptice zopet izpustili. Med razstavo bo stalno navzoč eden od članov, ki bo na željo obiskovalcev tolmačil vse o pticah.

Kar zadeva naših prijateljev ptic je treba reči, da niso kar tako. Kot smo že poročali, je bil naš upokojenec Tone Langus na republiškem tekmovanju kanarčkov - pevcev s svojo kolekcijo drugi, predsednik društva Leon Zenar pa tretji. Leon Zenar pa je na zveznem tekmovanju, ki je bilo decembra v Zagorju ob Savi, osvojil celo drugo mesto. Zato bo danes 21. januarja svojo najboljšo kolekcijo, to je štiri kanarčke, poslal na svetovno tekmovanje in razstavo v München, kjer bo odprta do 30. januarja. B.

JEZIKOVNI POGOVORI

Problem čezmerne uporabe tujk smo za nekaj časa izčrpali, zato se bomo danes spoprijeli z novim trdim orehom, za katerega vsaj mislim, da nam včasih povzroča težave. Ta problem se pojavlja le v pisavi, ker pa smo vedno bolj vezani na dopisovanje in nemalokrat gre za uradne dopise, smo dostikrat v dvomu, kaj naj napišemo z veliko in kaj z malo začetnico. Morda se bo kdo nasmehnil ob tem, češ, bom pa ja vedel, da se podpisem z veliko in da se tudi Jesenice pišejo enako. No, priznam, da to večina ve, ni pa to ves začetek in konec znanja o rabi velike in male začetnice. Šele ob različnih primerih se vam bodo porodila vprašanja. Za kratek čas si preberimo tole zgodico:

Janez Vehar je bil klen Dolenjec, ne prestar ne premlad, da se ne bi rad oziral za brhkimi dekletki in izbire je imel dovolj. Po zunanosti je bil prav simpatičen, da ga je radapogledala Kranjica ali Štajerka, pa tudi kaka Nemka ali Angležinja je bila lahko vmes. Lani se je kar precej zapledel z neko Belorusinjo, pa se je k sreči vse dobro izteklo. Kmečkim dekletom se je prijel, ker je znal biti preprost in je pil dolenjca tako, da se mu po nekaj litrih še niso zapletale noge; dobro, da ga ob nesreči z vipavcem nobena ni videla, da se je lahko postavil s svojimi avanturami po naši lepi Jugoslaviji; malo je sicer zakoračil čez mejo in to je zlasti rad poudarjal v svojih pogovorih. Pa tudi sicer Janez ni bil od muh. Poleg tega, da je bil zaposlen v Hrastu, je redno hodil na vaje k Partizanu, bil je reden igralec v ljudskih igrah, lani je igral Hermana Celjskega in v čitalnici vedno rad jemal v roke Delo ter s posebnim zanimanjem zasledoval novice o poletih na Luno. Letos so ga pripravili celo tako daleč, da je sprejel vlogo dedka Mraza in še nikoli niso imeli tako imenitnega v Črnem logu. Otrokom je tako zanimivo pripovedoval zgodbo o kralju Matjažu in lisičici Zvitorepki, da ga kar niso hoteli spustiti iz svoje srede. Celu svojemu očetu je bil všeč, čeprav mu je že v času šolanja zatrjeval: »No, doktor ali profesor že ne boš!« Res ni postal nič takega, a pošten in dober je ostal tako, kakor ga je bil oče učil že od otroških let in to je bilo zanj najvažnejše.

Tokrat nas ne zanimajo toliko Janez Vehar in njegove prigode, torej vsebinsko ne bomo cenili sestavka, v katerem kar mrgoli razprto tiskanih besed in je nastal le zato, da se ne bi takoj v začetku izgubili v suhoparnem naštevanju različnih besed, ki so pomembne za današnje razpravljanje o zakonitostih pravičnega slovenskega jezika. Postopoma si bomo ogledali posamezne primere in ob njih povedali tisto, kar nas najbolj zanima in je trenutno za nas najvažnejše.

Prva dva primera nam ne bosta delala preglavic. To sta lastni imeni in jih vedno in povsod pišemo z veliko začetnico. Naštejmo še nekaj primerov: Janez, Vehar, Sultan, Bliš, Micka, Kremžar, Tito, Herman, Celjski, ... Dolenjec je že beseda, ob kateri bi marsikomu zastalo pero, ker ne bi vedel, ali naj ga piše z veliko ali z malo začetnico. Takoj povejmo, da besede, ki označujejo osebe po narodnosti, državljanstvu ali kraju, vedno pišemo z veliko začetnico, ker so tudi to lastna imena: Dolenjec, Kranjca, Angležinja, Nemka, Belorusinja, Slovenec, Jugoslovan, Malajec, Južnoafričan, Tržičan, Jeseničan ...

Ker smo že pri lastnem imenu Dolenjec, se še malo pomudimo ob njem. Pozorni bralec bi mi lahko očital neposlednost ali neznanje, češ da sem to besedo v enem samem sestavku napisala na dva načina: Dolenjec in dolenjec. Kaj zdaj to pomeni? Takoj naj pomirim nemirne duhove in v svoj zagovor povem, da se nisem zmotila ne prvič ne drugič. V sestavku (Janez Vehar je bil klen Dolenjec) sem z besedo Dolenjec poimenovala njegovo pripadnost pokrajini Dolenjski, zatorej sem napisala lastno ime z veliko začetnico. V stavku pa (Je pil dolenjca tako, da se mu še po nekaj litrih niso zapletale noge) sem mislila na dolenjsko vino, to se pravi na predmet in ne več na določeno osebo, zato dolenjec ni več lastno ime, ampak občno in ga pišemo z malo začetnico ... Poglejmo še nekaj primerov:

Jeseničan — prebivalec Jesenic (jeseničan — vlak za Jesenice)

- Jur — lastno ime (jur — denar)
- Štefan — lastno ime (štefan — posoda)
- Neža — lastno ime (bodeča neža — rastlina)
- Kajfež — priimek (kajfež — orodje)
- Vipavec — prebivalec Vipave (vipavec — vino)

Zemljepisna lastna imena Jugoslavija, Luna in Črni log bom namenoma izločila iz današnjega razgovora, ker bomo o tem več in podrobneje govorili v prihodnji številki Železarnja, zato pa si pogledajmo naslednja stavka:

Zaposlen je bil v Hrastu.

Redno je hodil na vaje k Partizanu.

Ker je Hrast naslov nekega podjetja, ga moramo pisati z veliko začetnico, ravno tako Železarna, če mislimo na naslov podjetja. V primeru:

Zaposlen je v železarni, kovačnici, mesnici ... pa pišemo z malo, ker mislimo le na vrsto podjetja.

Z veliko začetnico moramo pisati tudi razne naslove društev, listov, knjig.

Redno je hodil na vaje k Partizanu. Rad je jemal v roke Delo, Tovariš, Jezik za slovstvo ...

Tole priliki naj porabim še za to, da opozorim na napake, kakršne pogosto radi delamo:

V »Naši ženi« najraje berem rubriki »Zdravniški nasveti« in »Naš vrtnar svetuje«.

Zapomnimo si, da nam že velike začetnice povedo dovolj, zato so vsi tišči narekovaji še kako odveč: V Naši ženi najraje berem rubriki Zdravniški nasveti in Naš vrtnar svetuje.

Za danes bo kar dovolj. Upam, da je vsak našel med temi vrsticami kaj takega, kar ga je zanimalo oziroma si ni bil čisto na jasnem, kaj je narobe in kako prav. No, če sem še komu kaj na dolgu, naj potrpežljivo počaka nadaljevanja razgovora o rabi velike in male začetnice v naslednji številki.

Novosti v jeseniški knjižnici (6)

19"18/19"

MAJER Boris. Boris Majer: Med znanostjo in metafiziko. Razvoj koncepcij predmeta in funkcije filozofije v postheglovski meščanski filozofiji — s posebnim ozirom na eksistencializem in logični pozitivizem. Ljubljana 1968. 332 str. 8". (Misel in čas.)

Vsebina: Uvod. — Kant, Hegel, Marx. — Pozitivizem v 19. stoletju. — Novokantovstvo. — Filozofija življenja. — Fenomenologija. — Eksistencializem: Martin Heidegger; Karl Jaspers; Jean-Paul Sartre. — Logični pozitivizem: Ludwig Wittgenstein; Dunajski krog; Hans Reichenbach; Karl Raimund Popper. — Konceptualni pragmatizem. — Pregled na prehojeno pot. — Opombe. — Bibliografija.

19"18/19"

PEJOVIĆ Danilo. Danilo Pejović: Sistem i egzistencija. Um i neum u suvremenoj filozofiji. Zagreb 1970. 271 str. 8".

Vrsta razprav o novejši evropski filozofiji; avtorja zlasti zanima odklon od Heglovega absolutnega idealizma. Naslovi: (I.) Fenomenologija i ontologija. — Heglov sistem i umjetnost. — Egzistencijalizem u Hegela? — Dva marksistička pristupa Hegelu. (II.) Dijalektički preokret apsolutne filozofije. — Egzistencijalna dijalektika ili-ili! — Egzistencijalizem i egzistencijalna filozofija. — Razgovor s Martinom Heideggerom. — Pjesništvo i mišljenje bitka. — (III.) Otudjenje i otkupljenje. Pojam napretka kod Ernesta Blocha. — Potraga za bitkom kao hermeneutika nade. — Kasna žetva. — Nedorečene teze o Marxu i marksizmu. (IV.) Između misli i čina. — Filozofija ili mišljenje iskona? — Bilo a nije prošlo. — Dijalog o ljubavi i smrti.

159.9

ALLPORT Gordon Willard. Gordon V. Olport: Sklop i razvoj ličnosti. Beograd 1969. 729 str. (Misao i dileme)

Vsebina: Predgovor (Nikola Rot). — 1. Prilazjenje ličnosti. — 2. Razvoj ličnosti. — 3. Struktura ličnosti. — 4. Ocenjivanje ličnosti. — 5. Razumevanje ličnosti.

159.9

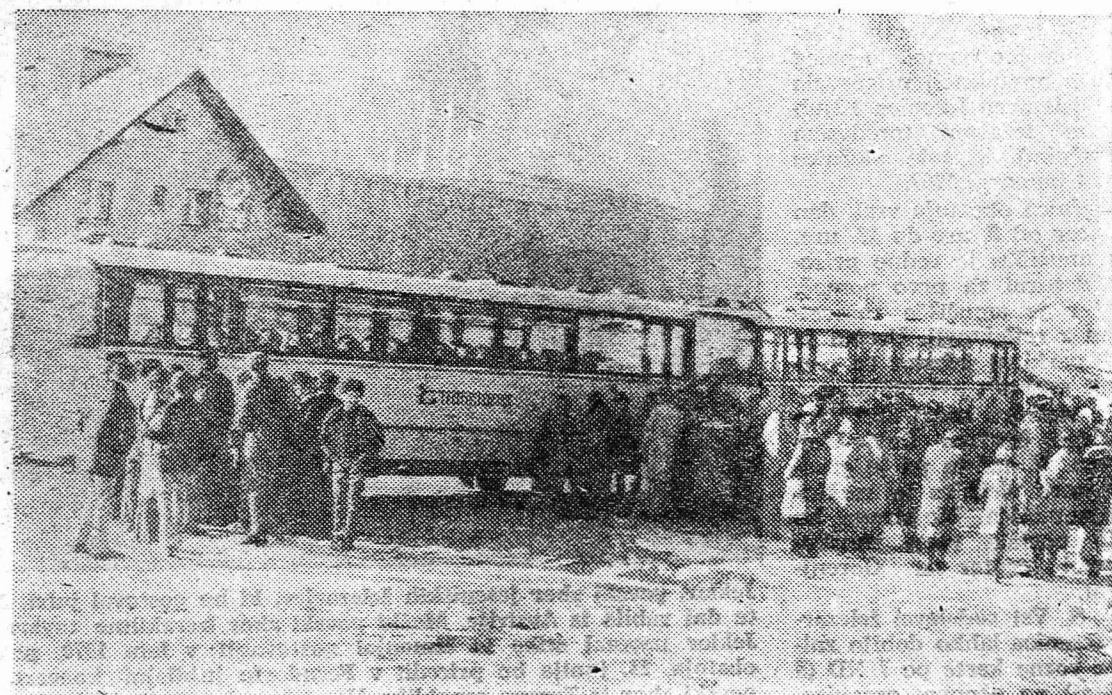
KREČ David. Elementi psihologije. Dejvid Kreč i Ričard Kračild. Beograd 1969. 758 str.

159.9

SKINNER B. B. F. Skinner: Nauka i ljudsko ponašanje. Cetinje 1969. 522 str.

Po naslovu sodeč je avtor privrženec behaviorizma, t. j. tiste smeri v sodobni psihologiji, ki gradi zgolj na opazovanju in merjenju človeškega (in živalskega) ravnanja v danih okoliščinah, zavrača pa tako imenovano introspekcijo (samoopazovanje).

Vsebina: 1. Kakve su mogućnosti nauke o ljudskom ponašanju. — 2. Analiza ponašanja. — 3. Pojedinae kao celina. — 4. Ponašanje ljudi u grupama. — 5. Kontrolne agencije. — 6. Kontrola ljudskog ponašanja.

Železarno zelo redno obiskujejo učenci osnovnih šol jeseniške in radovljiške občine

Spričevala

Bliža se čas, ko bodo učenci oziroma dijaki prinesli domov spričevala in pred starše postavili majhne knjižice, v katerih bo napisano nekaj ocen. Res, da bodo to šele polletna izkazila njihovega znanja, ki se do konca šolskega leta še lahko spreminijo, toda kljub temu za starše zelo pomembna. Dobili bodo jasno sliko koliko njihov otrok zna, kako obvlada zanj predpisano snov, kako se obnaša, skratka dobili bodo skoraj realno sliko učenčevega življenja izven doma, izven dometa strogega očesa očeta ali matere. V marsikateri družini se bo ponovilo oziroma prvič pokazal neljub prizor oštevanja in jadikovanja staršev, češ: »tako ne more iti več naprej«, »kaj pa si počel vse te mesece«, »ali bo iz tebe sploh kdaj kaj« in podobno.

Otrokovo slabo spričevalo je često vzvod, ki sproži razna doslej prekrita nezadovoljstva in starši dajejo svojemu razočaranju duška na različne načine. Ali pa takrat pomislijo, da pomeni slabo spričevalo za večino učenec že samo po sebi neuspeh, ki ga težko prenesejo, in ki lahko usodno voliva na njihovo nadaljnjo prizadevanje. Znano je, da ima daljša vrsta neuspehov navadno posledico, da otrok, kot pravimo »izgubi voljo«, noče se več potruditi v tistih dejavnostih, za katere meni, da je že vnaprej obsojen na neuspeh. To mu prinese nove neuspehe in začarani krog se sklone Preoster in neprimeren odziv staršev pa često poruši še tisto malo zaupanje v lastne zmogljivosti, ki ga je otrok ohranil.

Ko torej starši listajo otrokovo spričevalo, se morajo zavedati, da njihova reakcija ne sme biti usmerjena samo nazaj, v grajanje grehov. Poskušajo naj ravnati tako, da bo otrok kljub neuspehu ohranil voljo do učenja, da se bo v bodoče pripravil prizadevati za bolj

Odiseja v vesolju — leto 2001

Angleški znanstveno-fantastični film *Odiseja v vesolju* me je zares prijetno presenetil. Mislim, da bom videl kako neumno vesoljsko limonado, toda ne, film je daleč od limonade in daleč od konvervencionalnih predstav sveta bodočnosti.

Režiser Stanley Kubrick se je filma zares resno lotil in nam prihodnost skušal prikazati čim bolj objektivno, čim bolj podobno taki, kakršno bomo v resnici (ali pa tudi ne) doživeli. Toda vse osebe, vsa dogajanja in vsi tehnično izpiljeni posnetki so režiserju služili le kot okvir, v katerega je kot slikar s čopičem nanašal svoje poglede na svet, svoje občutke o ubijajoči civilizaciji, svoje misli, da celo svojo filozofijo. Sicer sem prepričan, da vsega tega marsikateri gledalec še opazi! ni, zato bom poizkušal vsaj na kratko izluščiti nekaj idejnih sporočil soljudem režiserja Kubricka:

Kaj je človek? Kaj loči človeka od drugih živali? To je le delo in sposobnost mišljenja. Kje pa je človek dobil to sposobnost? Je bilo to takrat, ko se je še kot opica boril za svoj obstanek? Mu je tista skrivnostna črna plošča, ki se kot rdeča nit vleče skozi ves film, prinesla sposobnost mišljenja? Kaj je režiser sploh hotel povedati s simbolom v obliki črne plošče? Bi morda lahko potegnili zaključek o tem, kaj je ta plošča, če jo primerjamo z biblijskim kamnom modrosti? Ne vem, morda pa je prav tu ključ za razumevanje tega simbola.

Sicer pa to še ni vse. Mislim, da je najvažnejše režiserjevo sporočilo, oziroma bolj razmišljanje o tem, kaj ostane za človeka po smrti. Kaj se z njim zgodi? Ali zares popolnoma propade in se nikoli več ne vrne na zemljo? No, če bi poizkušali razčleniti to misel, se moramo poglobiti v zaključne sekvence filma, ki so mimogrede povedano, zares velika umetnina sedme umetnosti. Torej, ko se gledalčeve oči izgubljajo v paleti barv, ko se skozi barve prikrajuje siluete matere zemlje, ko se med mavrico pokaže pravi pravcati človeški zarodek, in ko se počasi izgublja človeško oko, ki je vse to, kot tudi gledalci, opazovalo, se nam zazdi, da vse to nikakor ne more biti »brez zveze«, kot so te enkratne kadre komentirali mnogi, premnogi gledalci. Ne, režiser nam sporoča, da človek po smrti le ni tako izgubljen, kot bi si marsikdo lahko mislil. Kajti po vsaki smrti se rodi nov človek; ljudje moramo umirati, moramo se rojevati in živeti. Naše življenje je kratko, kajti vse življenje je pripravljamo na dan, ko bomo morali umreti. Pa je to prav? Morda nam prav režiser Kubrick skuša povedati, da smrt le ni to, kar si o njej mislimo mi, navadni, živi zemljani. Kajti vedeti moramo: vsaka smrt prinese novo življenje, vsak človek, ki umre, naredi plemenito dejanje: podari prostor novemu mlademu človeku.

Seveda pa s tem razglabljanja o filmu še ne moremo končati. Morda je vredno omeniti še jedno opozorilo ustvarjalcev: »Človek, pazi se, kajti edina stvar, ki te na Zemlji lahko uniči, je stroj, računalnik, robot.« Saj to še ne bi bilo tako tragično, ko si ne bi to vserazumno bitje (človek namreč) samo nakopalo to morilsko orodje. Ta naša »draga civilizacija« nas bo počasi, a žal, zelo zanesljivo uničila. Prinesla nam je že hudo bolezen, ki bi jo lahko imenovali bolezen civilizacije: raka. Pa to še ni najhuje. Človek sam je z lastnim razumom ustvaril elektronske kompjuterje, ki se lahko kmalu obrnejo proti človeku in ga uničijo (kot se je zgodilo v filmu). Torej bo človeka uničilo nekaj, kar je najmanj pričakoval: **lastni razum.**

Zdaj pa si hitro oglejmo še tehnično plat filma. Saj ne, da bi se ne vem kako spoznal na tehniko, sploh pa vesoljsko, a upam si trditi, da so bili posnetki res tehnično dovršeni. Ne morete si misliti, kako posrečeno je bila izbrana glasba — v brezkončnem vesolju so se ob zvokih Straussovega valčka »Na lepi modri Donavi« vrteli kot plesalci sonce, zemlja, sateliti in rakete. Tudi igralci, večinoma neznanjani (omenim naj le Kair Dalia) so se odlično odrezali. Seveda pa je briljirala kamera. Tako dovršenih posnetkov že dolgo nisem videl, prav zares!

Torej, enkratni film! Po mnogih nekvalitetnih ekstremnih končno en kvaliteten. Ne pozabite na naslov: »Odiseja v vesolju«. Da, zares. Toliko, kolikor je vreden, dobri stari Homerjev ep »Odiseja« v svetovni književnosti, toliko je vreden film Stanleya Kubricka »Odiseja v vesolju« v svetu sodobnega, modernega filmskega izraza.

Igor Škrli

SLAVA MAROSEVIČ in mladi igralec MODIČ »velika ljubezen« v drami STRAST POD BRESTI

Prvi koncert v letošnjem letu

V sredo 21. januarja bo v gledališki dvorani na Jesenicah gostoval SWISS FESTIVAL TRIO, ki ga sestavljajo Primož Novšak — violina, Susane Basler — violončelo in Annette Weisbrod — klavir. Koncert ob 18. uri je namenjen učencem višjih razredov osnovnih šol naše občine, ob 19.30 pa učencem šol druge stopnje (gimnazija ŽIC in šola za zdravstvene delavce) ter ostale ljubitelje instrumentne glasbe. Na programu imajo dela Josepha Haydna, L. van Beethovena in Antonina Dvořaka.

Instrumentalni trio iz Švice, v katerem sodeluje tudi Slovenec Primož Novšak, je že mednarodno znan in je doslej že nekaj izredno lepih uspehov. Obeta se nam torej kvalitetni koncert, ki ga ne smejo zamuditi ljubitelji glasbe.

Teo LIPICER in Nace SMOLEJ v drami STRAST POD BRESTI

Prvi nastop mladinske ekipe

V soboto in nedeljo je bilo v Kranju republiško prvenstvo v namiznem tenisu. Nastopilo je 15 ekip, med njimi tudi mladi igralci Jesenic. Po pričakovanju so zmagali mladinci iz Maribora, ki z reprezentantom Savnikom skoraj niso imeli resnega tekmeca. Druga je bila ekipa Olimpije, tretja pa Murska Sobota.

Ekipe so bile razdeljene v štiri skupine. Naša ekipa je bila izžrebana v zelo močno

skupino, kjer so se pomerili z Mursko Soboto, Olimpijo II in Litijo. Sobočani in Ljubljancani so bili premočni nasprotnik za naše neizkušene igralce, v dvoboju z Litijo pa so vodili veliko borbo. Na koncu so bili boljši Litijčani in so tekmo dobili z rezultatom 5:4. V borbi za 13. mesto so Jeseničani nastopili s Semedelo iz Koprca in s Šmartnem in bili obakrat uspešni — s Seme-

delo so igrali 5:4, s Šmartnem pa 5:0. Za Jesenice so nastopili Muznik, Šranc Pipan in Korbar. Najuspešnejši je bil Muznik, ki je izgubil samo eno igro, ostali trije pa so s tem nastopom dokazali, da bi s trdim delom lahko še veliko dosegli.

Trinajsto mesto po rezultatu sodeč, res ni velik uspeh. Toda upoštevati moramo, da ti mladi igralci redno trenirajo šele kakšno leto in da jim je bil to, z izjemo Muznika, prvi nastop v konkurenci njihovih vrstnikov iz vse Slovenije. Celih sedem let je preteklo, odkar je današnja članska generacija zadnjič nastopila na takem tekmovanju. Ponovna, čeprav samo delna vzpostavitev ravnotežja bo vsekakor dala novih spodbud za resno delo vnaprej tako mladim tekmovalcem, kot tudi peščici namiznoteniških delavcev, ki se vneta oprijema dela z mladimi igralci. Poleg mladinske ekipe, imamo na Jesenicah tudi pionirje, kar vsekakor daje nekaj upanja, da se nam obetajo boljši časi namiznega tenisa na Jesenicah. ViTo

Stekme OLIMPIJA : JESENICE — Gorazd Hiti (13) vodi ploščico

40.000 hokejskih moštev v SZ

Leta 1954 se je SZ prvič udeležila svetovnega prvenstva in na mah osvojila prvo mesto. Za strokovnjake je bilo to takrat veliko presenečenje. Sedaj so dosežki sovjetskih hokejistov že dolgo razumljivi. Osvojili so že 11 svetovnih prvenstev in tri olimpijske zmage.

Sovjetski hokej danes razpolaga z brezkonkurenčno množico. V SZ igra 700.000 hokejistov svoja redna prvenstva. Imajo 40.000 moštev, 3.200 plačanih trenerjev in na tisoče trenerjev, ki delajo v osnovi. Ta osnova je 3 milijone šolarjev, ki igrajo redno vsako leto za »zlato puck«, in končno v Moskvi na visoki šoli za šport poučuje hokej 40 docentov.

Iz te osnove so izšla znana imena: Babič, Bobrov, Putčkov, Majorov, Staršinov, Ragulin, Firsov. Sistem igranja hokeja se je že davno spremenil. Sovjetski hokej ni več šablonski, je mešanica individualizma, skupne igre, hitrosti, trdote in napadalnosti.

Kljub temu pa imata trenerja Anatolij Tarasov in Arkady Tšernišev, oba očeta modernega sovjetskega hokeja, sedaj skrbi z ekipo. Moštvo je eno najbolj rutiniranih

in tudi najstarejše med svetovno elito. Moskovski turnir štirih držav je to znova pokazal. Tako je bilo tudi v preteklem letu in ne obstoja pretirana osnova za domnevo, da je »medved izgubil kremplje«. Že na olimpijadi v Sapporu in v aprilu na svetovnem prvenstvu pa bodo Rusi zopet igrali svojo vodilno vlogo.

(Po »Neve Zürcher Zeitung«)

Kranjska gora : Celje 4 : 8

V zadnjem srečanju, sta se v nedeljo na Jesenicah v okviru mladinske hokejske lige SRS pomerili moštvi HK Kranjske gore in HK Celje. Povsem zaslužno so zmagali mladi hokejisti Celja z 8:4. Zelo mlada ekipa Kranjske gore, ni bila kos dosti starejšim sovrstnikom iz Celja. Pri Celjanih nastopa kar devet igralcev iz prvega moštva, ki igra v drugi zvezni ligi. Ekipa Kranjske gore, v kateri nastopajo mladinci stari od 13 do 16 let, je igrala do-

bro, vendar se ni mogla upirati fizično precej močnejšemu nasprotniku, ki se je z vsemj silami boril za zmago.

Kranjskogorci so nastopali v postavi: Biček, Pretnar, Brun, Uršič C., Čatak, Brliš, Klemenc, Škoda, Šlibar, Brezovec, Kernc, Hrovat, Terseglav, Čepnjak, Kovačevič in Razinger. Gole so dali: Brun 2, Češnjak in Uršič po enega.

Trener mladinskega moštva HK Kranjska gora Trebušak je povsem zadovoljen z uvrstitvijo svojih varovancev in

meni, da bo ekipa igrala vsako leto bolje. Če bodo tako nadaljevali, se bodo v prihodnjem letu lahko že potegovali za najvišji naslov. Ker je mladinsko moštvo Vevč odstopilo iz lige, je s to tekmo mladinsko prven-

stvo tudi končano. Zmagovalec oziroma republiški prvak je mladinska ekipa Olimpije, Kranjska gora je druga, mladinska ekipa HK Jesenice pa je zadnja brez osvojenih točk.

M. Čimirotič

Klubsko prvenstvo zaključeno

Z nastopom v Kranju na kegljišču Triglava, je bilo zaključeno klubsko prvenstvo kegljačev. V zadnjem nastopu so bili doseženi sledeči rezultati:

1. F. Črv 935, J. Šlibar 897, 3. M. Hafner 890, 4. V. Jekler 883, 5. S. Železnikar 870 kegljev itd.

V skupnem seštevku v štirih nastopih je vrstni red sledeč:

1. Franc Črv 3754 kegljev (938,5), 2. Miha Hafner 3730 kegljev (931), 3. Jože Šlibar 3711 kegljev (927,7), 4. Val. Jekler 3513 kegljev (885,7), 5. Bogdan Langus 3491 kegljev (872,7), 6. Stane Železnikar 3458 kegljev (864,5), 7. Joža Hafner 3449 kegljev (862).

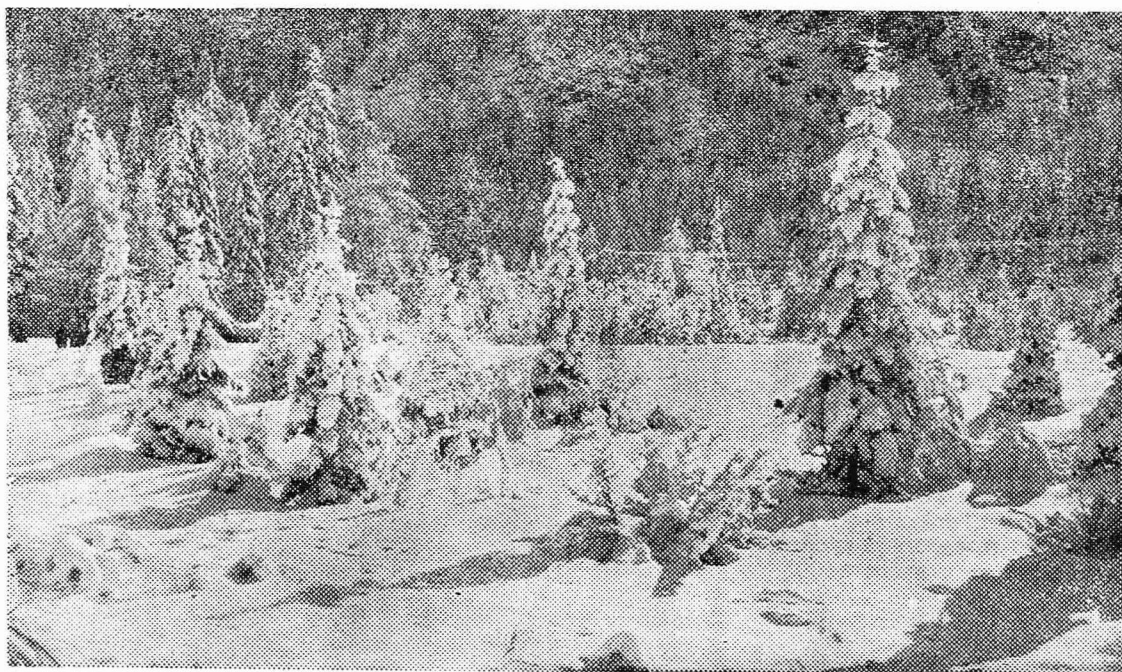
Tako je postal klubski prvak za leto 1971 Franc Črv pred Mihom Hafnerjem in Jožetom Šlibarjem.

Vse štiri nastope je opravilo le 11 tekmovalcev. Emil Oblak je s poprečjem 920,9

kegljev v treh nastopih na 12. mestu. V četrtem nastopu zaradi poškodbe roke ni nastopil, uvrstil pa bi se na četrto mesto.

Prvenstvo je pokazalo, da klub ne razpolaga z zadostnim številom kvalitetnih kegljačev in bo za nastope v slovenski ligi, ki se začne 13. februarja težko sestaviti moštvo. Upajmo, da bo forma nekaterih do takrat še narasla in da bo uvrstitev v ligo zadovoljiva.

Dopisujte v Železarja

Zimski počitek. — Foto: Franci Makovec

Odprto pismo olimpijskemu komiteju

Na skupni seji športnih delavcev občinske zveze za telesno kulturo in športnega društva Jesenice, smo razpravljali o sestavi jugoslovanskega zastopstva, ki se bo udeležilo letošnjih zimskih olimpijskih iger v Sapporu. Ker živimo in delamo v središču vsega dogajanja v zimsko športnih panogah, imamo ob sestavi ekip in določitvi posameznikov upravičeno svoja mnenja in pripombe.

Predvsem se ne moremo strinjati, da v vodstvih naših olimpijskih ekip, še posebno v vodstvih hokejske in smučarske ekipe ni nikoli nobena športnega delavca z Jesenic. Pri tem želimo poudariti, da predstavljajo večino nastopajočih v zimsko športnih panogah prav športniki z našega področja (primer Grenoble 21 športnikov). Spomnimo naj, da so bile Jesenice po številu nastopajočih na zimskih in letnih olimpijskih igrah pred osmimi leti drugo jugoslovansko mesto. In čeprav dajemo toliko športnikov, niso bili naši športni delavci nikoli izbrani v vodstva ekip za olimpijske igre, kakor tudi ne za svetovna prvenstva in druge po-

memnejše prireditve. Prepričani smo, da nam ni potrebno poudarjati, da npr. brez hokejskih delavcev z Jesenic, jugoslovanski hokej ne bi dosegel sedanje kvalitete pa tudi uspehov reprezentance ne bi bilo, in tudi se naša vrsta ne bi mogla udeležiti olimpijskih iger.

Sprašujemo se, ali športnim delavcem z našega področja res preostane samo vzgoja smučarjev in hokejistov? Ali naši športni delavci ne zaslužijo priznanja, pa čeprav samo v obliki odgovorne naloge vodenja ekipe? Ali ni morda kdo iz naše občine zaslužil vsaj skromnega priznanja ob nedavnem praznovanju 50-letnice olimpijcev v Zagrebu. Kdo postavlja kriterije, ki ne priznavajo našega zasluženega družbenega dela?

Naše pismo lahko smatrate, kot javni protest športnih delavcev in športnikov občine Jesenice nad odločitvami olimpijskega komiteja in drugih športnih forumov, ki kažejo na nezdrave odnose v naši samoupravni socialistični družbi pri odločanju.

Šah

Jesenice : Sežana 7 : 1

V zadnjem kolu druge republiške lige so se na Jesenicah srečali naši šahisti s šahisti iz Sežane, ki so jih premagali z visokim rezultatom 7:1. Edino točko so sežanski šahisti dobili zato, ker Jeseničani na osmi deski niso imeli igralca. Pravila tekmovanja namreč določajo, da mora imeti vsaka ekipa šest članov, enega mladince in eno šahistko. Ravno tu pa se našim šahistom zatakne. Težave s šahistko imajo ves čas od začetka tekmovanja v drugi republiški ligi, zaradi česar so bili tudi dvoboji z drugimi ekipami manj uspešni. Tudi to pot so morali dati nasprotniku točko brez borbe. Seveda se prizadevajo, da bi pritegnili tudi dekleta. Skienili so celo, da dekleta ne bi plačevale članarine, vendar odziva ni, čeprav jih je veliko, ki znajo šahirati.

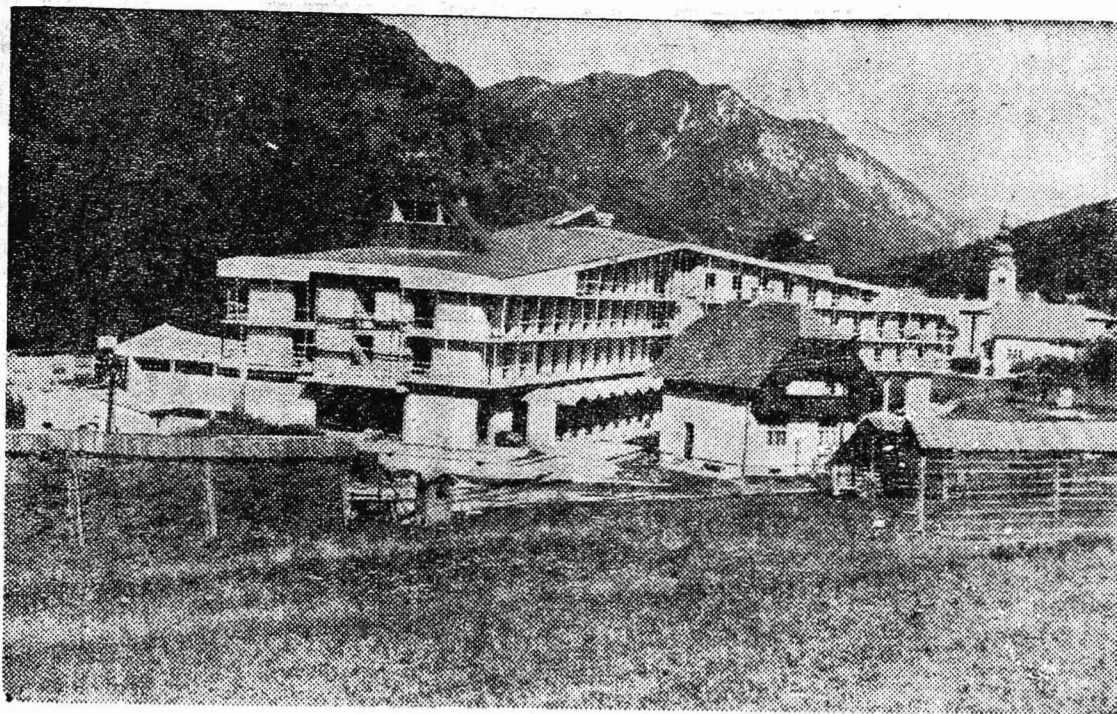
Šahisti Sežane so razmeroma močni, vendar se niso mogli zoperstaviti Jeseničanom, ki so nastopili v naslednji postavi: Paunov Fidenč, Anton Krničar, Janko Korošec, Marko Hudnik, Janez Ciuha, Martin Jan st. in Ivan Lah. Z zmago v zadnjem kolu druge republiške lige, so naši šahisti dosegli tretje mesto v skupini šestih društev, ki nastopajo v drugi republiški ligi. Doseženo mesto je realen odraz stanja in

hotenja šahovskega društva po daljšem premoru. Z zmago nad Sežano bodo naši šahisti ostali v drugi slovenski ligi, ker v prvo ligo napredujejo le prvi dve moštvi. Te možnosti pa imajo naši šahisti prihodnje leto.

Z doseženim rezultatom in aktivnostjo šahovskega društva smo lahko zadovoljni. Zelo dobra je politika novega odbora, ki želi pritegniti čimveč šahistov, tako iz Zelenarne, samskih domov, šol in od drugod.

Tudi delo v društvu je zelo aktivno in živahno. Najbolj zanimivo je trenutno igranje za društveno prvenstvo. Od dvajsetih kol so jih odigrali že trinajst. Precej partij pa je v zaostanku. Po trinajstem kolu je vrstni red: Anton Krničar 11 točk, Martin Jan, st. 10 točk, Marko Hudnik 8 in pol točke, Jože Pesjak 7 in pol točke, Alojz Krivic 7 točk itd. Na društvenem prvenstvu nastopa 21 članov. Mnogičnost, ki je na eni strani zelo pozitivna pa zaradi različnih vzrokov vpliva zaviralno na sam potek izvedbe posameznih kol. Zato so se že dogovorili, da bodo naslednje društveno prvenstvo razdelili v polfinalno in finalno tekmovanje. Z društvenim prvenstvom pa bodo zaključili 31. januarja.

J.

Tako je izgledal nov hotel LARIX v Kranjski gori pred prvim snegom. danes pa je že zaseden od tujih gostov

Sankaške tekme s Strmega klanca na Dovje

V nedeljo, dne 16. 1., je gasilskemu društvu Dovje uspelo organizirati tradicionalne sankaske tekme s Strmega klanca nad Dovjem. Kljub mrzlemu jutru se je starterju javilo 70 tekmovalcev, ki so bili navdušeni nad odlično pripravljeno progo. Proga s Strmega klanca v vas Dovje je dolga 2500 m. Ima 12 ostroh zavojem in več blažjih.

Med vsemi nastopajočimi je bil najhitrejši mladec Miha Peternel, čas 5.38:7. Pri članicah se je odlikovala Johanca Pintar, ki je dokazala, da se starejših še ne da izpodrinuti.

Pri starejših člarih se je še posebej izkazal Vinko Legat, ki se je spustil po progi oborožen z vso sanitetno opremo in kljub temu zasedel solidno mesto.

Posebna pozornost gledalcev je veljala spustu s samotnimi sanmi. Kljub prizadevanjem moških dvojic, da odzamejo primat v tej disciplini zakonskemu paru Jakob in Danica Smolej, jim to ni uspelo.

Po tekmovalju je bila v gostišču »Pri Potokarju« razglasitev rezultatov in podelitev nagrad. Nagrade je prispevalo Gasilsko društvo Dovje in Milan Koban, ki vodi gostišče »Pri Potokarju«.

Sankaška proga s Strmega klanca nad Dovjem nudi užitek vsakomur in vas vabi.

REZULTATI:

Pionirke (skrajšana proga) (8): 1. Mojca Potočnik 1.17:8, 2. Helena Mežnar 1.27:5, 3. Mojca Janša 1.28:4.

Pionirji (skrajšana proga) (8): 1. Sašo Ozbek 1.14:2, 2. Robi Klun 1.17:5, 3. David Gradišek 1.17:8.

Mladinci (14): 1. Miha Peternel 5.38:7, 2. Marjan Jamar 5.42:4, 3. Ivko Lendero 5.50:3.

Članice (9): 1. Cvetka Polda 5.52:5, 2. Romana Pintar 5.57:0, 3. Zdenka Pšenica 6.13:6.

Mlajši člani (14): 1. Janez Janša 5.52:5, 2. Milan Kofler 6.00:0, 3. Azi Ozbek 6.00:8.

Starejši člari (12): 1. Franc Legat 5:53:7, 2. Janez Mežnar 6.23:2, 3. Bine Lakota 6.37:9.

Samotežne sani (6): 1. Jakob in Danica Smolej 6.26:3, 2. Peter Peternel - Heliodor Pristavec 6.27:4, 3. Miha Smolej - Franci Voga 6.33:3.

GuJa

Več kot 1000 planincev na Javorniku

V soboto zvečer so se zbrali na občnem zboru v osnovni šoli na Koroški Beli člani Planinskega društva Javornik — Koroška Bela in pregledali svoje delo v minulem obdobju.

Planinsko društvo Javornik Koroška Bela oskrbuje planinski dom na Pristavi, Prešernovo kočjo na Stolu, Dom kovinarjev v Krmj in Staničev dom pod Triglavom. Obisk v vseh štirih planinskih postojankah je bil lani rekorden, promet se je močno povečal predvsem zaradi večjega obiska. Začeli so že tudi razmišljati o obnovitvi in preureditvi domov, ki so večinoma pretesni in stari.

Lani so pri društvu začeli z večjo akcijo zbiranja novih članov in uspelo jim je pritegniti predvsem mlade — pionirje iz osnovne šole na Koroški Beli. Zdaj šteje društvo 1264 članov in je tako po šte-

vilu članstva med 113 slovenskimi planinskimi društvi na 15. mestu.

Planinci iz Javornika in Koroške Bele so sodelovali in organizirali več uspešnih akcij: že tradicionalni zimski in letni pohod na Stol, tradicionalna smučarska tekmovanja za Gajškov memorial, smučarsko tekmovanje planincev v Mojstrani, ki ga bodo preimenovali po preminulem alpinistu Janezu Koflerju, kurirski smuk na Pristavi, dan mladosti itd. Pri številnih tekmovanjih in prireditvah, ki jih je organiziral predvsem zelo delovni mladinski odsek, so bili dovolj številno zastopani in dosegli tudi dobre rezultate. Letos maja bodo ob 25-letnici društva priredili na Pristavi proslavo in razvili svoj prapor. V svoje delo bodo poleg že tradicionalnih tekmovanj vključili še nekaj novih.

Pred nedavnim je na Jesenicah trgovsko podjetje Murka odprlo novo trgovino igrač. Trgovina je bogato založena z igrači vseh vrst za otroke vseh starosti.

Za svetilko idrijskega rudarja

V nedeljo, 16. 1., je sankski klub Idrija priredil tradicionalno sanksko prireditev za Svetilko idrijskega rudarja s tekmovalnim sammi. Tekmovanja se je udeležilo tudi 10 tekmovalcev jeseniškega sankskega kluba, potekalo pa je na 800 m dolgi tekmovalni progi z osmimi zavoji in 12% poprečnim padcem. Skupno je nastopilo 64 tekmovalcev iz šestih slovenskih klubov. Od favoritov so manjkali le Begunčani.

Pri članicah je bila Solarjeva — Jesenice tretja, zmaga je Tišlerjeva — Tržič, ki je letos zaradi odsotnosti Ovsenikove brez konkurence. Pri mladinkah je bila Razingerjeva — Jesenice četrta.

Med starejšimi člani je zmagal veteran Milan Česen — Tržič, Razinger — Jesenice je bil sedmi.

Med 31 člani je zmagal Perko — Tržič, pred klubskim kolegom Česnom, mlajšim, Jeseničan Maks Klinar je bil kot tretji zelo dober. Ostali jeseniški tekmovalci pa so zasedli mesta: 10. Rihtar, 12. Marjan Štefelin, 18. Bran Štefelin in 23. Danilovič. Oba Štefelina sta v enem teku zaradi prevelikega forsiranja padla.

Med 16 mladinci, zmagal je Drago Česen — Tržič, je bil Jeseničan Marjan Meglič kot drugi ponovno zelo dober, Mirko Klinar pa je bil šesti.

Med 15 dvosedi je zanesljivo zmagala jeseniška dvojica Maks Klinar — Rihtar, ostali dve jeseniški dvojici pa sta zasedli mesti: 7. brata Štefelin in 9. Danilovič — Meglič.

Ekipno je zmagala ekipa Tržiča pred Jesenicami in Železniki.

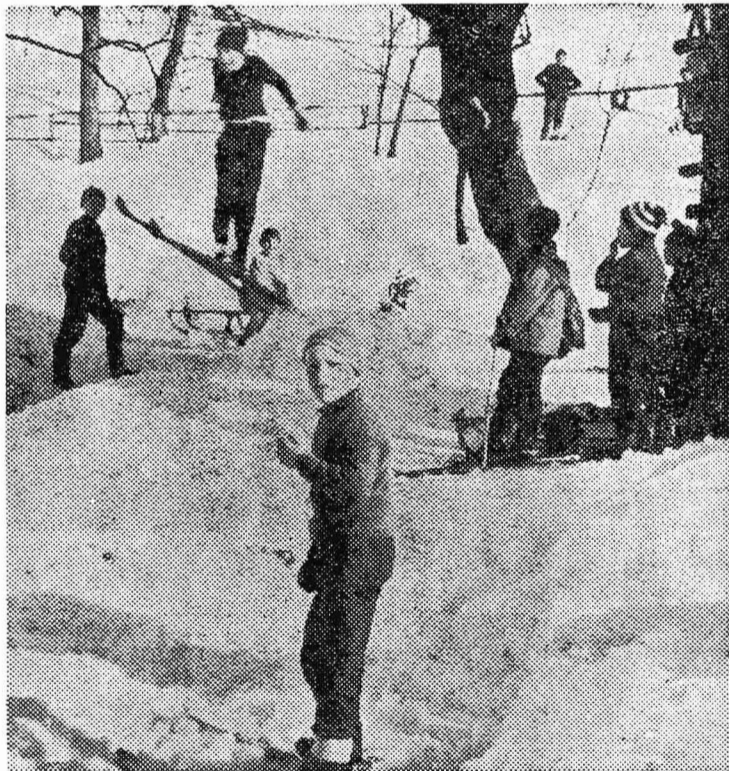
V nedeljo, 23. 1. bodo jeseniški tekmovalci nastopili v Tržiču na tretjem mednarodnem sankškem tekmovanju s tekmovalnim sankami, tekmovalci s športnimi sankami pa bodo sodelovali na njihovem republiškem prvenstvu

v Sori. V kolikor bo sankškemu klubu Bohinj uspelo pripraviti tekmovalno progo, bo v soboto na programu tudi medklubsko tekmovanje za pokal Bohinja in turizma.

V zadnji številki Železarja je bila za 15. in 16. 1. 1972

napovedana udeležba jeseniških tekmovalcev na 25. mednarodnem tekmovanju za pokal Gisberg v Salzburgu, vendar je bilo tekmovanje preloženo na 29. in 30. 1. 1972.

J. J.

V počitnicah bodo snežena območja takole zaživela

Spodnja postaja sedežnice v Planini pod Golico

RAZPIS

za XIV. tradicionalni KURIRSKI SMUK za člane ZB, šol in športnik organizacij, za ekipe in posameznike.

Prireditelj: ZB Javornik — Koroška Bela

Organizator: Smučarski klub Jesenice

Kraj in čas tekmovanja: Tekmuje se na Suharjevem rovtu — Pristava 30. januarja 1972 ob 10. uri

Kategorije:

- člani ZB
- pripadniki teritorialnih enot Gorenjske

POGOJI:

— pripadniki teritorialnih enot tekmujejo v vojaški opremi s puško (obuvalo in smuči so lahko osebna last).

— Vsak odred mora imeti na startu najmanj 10 tekmovalcev, če hoče, da se šteje v ekipno konkurenco za uvrstitve SVETA ZA NARODNO OBRAMBO SKUPSCINE OBČINE JESENICE,

- tekmuje se za prehodni pokal
- ekipo sestavlja pet najbolje plasiranih članov iz vsakega odreda
- prvi trije prejmejo diplome in praktična darila.

Športne organizacije:

- člani članice
- starejši mladinci 1953-54
- starejše mladinke 1953-54
- mlajši mladinci 1955-56
- mlajše mladinke 1955-56

Skupina šol:

- pionirji 1957-59
- pionirke 1957-59
- pionirji 1960 in mlajši
- pionirke 1960 in mlajše

Učenci šol, kateri so rojeni 1956 in starejši lahko tekmujejo samo v kategoriji mladincev športnih organizacij.

Prehodni pokal ZB: ekipo sestavljajo trije prvo plasirani člani ene terenske organizacije.

Pokal športnih organizacij (trajno last):

ekipo sestavljajo prvo plasirani v svoji grupi

- 1 član
- 1 članica
- 1 starejši mladinec
- 1 starejša mladinka
- 1 mlajši mladinec
- 1 mlajša mladinka

Prehodni pokal tovarne športnega orodja ELAN za mladince športnih organizacij:

- ekipo sestavljajo po
- 1 starejši mladinec
- 1 starejša mladinka
- 1 mlajši mladinec
- 1 mlajša mladinka

Prehodni kip BORCA za šole:

- ekipo sestavljajo po
- 3 tekmovalci skup. rojeni 1957-59
- 3 tekmovalci skup. rojeni 1960 in mlajši

Prehodni pokal občinske konference SZDL Jesenice:

Pokal prejme šolsko športno društvo ali šola, ki bo imela na tekmovanju največjo udeležbo mladih do starosti 18 let. Občinski kmite ZM podarja udeležencem osmih razredov šol občine Jesenice prehodni pokal, ki ga prejme najbolje uvrščeni 8. razred v občini.

Prijave: pismene poslati do 26. 1. 1972 na naslov: Združenje borcev NOV Javornik — Koroška Bela, Franc Amrožič Savska 22, 64270 Jesenice.

Zrebanje bo v petek, 28. 1. 1972 ob 16. uri v delavskem domu na Javorniku. Štartne številke, dvignejo vodje organizacij na Pristavi do 9. ure na dan tekmovanja.

Darila: prvi trije v vsaki skupini prejmejo diplome in praktična darila.

Razglasitev ob 14. uri pred domom na Pristavi.

Organizator se pridružuje časovnih sprememb, kar bo objavil v dnevnem časopisju in radiu dne 29. januarja 1972.

Na tekmovanje se poleg tekmovalcev vabi tudi ostale ljubitelje zimske narave.

Vabi odbor ZB NOV Javornik — Koroška Bela

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

22. in 23. januarja amer. barvni film POIŠCI SI PROSTOR KJER BOŠ UMRL, v režiji Anthony Ascott, v gl. vlogi Jeffrey Hunter, ob 17. in 19. uri.

24. januarja amer. italijansko franc. film DIABOLIK, v režiji Mario Bava, v gl. vlogi John Philip, ob 17. in 19. uri.

25. in 26. januarja franc. barvni film REKRUT, v režiji Claude Berri, v gl. vlogi Guy Bedos, ob 17. in 19. uri.

27. januarja amer. barvni film SAM VISKI, v režiji Arnold Laven, v gl. vlogi Burt Reynolds, ob 17. in 19. uri.

28. januarja amer. film BOJEVITA DEKLICA, v režiji Alan J. Pakula, v gl. vlogi Austin Green, ob 17. in 19. uri.

29. januarja amer. barvni film PEKLENSKI KOMANDOSI, v režiji Henry Mankiewicz, v gl. vlogi Jack Palance, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

22. in 23. januarja franc. barvni film REKRUT, ob 18. in 20. uri.

24. in 25. januarja amer. barvni film POIŠCI SI PROSTOR KJER BOŠ UMRL, ob 18. in 20. uri.

26. januarja amer. barvni film SAM VISKI, ob 18. in 20. uri.

27. in 28. januarja amer. CS barvni film ISIDORA DANKAN, ob 18. in 20. uri.

29. januarja franc. barvni film ZADNJI MOHIKANEK, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE

22. januarja angl. barvni film DOBER POSEL V ITALIJI.

23. januarja amer. angleški barvni film ODISEJA V VE-SOLJU.

26. januarja amer. barvni film POIŠCI SI PROSTOR KJER BOŠ UMRL.

29. januarja amer. CS barv. film ISIDORA DANKAN.

Kino KRANJSKA GORA

22. januarja amer. barvni film ČRNI PANTERJI V HARLEMU.

23. januarja amer. CS barv. film ISIDORA DANKAN.

25. januarja amer. italijansko franc. barvni film DIABOLIK.

27. januarja franc. barvni film REKRUT.

29. januarja amer. barvni film POIŠCI SI PROSTOR KJER BOŠ UMRL.

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

22. januarja amer. angleški barvni film ODISEJA V VE-SOLJU, ob 19. uri.

23. januarja amer. italijansko franc. barvni film DIABOLIK, ob 17. uri.

23. januarja amer. barvni film ČRNI PANTERJI V HARLEMU, ob 19. uri.

26. januarja amer. CS barv. film ISIDORA DANKAN, ob 19. uri.

29. januarja franc. barvni film REKRUT, ob 19. uri.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

AVGUSTA ROZMAN

se iskreno zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem, ki so sočustvovali z nami in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebna zahvala dobrim sosedom za njihovo vsestransko pomoč in za poklonjeno cvetje in venec, pevcem za lepo petje ter tovarišu Trevnu za ganljiv govor. Posebno zahvalo izrekamo dr. Rosensteinovi za dolgoletno požrtvovalno zdravljenje v času njegove težke bolezni. Vsem še enkrat najlepša hvala

Zena Gefka, hči Elj z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Vsem sodelavcem, prijateljem in znancem, ki so našega dragega očeta

LOJZETA BUDJA

iz Sevnice ob Savi spremil na zadnji poti, darovali vence in cvetje ter nam izrazili sožalje, se tem potom najiskrenejše zahvaljujemo.

Milan Budja

ZAHVALA

Tovarniškem odboru osnovne organizacije sindikata Železarne se iskreno zahvaljujem za denar, ki sem ga prejel ob novem letu. Obenem želim delovnemu kolektivu Železarne in še posebej sodelavcem iz valjarne Bela mnogo uspehov v novem letu.

Alojz Grašič

ZAHVALA

Svojim bivšim sodelavcem iz OTK se iskreno zahvaljujem za obisk in prejeto darilo ob novem letu. V novem letu želim delovnemu kolektivu Železarne veliko delovnih uspehov.

Julka Franko

ZAHVALA

Tovarniškem odboru osnovne organizacije sindikata Železarne se zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla. Prav tako se zahvaljujem za pomoč tudi sindikalnemu odboru površinske obdelave valjarne Bela.

Jože Bele

ZAHVALA

Tovarniškem odboru osnovne organizacije sindikata Železarne se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel med boleznijo. Se enkrat najlepša hvala.

Anton Bohinc, adj. za št. Javornik

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru gradbenega vzdrževanja se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Ivan Razinger

POZIV ZA VLOŽITEV NAPOVEDI ZA ODMERO PRISPEVKOV IN DAVKOV OBČANOV

Na podlagi 173. in 174. zakona o prispevkih in davkih občanov (Uradni list SRS št. 7/69, 40/69, 26/70 in 46/70) izdaja davčna uprava pri Skupščini občine Jesenice naslednji

JAVNI POZIV

DO 31. JANUARJA 1972 morajo vložiti napoved za odmero prispevka oziroma davka:

1. Vsi zavezanci prispevka iz osebnega dohodka od samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti ter od intelektualnih storitev, katerim se prispevki in davki odmerjajo po dejanskem dohodku po preteku leta, o dohodkih, doseženih v letu 1971;

2. Vsi zavezanci prispevka iz skupnega dohodka občanov, ki so imeli v letu 1971 iz vseh virov (iz rednega delovnega razmerja, iz dopolnilnega dela pri drugih izplačevalcih osebnega dohodka, od pokojnin, od nadomestil za čas bolezni, od avtorskih pravic, patentov in tehničnih izboljšav, od intelektualnih storitev, od kmetijske dejavnosti, od obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti, od stavb in od premoženja in premoženjskih pravic) skupen čisti dohodek, ki je presegel 25.000 din.

Zavezanci prispevka iz skupnega dohodka občanov, katerih napoved je odvisna od odmere drugih prispevkov in davkov (od odmere prispevkov in davkov od samostojnega opravljanja obrtnih in drugih gospodarskih dejavnosti ali od odmere prispevkov in davkov od samostojnega opravljanja intelektualnih storitev ter drugih prispevkov in davkov), morajo vložiti napoved za odmero tega prispevka v 15 dneh po prejemu odločbe o odmeri prispevkov in davkov;

3. Vsi zavezanci davka na dohodke od premoženja in premoženjskih pravic (od dohodkov v zakup oddanih nepremičnin ali premičnin, od podnajemnin ali od drugih premoženjskih pravic, od oddajanja opremljenih sob in podobno) za dohodke, dosežene v letu 1971;

4. Zavezancem davka od stavb ni treba vlagati davčnih prijav, razen v primeru, če se je dohodek od stavbe v letu 1971 bistveno spremenil v primerjavi z letom 1970.

Zavezanci prispevka oziroma davka, ki ne bodo vložili napovedi v roku, bodo plačali povišani prispevek oziroma davek po določilih 176. člena zakona o prispevkih in davkih občanov.

Obrazci prijav za odmero prispevkov in davkov so v sprejemni pisarni Skupščine občine Jesenice in na Krajevnih uradih.

Jesenice, dne 18/1-1972

SKUPŠČINA OBČINE JESENICE
DAVČNA UPRAVA

TURISTIČNA AGENCIJA

»INEX TURIST«
JESENICE, tel. 81-673

ORGANIZIRA:

vsakodnevne prevoze z udobnimi avtobusi tipa »Mercedes« s klima napravami last »Slavnik« Koper na drsalno revijo v Celovec od 4. do 13. 2. 1972.

Odhodi avtobusov z Jesenic 5., 6. in 13. ob 8. uri zjutraj za mladinski predstavi 4. in 2. 1972 ob 8. uri zjutraj ter 8., 9., 11. in 12. ob 14.30 uri.

Cena vstopnic in prevoza

I. kat. vstopnice 110,00 din
II. kat. vstopnice 102,50 din
IV. kat. vstopnice 87,50 din

Za mladinski predstavi znaša cena aranžmaja ne glede na kvaliteto vstopnice 65,00 din, za odrasle v teh terminih 87,50.

Informacije in prijave v poslovalnici »Inex turist« Jesenice.

RAZPIS

V skladu s 167. členom statuta gimnazije Jesenice razpisujemo prosto delovno mesto tajnice za štiri ure dnevno za nedoločen čas. Zazelena je srednješolska izobrazba.

Rok za prijavo 15 dni po objavi razpisa. Stanovanja ni.

Osební dohodek v skladu s pravilnikom o OD na gimnaziji Jesenice. Nastop službe 1. III. 1972.

OBČNI ZBOR FOTO-KINO KLUBA A. PREŠERN

Foto klub Andrej Prešeren Jesenice organizira v soboto, 22. januarja 1972, ob 18. uri občni zbor, ki bo v zgornjih prostorih Kazine (klubska soba). Na tem občnem zboru bodo pregledali svoje delo v preteklem letu in postavili naloge za naprej.

Vsi člani vljudno vabljeni!

POIŠCI SI PROSTOR KJER BOŠ UMRL, je ameriško-italijanski western, ki govori o odkritju zlata v opuščnem rudniku, spopadih z bando, o medsebojnem obračunavanju itd.

Upravni odbor trgovskega podjetja ROŽCA Jesenice

objavlja več prostih delovnih mest

1. VEČ KV PRODAJALK

za zaposlitev za nedoločen čas s polnim delovnim časom v trgovinah podjetja na Jesenicah

2. MATERIALNEGA KNJIGOVODJO

na sedežu podjetja

Pogoji:

Pod 1.: dokončana šola za blagovni promet in enome-sečno poizkusno delo.

Pod 2.: dokončana ESS s prakso ali brez in dvome-učno poizkusno delo;

šport za vsakogar

Zveza za telesno kulturo Slovenije, Partizan Slovenije in zveza sindikatov Slovenije, so se odločili v SR Sloveniji organizirati za pospešen razvoj športne rekreacije enotno akcijo pod imenom »TRIM — ŠPORT ZA VSAKOGAR«, ki se je že z uspehom uveljavila v številnih državah. Akcija je doslej tudi na Slovenskem dobila velik odmev. V akcijo se je vključila že vrsta delovnih organizacij, sindikalnih organizacij, mladinskih aktivov, celo posamezne občine. Ustrezno propagandno in evidenčno gradivo oziroma kartone pa si je oskrbela tudi osnovna organizacija sindikata Železarn z namenom, da bi se v akcijo vključilo kar največ naših sodelavk in sodelavcev. Z ozirom na zelo razvito in organizirano rekreativno aktivnost v podjetju in na množico sodelavcev, ki aktivno rekreativno dejavnost gojijo individualno, neorganizirano in neivedentirano, računamo na zelo velik odziv tudi v našem podjetju. V Železarnju bomo zato v nekaj sestavkih predstavili to aktivnost in spremljali vključevanje naših sodelavcev v akcijo TRIM. Akcija v Železarnju naj bi potekala pod nazivom: VSI ŽELEZARJI BOMO NOSILI TRIM ZNAČKE.

V prvem sestavku bomo na kratko predstavili pogoje za osvojitve TRIM ZNAČKE ali TRIM bronaste, srebrne ali zlate ŠPORTNE ZNAČKE.

Za TRIM ZNAČKO je potrebno v enem letu (od 1. 1. do 31. 12.) opraviti najmanj 150 aktivnosti po svobodni volji in izbiri panoge oziroma aktivnosti v prostem času. To pomeni tri aktivnosti tedensko, ki jih boste opravili zavestno za izboljšanje vaše telesne kondicije, za razvedrilo, zdravje in sprostitve, ne pa aktivnosti, ki jih morate opravljati po naključju.

KAJ POMENI ENKRATNA AKTIVNOST? To pomeni v enem dnevu opraviti 10 minut teka, ali 10 minut telovadbe doma; 20 minut gimnastike, juda, karateja ali podobno, čolnarjenja, hoje v hrib in drsanja; 30 minut nogometa, košarke, rokomet, odbojke, namiznega tenisa, badmintona, kolesarjenja, sankanja, plesa, igre na prostem, igre na vodi, na snegu, hoje na smučeh; 45 minut hitrega drsanja, vrtnega dela; 60 minut sprehoda v naravo, balinanja, minigolfa, lova, ribolova; smučanje 2000 m ali 400 m brez žičnice; plavanje 200 m; kegljanje 50 lučajev; streljanje 25 strelcov.

Značka TRIM je namenjena predvsem odraslim, ki si te aktivnosti sami vpisujejo v poseben kartonček, ki ga do 15. januarja prihodnjega leta dostavijo osnovni organizaciji sindikata Železarnje. Le-ta bo pregledala karton in dobil boste značko TRIM. To pa seveda ni vaš končni cilj, namen akcije kot smo že poudarili je, da se čimveč gibate in imate vsak dan čimveč aktivne rekreacije v interesu vašega zdravja in zdravega telesnega razvoja.

Če pa se boste odločili za osvojitve bronaste, srebrne ali zlate ŠPORTNE ZNAČKE TRIM je potrebno v enem letu istočasno (od 1. 1. do 31. 12.):

— osvojiti določeno število točk s športnimi dosežki,

— izpolniti pogoje za TRIM ZNAČKO, ki smo jih opisali zgoraj.

Točke za ŠPORTNO ZNAČKO TRIM lahko izbirate v naslednjih panogah: kegljanje, streljanje, smučanje, plavanje, tek, kolesarjenje, trim steza (tek v prirodi z naravnimi zaprekami) in planinstvo. Vse panoge so razdeljene na starostne kategorije in se dosežki točkujejo, ker na primer morate za zlato osvojiti 60, za srebrno 40 in za bronasto 20 točk. Panoge lahko izberete po lastni želji in sposobnosti, za osvojitve značke pa morate sodelovati v najmanj štirih navedenih panogah.

Pogledajmo nekaj primerov:

Kegljanje (25 lučajev na polno, 25 lučajev na čišče-

nje): 5 točk prejmejo moški tekmovalci starši do 45 let za nad 170 podrtih kegljev, 3 točke od 130—169 kegljev, 2 točki od 1 do 129 kegljev, nad 46 let za 5 točk nad 150 kegljev itd. Ženske do 45 let morajo za 5 točk podreti nad 140 kegljev, za 3 točke od 100—139, za 2 točki 1 do 99 kegljev, nad 46 let stare za 5 točk nad 120 kegljev itd.

Streljanje: moški do 45 let nad 130 krogov za pet točk... ženske nad 110 krogov...

Smučanje: Vse kategorije obeh spolov morajo pokazati svoje znanje v veleslalomu ali slalomu na progi z najmanj 8 vratci in dolgi vsaj 150 m.

Plavanje: na progi 50 m za moške npr. do 30. let do 43 sekund za 10 točk... za ženske nad 46 let do ene minute petdeset sekund itd.

Tek: za moške 1000 m, za ženske 600 m na tekališču ali v prirodi. Na primer moški nad 46 let morajo teči za 15 točk do 4 minute 50 sek... ženske do 30 let do 2 minuti 30 sekund itd.

Kolesarjenje: progo dolgo 10 km morajo npr. moški stari od 38 do 45 let za petnajst točk prevoziti v 30 mi-

nutah, ženske iste starosti pa v 40 minutah itd.

Trim steza: za tek je dolga najmanj 400 m v prirodi z raznimi naravnimi zaprekami, norme se določajo glede na progo.

Planinstvo: za vzpon na vrh z nad 2000 m (Stol) — 25 točk, od 1500 do 2000 m (Golica) — 15 točk, od 1000 do 1500 m (Valvasor) — 10 točk.

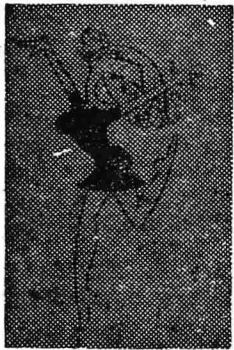
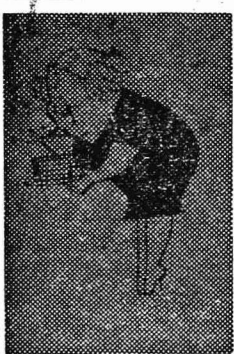
Rezultate lahko dosežete na kateremkoli organiziranem tekmovanju, ki jih bo organiziral sindikat Železarnje. Organizatorji tekmovanja vam bodo v poseben kartonček, ki ga sami hranite vpišali in potrdili rezultat. Na koncu leta boste oddali kartonček na sindikat in prejeli ustrezno značko.

Prepričani smo, da mnogi naši sodelavci te aktivnosti opravljajo že danes in da zmorejo večino norm. Vsi ti pa tudi ostali se bodo v interesu svojega zdravja in zdravega telesnega razvoja vključili v akcijo »TRIM — ŠPORT ZA VSAKOGAR«.

SODELAVCI NE ODLAŠAJTE IN PRIJAVITE SE PRI REFERENTIH ZA REKREACIJO V SVOJIH SINDIKALNIH ODBORIH.

POKAL VITRANC 72 — Najboljši trije v slalomu — Od leve proti desni: tretje uvrščeni Rick Chaffe (USA), zmagovalac Bachleda Andrzej (Poljska) in drugouvrščeni Penz Alain (Francija)

TRIM

No

Ko
fun
ske
slac
zaž
cija

P
seni
1968
kriz
slov
nje
Naj
nom
1969
z

Sp
Zek
Zek
mek
kih

O
je l
nje
ton
jih
ših
ton
hlac
pro
Z d
poti
izvo
raši